

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εφαρμοσμένης
Οικονομικής
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών**

**ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ:
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΠΑΠΠΑ Ν. ΧΡΥΣΑΥΓΗ

Επιβλέπων

**ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ
Λέκτορας**

Βόλος, 2010

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εφαρμοσμένης
Οικονομικής
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών**

**ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ:
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΠΑΠΠΑ Ν. ΧΡΥΣΑΥΓΗ

Επιβλέπων

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ
Λέκτορας

Βόλος, 2010

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 8290/1
Ημερ. Εισ.: 24-03-2010
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: Δ
658.15
ΠΑΠ

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για τη προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στη διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η διπλωματική εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Βόλος, Ιανουάριος 2010

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Θεόδωρο Μεταξά, για τη πολύτιμη καθοδήγηση και την αμέριστη συμπαράσταση που μου παρείχε κατά την εκπόνηση αυτής της εργασίας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, για τις πολύτιμες γνώσεις και συμβουλές που μου παρείχαν. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στις επιχειρήσεις και τα στελέχη τους για τα στοιχεία που μου παρείχαν ως προς τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους φίλους μου που με στήριξαν σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ABSTRACT	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ , Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	14
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
2.2 ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	15
2.3 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ	16
2.4 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT-LED)	17
2.5 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	19
2.6 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	21
2.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ	24
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
3.2 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	24
3.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΗΣ	29
3.3.1 Οικονομίες συγκέντρωσης-προσβάσεις σε αγορές	30
3.3.2 Περιφερειακοί παράγοντες-Πολιτικές ανάπτυξης	31
3.3.3 Εργασιακοί παράγοντες	32
3.3.4 Παράγοντες κόστους	33
3.3.5 Αστικές υποδομές	33
3.3.6 Ποιότητα ζωής -Περιβάλλον	33
3.3.7 Εκπαιδευτικοί-Ερευνητικοί παράγοντες	34
3.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	35
3.4.1 Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα	35
3.4.2 Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα σε συγκεκριμένα έργα	36
3.4.3 Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και τη προσέλκυση ξένων. ...	36
3.4.4 Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης /παροχή προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης. Εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού. ...	36
3.4.5 Προετοιμασία ή συμμετοχή στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης για την πόλη.	37
3.4.6 Συμμετοχή με άλλους τοπικούς φορείς στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης (μάρκετινγκ της πόλης), έχοντας συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό για την ανάπτυξη τέτοιων δράσεων.	37

3.4.7 Ελέγχουν τις χρήσεις γης ή προωθούν την αστική ανάπλαση ή εφαρμόζουν έργα αστικής ανασυγκρότησης με στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα και την εικόνα της πόλης.	38
3.4.8 Αναζητούν επιδοτήσεις και ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας από την ΕΕ.	38
3.4.9 Συμμετοχή σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις αναζητώντας να αποκομίσουν οφέλη από τη μεταξύ ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών.	39
3.4.10 Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις και πολιτικές οι οποίες μειώνουν την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.	39
3.4.11 Παρακολούθηση και έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών. Προώθηση και ενθάρρυνση δράσεων που βελτιώνουν ή διατηρούν την ποιότητα αυτή σε υψηλά επίπεδα.	39
3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	42
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	42
4.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	43
4.3.1 Θεσσαλονίκη	43
4.3.2 Τομεακή διάρθρωση.....	45
4.3.3 Κλαδική διάρθρωση	47
4.4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	49
4.4.1 Το προφίλ της έρευνας πεδίου	49
4.4.2. Στόχος της έρευνας	50
4.4.3 Δομή του ερωτηματολογίου	50
4.4.4. Επεξεργασία και μεθοδολογία των στοιχείων	51
4.4.5 Το προφίλ των επιχειρήσεων της έρευνας	51
4.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	57
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	57
5.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ	58
5.2.1 Πλεονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης.....	58
5.2.2. Αστικές πολιτικές και ανταγωνιστικότητα πόλεων	64
5.2.3 Αστικές πολιτικές και ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων	69
5.2.4 Συσχετισμοί ανάμεσα στο βαθμό εφαρμογής και το βαθμό αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης από τους τοπικούς φορείς.	72
5.2.5 Ικανότητα των τοπικών αυτοδιοικήσεων στην εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης ..	73
5.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	79
6.1 ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ-ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ.....	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82
ΞΕΝΗ.....	82
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	97

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1: Διάρθρωση ΑΕΠ στον ν. Θεσσαλονίκης	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2: Παραγωγική διάρθρωση του ν. Θεσσαλονίκης	47
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3: Μέλη του ΕΕΘ, ΕΒΕΘ, ΒΕΘ.....	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4: Στοιχεία των ερωτηματολογίων	50
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5: Κύρια επιχειρησιακή δραστηριότητα των επιχειρήσεων	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6: Χαρακτήρας επιχειρήσεων.....	52
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7: Αριθμός επιχειρήσεων ανά έτος λειτουργίας	53
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8: Μέγεθος επιχειρήσεων.....	53
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9: Αριθμός εργαζομένων στις επιχειρήσεις τα έτη 2000, 2004, 2008.....	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.10: Κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων της Θεσσαλονίκης τα έτη 2000, 2004, 2008	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.11: Βαθμός ανταγωνιστικότητας σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις	55
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.12: Προσδοκία της επιχείρησης για τα επόμενα 2 έτη.....	55
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1: Περιγραφικά στοιχεία των μεταβλητών που εξετάζονται στο σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος (N=51).....	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2: Εκτίμηση κύριων παραγόντων ως πλεονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης.....	59
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.3: Πλεονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης.....	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4: Μειονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.5: Βαθμός εφαρμογής πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης... ..	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.6: Βαθμός αποτελεσματικότητας της εφαρμογής πολιτικών στη πόλη της Θεσσαλονίκης	67
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7: Βαθμός επίδρασης πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.....	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.8: Συνεργασία των επιχειρήσεων με διάφορους φορείς.....	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.9: Βαθμός συσχέτισης μεταξύ εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης.....	72
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.10: Βαθμός επιτυχίας των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης.....	73
ΠΙΝΑΚΑΣ 5.11: Βαθμός υπευθυνότητας των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης.....	74

ΣΧΗΜΑΤΑ

ΣΧΗΜΑ 3.1: ‘The diamond model’.....	26
ΣΧΗΜΑ 3.2: Πηγές ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος περιοχών (‘bases of regional competitive advantage’).....	27
ΣΧΗΜΑ 3.3: Η σχέση ανάμεσα στην επιχείρηση και στη περιοχή.....	27

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.1: Μέσες τιμές των ομάδων παραγόντων στη πόλη της Θεσσαλονίκης... ..	62
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.2: Τυπικές αποκλίσεις των ομάδων παραγόντων στη πόλη της Θεσσαλονίκης.....	62

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.3: Μέσες τιμές του βαθμού εφαρμογής των πολιτικών ανάπτυξης στην πόλη της Θεσσαλονίκης.....	68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.4: Μέσες τιμές του βαθμού αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης.....	68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.5: Μέσες τιμές του βαθμού επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.....	69

ΧΑΡΤΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ 4.1:Θεσσαλονίκη και οδικό δίκτυο.....	44
ΧΑΡΤΗΣ 4.2: Θεσσαλονίκη και ΝΑ Ευρώπη.....	45

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον όπως διαμορφώθηκε τις τελευταίες 3 δεκαετίες παρουσίασε μια σειρά από σημαντικές εξελίξεις που επηρέασαν το ρόλο και τη λειτουργία των περιφερειών και των πόλεων, καθώς και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές. Η επίτευξη υψηλότερου επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης, όντας στόχος των περισσότερων πόλεων, πέρα των στρατηγικών ανάπτυξης που ακολουθούνε, επηρεάζεται και από τις επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται και αναπτύσσονται στο τοπικό περιβάλλον. Η τόνωση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης των χωρών, των περιφερειών και των πόλεων. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο. Πέραν των παραγόντων που αφορούν τις ικανότητες της επιχείρησης, το ερώτημα που τίθεται αφορά στο κατά πόσο οι δυναμικές του περιβάλλοντος, που περιλαμβάνουν τα αστικά πλεονεκτήματα και τις πολιτικές ανάπτυξης που εφαρμόζονται, επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Η εργασία αυτή, χρησιμοποιώντας πρωτογενή δεδομένα επιχειρήσεων της πόλης της Θεσσαλονίκης και εφαρμόζοντας τεχνικές στατιστικής ανάλυσης, συμπεράνει ότι παράγοντες όπως οι εργασιακοί, η ποιότητα ζωής και το περιβάλλον, οι οικονομίες συγκέντρωσης καθώς και η ικανότητα εφαρμογής πολιτικών ανάπτυξης από τους δημόσιους τοπικούς φορείς, μπορούν να επηρεάσουν θετικά την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων.

Λέξεις-κλειδιά: ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων, αστικά πλεονεκτήματα, πολιτικές ανάπτυξης, Θεσσαλονίκη

Κωδικοί JEL: R10, R11, R58, O18

ABSTRACT

The global economic environment as it has been transformed during the last 3 decades has presented a number of significant developments affecting the role and operation of regions and cities, and businesses located in them. Achieving higher level of economic development is a common target for urban environments. This target is affected not only by the local strategies, but also by the enterprises involved and developed among the urban environment. Stimulation of local enterprises business and improvement of their competitiveness, are important factors in achieving economic development of countries, regions and cities. The competitiveness of firms is a multidimensional phenomenon. Apart from the factors related to the abilities and assets of the company, the question is whether the dynamics of the environment, including the advantages and urban development policies in place, affect the competitiveness of enterprises. This work, using primary data from enterprises in the city of Thessaloniki and applying techniques of statistical analysis, concludes that factors such as labour rules, quality of life, environmental status, economies of concentration and the ability to implement development policies by local public authorities may have a positive impact on the competitiveness of companies.

Key words: competitiveness of firms, urban advantages, urban development policies, Thessaloniki

JEL classification: R10, R11, R58, O18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η νέα διεθνής οικονομική πραγματικότητα όπως διαμορφώθηκε τα τελευταία 30 έτη παρουσίασε για τις χώρες νέα δεδομένα. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, οι τεχνολογικές αλλαγές, η εφαρμογή νέων διαδικασιών παραγωγής, καθώς και η διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αποτέλεσαν σημαντική πηγή αλλαγών για τις πόλεις και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο περιβάλλον των πόλεων επηρεάζοντας τον ρόλο και τη σημαντικότητα αυτών.

Στο νέο οικονομικό περιβάλλον ο ανταγωνισμός των πόλεων αντιλαμβάνεται ως κάτι το δεδομένο. Οι πόλεις μέσω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους καθώς και μέσω των συνεργασιών τους με άλλες πόλεις στοχεύουν σε ένα υψηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας, στη βελτίωση της θέσης τους στην ιεραρχία των πόλεων και στην επικράτηση έναντι άλλων πόλεων με στόχο την οικονομική τους ανάπτυξη. Σε αυτό το στόχο όμως σημαντικός είναι και ο ρόλος των επιχειρήσεων που λειτουργούν και αναπτύσσονται στο περιβάλλον αυτό. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων πέρα των ικανοτήτων και των χαρακτηριστικών που διαθέτουν οι ίδιες επηρεάζεται και από παράγοντες που αποτελούν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πόλεων στις οποίες δραστηριοποιούνται αλλά και από τις αναπτυξιακές πολιτικές που εφαρμόζονται για τη τόνωση της οικονομικής τους ανάπτυξης.

Η σύνδεση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ή αστικών πλεονεκτημάτων των πόλεων και των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζουν με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που λειτουργούν σε αυτές αποτελεί τον στόχο της παρούσας εργασίας. Το πρώτο τμήμα της διπλωματικής μελέτης πραγματοποιήθηκε βάσει βιβλιογραφικής ανασκόπησης, ενώ το ερευνητικό τμήμα της εργασίας πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίων σε 51 επιχειρήσεις της πόλης της Θεσσαλονίκης με στόχο να συνδέσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις πολιτικές ανάπτυξης με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της πόλης αυτής. Η επιλογή των παραγόντων και των πολιτικών ανάπτυξης έγινε μέσα από επιστημονικές μελέτες που αφορούν το θέμα αυτό.

Στο 2^ο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται μια σύντομη περιγραφή του νέου διεθνοποιημένου περιβάλλοντος όπως διαμορφώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες,

προσδιορίζεται η έννοια της Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης (Local Economic Development- LED) που αποτελεί βασική προτεραιότητα των πόλεων καθώς και η σημαντική συμβολή των επιχειρήσεων στο στόχο αυτό.

Στο 3^ο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται η σύνδεση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πόλεων και των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται σε αυτές. Ουσιαστικά γίνεται η παρουσίαση και η ανάλυση των συγκεκριμένων παραγόντων που συνθέτουν το περιβάλλον των πόλεων και που αποτέλεσαν τη βάση για τη σύνθεση του ερωτηματολογίου της παρούσας έρευνας. Με το πέρας του κεφαλαίου αυτό κλείνει και το θεωρητικό μέρος της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Στο 4^ο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται η πόλη μελέτης, η Θεσσαλονίκη, καθώς και κάποια βασικά οικονομικά και διαρθρωτικά στοιχεία που την αφορούν. Ακόμη παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, η δομή του ερωτηματολογίου και τέλος το προφίλ των επιχειρήσεων της έρευνας.

Στο 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων της έρευνας. Χρησιμοποιούνται μέσες τιμές καθώς και τυπικές αποκλίσεις καθώς και συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών που παρουσιάζονται. Το κεφάλαιο αυτό κλείνει με σημαντικά συμπεράσματα.

Το 6^ο κεφάλαιο 'Συμπεράσματα' περιλαμβάνει το σκοπό εκπόνησης της παρούσας εργασίας και γίνεται μια σύντομη αναφορά των όσων λέχθηκαν στο θεωρητικό και εμπειρικό μέρος της εργασίας. Ακολουθούν η βιβλιογραφία και το παράρτημα στο οποίο περιέχεται το ερωτηματολόγιο της έρευνας.

ΜΕΡΟΣ 1ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ , Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης άλλαξε γρήγορα την οικονομική κατάσταση και παρουσίασε για τις χώρες νέα δεδομένα, ευκαιρίες αλλά και ρίσκα. Σε αυτό το νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον στόχος των περιφερειών και των πόλεων αποτελεί τόσο η επίτευξη κοινωνικής ευημερίας όσο και η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης τους.

Οι χώρες μέσω των στρατηγικών οικονομικής ανάπτυξης που ακολουθούνε, στοχεύουν στη τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, στη δημιουργία καλύτερων συνθηκών ανάπτυξης, στη προσέλκυση επενδύσεων καθώς και στη τόνωση της ανταγωνιστικότητας τους. Σημαντικός ρόλος στην επίτευξη των παραπάνω στόχων οικονομικής ανάπτυξης των περιφερειών και των πόλεων, αποτελεί ο ρόλος των επιχειρήσεων. Η τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης της χώρας αλλά και ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης έναντι των άλλων.

Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων εκτός από τις ίδιες ικανότητες, τα χαρακτηριστικά, τα στοιχεία που δίνουν στην επιχείρηση ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα καθώς τις διαδικασίες που ενισχύουν τη σημαντικότητα και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών της επιχείρησης, επηρεάζεται και από τις συνθήκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή πλεονεκτήματα του αστικού περιβάλλοντος (urban assets) στο οποίο οι επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει τις παραγωγικές τους δραστηριότητες.

Στις ενότητες που ακολουθούν, γίνετε μια σύντομη περιγραφή του νέου διεθνοποιημένου περιβάλλοντος όπως διαμορφώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες καθώς και της έννοιας της ανταγωνιστικότητας των πόλεων, προσδιορίζετε η έννοια της Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης, τη συμβολή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ανάπτυξη ενός τόπου καθώς επίσης η έννοια της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

2.2 ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον όπως διαμορφώθηκε τα τελευταία 30 έτη παρουσίασε μια σειρά από οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές και εξελίξεις που επηρέασαν το ρόλο και τη λειτουργία των πόλεων αλλά και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, η εφαρμογή νέων διαδικασιών παραγωγής, η εισαγωγή καινοτομιών στις παραγωγικές διαδικασίες καθώς και η εξέλιξη της τεχνολογίας που χαρακτηρίζουν τη Νέα Οικονομία διαμόρφωσαν νέα δεδομένα για τις πόλεις και τις επιχειρήσεις επηρεάζοντας τη λειτουργία και τον ρόλο αυτών (Gregersen and Johnson, 1996; Oman, 1996; Lundvall, 1997; Groot et al., 2007; Pohjola, 2002; Koski et al., 2001).

Σημαντική όμως είναι και η συμβολή της διαδικασίας της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στη διαμόρφωση του νέου Ευρωπαϊκού διεθνοποιημένου περιβάλλοντος. Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση που αφορά τη συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο και έχει σαν στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας παρουσίασε νέες ευκαιρίες αλλά και απειλές για τις πόλεις (Lever, 1993; Chesire and Gordon, 1995; Krieger and Boden, 2002; Frenken, 2001; Sieberson, 2004; Πετράκος, 2000; Μούσης, 2005).

Οι παραπάνω παράγοντες αποτέλεσαν πηγή αλλαγών και σημαντικών εξελίξεων που επηρέασαν το προφίλ και τη σημαντικότητα των πόλεων και των επιχειρήσεων. Τις οδήγησε να εισέλθουν σε φάση αναδιάρθρωσης και εξέλιξης, στοχεύοντας μέσω των ευκαιριών που παρήγαγε η νέα παγκοσμιοποιημένη οικονομία να ενισχύσουν την οικονομική τους ανάπτυξη και να διαμορφώσουν έναντι των υπολοίπων ένα προφίλ κατάλληλο για τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας στους (Champion et al., 1996; Turok and Bailey, 2004; Gordon, 1999; Chesire and Gordon, 1995; Harris, 1997). Η προσπάθεια αυτή αντανάκλα την έννοια του ανταγωνισμού των πόλεων, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής ευημερίας για τα μέλη τους καθώς και την τόνωση της οικονομικής τους ανάπτυξης.

2.3 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Η πρόοδος των υπερεθνικών επιχειρήσεων, οι τεχνολογικές αλλαγές, οι θεμελιώδεις αλλαγές της οικονομίας και η αναδιάρθρωση των οικονομικών οργανισμών παρουσίασαν νέες ευκαιρίες για τις περιοχές όπου δρουν οι επιχειρήσεις με κύριο αντίκτυπο τη δημιουργία δυναμικών και ανταγωνιστικών πόλεων. Παρόλο που ο ανταγωνισμός των πόλεων δεν αποτελεί ένα νέο φαινόμενο, παράδειγμα αποτελούν οι ελληνικές πόλεις στα αρχαϊκά χρόνια καθώς και ο ανταγωνισμός μεταξύ των πόλεων της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (Begg, 1999; Lever, 1999), αποτέλεσε σημαντικό πεδίο έρευνας τις τελευταίες τρεις δεκαετίες.

Αρκετές μελέτες υποστηρίζουν πως η ανταγωνιστικότητα των πόλεων αποτυπώνεται στη προσπάθεια των πόλεων να είναι ανταγωνιστικές και να υπερισχύσουν έναντι άλλων πόλεων μέσω της προσέλκυσης επενδύσεων και της προώθησης της εικόνας τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο (Parkinson, 1991; Butler-Jensen et al., 1997; Chesire and Gordon, 1995; Dicken and Tickell, 1992). Ενώ σύμφωνα με την άποψη των Lever and Turok (1999), η ανταγωνιστικότητα των πόλεων δεν επικεντρώνεται μόνο στους παραπάνω παράγοντες αλλά και στη προσέλκυση δημόσιων χρηματοδοτήσεων και σημαντικών γεγονότων για τη πόλη όπως προσέλκυση αθλητικών ή πολιτιστικών γεγονότων. Κατά τους Gordon and Chesire (1998), η ανταγωνιστικότητα των πόλεων νοείται ως η προσπάθεια των οικονομικών παραγόντων να ενδυναμώσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα μέσω της σωστής χρήσης των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων που προσδίδουν στη περιοχή αξία ως προορισμό για τη προσέλκυση διαφόρων δραστηριοτήτων ενώ για τους Kresl and Singh (1999), πέραν των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που χαρακτηρίζουν μια πόλη σημαντική είναι και η συμβολή του στρατηγικού σχεδιασμού στην ανταγωνιστικότητα μιας πόλης.

Σημαντική είναι κατά τον Lever (1993), και η ανάπτυξη παραγωγικών συστημάτων έντασης γνώσης στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων. Πέραν όμως των οικονομικών παραγόντων αξίζει να αναφέρουμε και τη συμβολή των μη οικονομικών παραγόντων (ποιότητα ζωής, πολιτιστική κληρονομιά) στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων (Fest, 2000; Malecki, 2002, Wong, 2001). Ο Budd (1998), αναφέρει ακόμη την ύπαρξη δύο ειδών ανταγωνισμού. Τον ανταγωνισμό μεταξύ οικονομικών περιοχών που λειτουργούν στο ίδιο επιχειρησιακό περιβάλλον και τον ανταγωνισμό μεταξύ των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και κοινωνικών αντιλήψεων που επικρατούν σε μία πόλη. Τέλος σημαντική είναι και η συμβολή της ανάπτυξης συνεργασιών και δικτύων μεταξύ των Ευρωπαϊκών πόλεων όπου μέσω της ευκολότερης προώθησης των εμπορικών συναλλαγών, τη γρήγορη και ελεύθερη ροή των

πληροφοριών αλλά και την ανταλλαγή εμπειριών επιτυγχάνεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αυτών (Smith, 1995; Pyrgiotis, 1991; Parkinson, 1991).

Από τις παραπάνω προσεγγίσεις προκύπτει το συμπέρασμα πως ο ανταγωνισμός των πόλεων αποτελεί κάτι δεδομένο στο νέο οικονομικό περιβάλλον. Οι πόλεις τόσο μέσω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους καθώς και μέσω των συνεργασιών τους με άλλες πόλεις στοχεύουν σε ένα υψηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας αλλά και στην επικράτηση έναντι των άλλων πόλεων με απώτερο στόχο την ενίσχυση της οικονομικής τους ανάπτυξης. Πέραν όμως αυτών των παραγόντων στις επόμενες ενότητες θα δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στο πως οι επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται και αναπτύσσονται στο περιβάλλον των πόλεων επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη αυτών.

2.4 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT-LED)

Η ‘Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη’ δεν είναι ένα νέο φαινόμενο. Αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα της πολιτικής των χωρών, των περιφερειών και των πόλεων για περισσότερο από έναν αιώνα (Ward, 1990). Σήμερα όμως τόσο οι περιφερειακές όσο και οι τοπικές οικονομίες αντιμετωπίζουν αυξανόμενες προκλήσεις. Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης άλλαξε γρήγορα την οικονομική κατάσταση και παρουσίασε νέες ευκαιρίες και ρίσκα για τις χώρες παγκοσμίως (Blair, 1995:15).

Σε αυτό το μεταβαλλόμενο περιβάλλον όπου η αυξανόμενη σημαντικότητα της συγκεκριμένης δραστηριότητας αποτελεί το νέο στοιχείο, οι δημόσιοι καθώς και οι ιδιωτικοί φορείς και άλλοι οργανισμοί πρέπει να αναθεωρήσουν τις στρατηγικές τοπικής οικονομικής ανάπτυξης που ακολουθούνται και να επωφεληθούν από τις υπάρχουσες μεταβολές (Manuel, 1997).

Ο ορισμός που αποδίδεται από τον Blakely (1994:50), είναι πως η ‘Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη’ είναι η διαδικασία η οποία στοχεύει στη τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω της ανάπτυξης νέων μορφών βιομηχανίας, την παραγωγή νέων αγαθών από τις επιχειρήσεις καθώς και τη προσέλκυση νέων. Κατά τους Zaaijer and Sara (1993:129), ορίζεται ως η διαδικασία κατά την οποία ο κρατικός τομέας διαχειρίζεται τους υπάρχοντες πόρους και συνεργάζεται με τον ιδιωτικό τομέα για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας σε μια περιοχή. Παρόμοιος ορισμός αποδίδεται και από τον Beuregard (1993), σύμφωνα με τον οποίο η ‘Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη’ είναι το αποτέλεσμα της

συνεργασίας του ιδιωτικού και του δημόσιου φορέα για την επέκταση της παραγωγικής δραστηριότητας.

H Ward (1996), υποστηρίζει πως η ενίσχυση της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης επιτυγχάνεται μέσω της προσπάθειας όλων των συμμετεχόντων για μεγαλύτερη παραγωγή, κατανάλωση και πλούτο. Ενώ για τους Griffin and Low (2005), ορίζεται ως η συνεργασία του ιδιωτικού, του δημόσιου και του μη κυβερνητικού φορέα για τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων. Σύμφωνα με τη World bank (2001), η 'Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη' προσφέρει στη τοπική εξουσία, στον ιδιωτικό τομέα, στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και στη τοπική οικονομία την ευκαιρία να συνεργαστούν ώστε να βελτιώσουν τη τοπική οικονομία και να προάγουν την ανταγωνιστικότητα και τη συνολική ευημερία των περιοχών τους. Στόχοι της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης είναι η τόνωση της οικονομικής ικανότητας της κάθε περιοχής, η βελτίωση του οικονομικού μέλλοντος και της ποιότητας ζωής των μελών της.

Ωστόσο για την επίτευξη της 'Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης' δεν υπάρχει μια λύση η οποία μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε περιοχή, καθώς κάθε περιοχή παρουσιάζει ένα διαφορετικό σύνολο ευκαιριών και αδυναμιών και έτσι απαιτείται διαφορετική αντιμετώπιση για την επίτευξη της (Bartik, 2003). Από ένα σύνολο στρατηγικών οικονομικής ανάπτυξης που έχουν ακολουθήσει διάφορες χώρες ανά τον κόσμο, προκύπτει πως κυρίως στοχεύουν στη βελτίωση του τοπικού επιχειρηματικού κλίματος, σε επενδύσεις στην ανάπτυξη υποδομών, σε επενδύσεις στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των περιοχών, στην ενθάρρυνση της τοπικής επιχειρηματικής ανάπτυξης, στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, στην ανάπτυξη και αναζωογόνηση συγκεκριμένων περιοχών, στην τόνωση της απασχόλησης και στην εξασφάλιση εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού (Blair and Reese, 1999; World Bank, 2001; Malizia and Edward, 1999; Sanco, 1995). Στη πραγματικότητα μπορεί να περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής, με κοινό στοιχείο όμως τη συνεργασία του δημόσιου, του ιδιωτικού και των μη κυβερνητικών φορέων για τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης των περιοχών (Griffin and Low, 2005).

Αναφορικά με τη 'Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη' διακρίνουμε τρεις περιόδους. Στη πρώτη περίοδο, η οποία τοποθετείται από τις αρχές της δεκαετίας του '60 έως και τις αρχές της δεκαετίας του '80, οι κυριότερες δραστηριότητες αφορούν τη προσέλκυση επενδύσεων στη βιομηχανία και τη βιοτεχνία καθώς και τις επενδύσεις σε υποδομές. Στη δεύτερη περίοδο η οποία διήρκεσε έως και τα μέσα της δεκαετίας του '90, το ενδιαφέρον στράφηκε στη διατήρηση και την ανάπτυξη των υφιστάμενων επιχειρήσεων καθώς και στη προσέλκυση

επενδύσεων. Τέλος τη τρίτη περίοδο την οποία και διανύουμε, το ενδιαφέρον των φορέων επικεντρώθηκε στη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού φορέα καθώς και στην ανάδειξη ποιοτικών παραγόντων που χαρακτηρίζουν τις περιοχές όπως τη ποιότητα ζωής και την ελκυστικότητα της περιοχής (World Bank, 2001).

2.5 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ένα νέο φαινόμενο της νέας παγκόσμιας οικονομίας τις τελευταίες 3 δεκαετίες αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αντικατέστησαν τις μεγάλες επιχειρήσεις (Storey, 1982; Acs, 1992), για αυτό και ένα μεγάλο μέρος μελετών αφορά την επίδραση αυτών στη οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου.

Ο ρόλος των επιχειρήσεων στη τοπική οικονομική ανάπτυξη είναι αρκετά σημαντικός τόσο γιατί εκφράζουν το επίπεδο επιχειρηματικότητας στη κάθε περιοχή, αλλά επιπλέον γιατί οι επιχειρήσεις μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας τους, της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, της εφαρμογής νέων τεχνολογιών και της δημιουργίας πλούτου συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη (Van Stel and Caree, 2004; Spencer et al., 2008; Audretsch and Thurik, 2001; Caree et al., 2002; Fritsch and Mueller, 2004).

Από το σύνολο των στρατηγικών οικονομικής ανάπτυξης που έχουν ακολουθήσει διάφορες χώρες, περιφέρειες και περιοχές στη προσπάθεια τους να τονώσουν και να ενισχύσουν την τοπική οικονομική ανάπτυξη, προκύπτει πως αρκετές από αυτές επιζητούν να επιτύχουν τόνωση της επιχειρηματικότητας και στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αναγνωρίζοντας το στοιχείο ότι το υψηλό επίπεδο επιχειρηματικής δραστηριότητας οδηγεί σε οικονομική ανάπτυξη (Martinez, 2009). Ενώ σύμφωνα με τους Caree and Thurik (2003), οι στρατηγικές που στοχεύουν στη τόνωση και στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων οδηγεί στη μακροχρόνια τοπική οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου.

Σύμφωνα με τους Carlin et al. (2001) και τον Beath (2002), η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων ωφελεί την οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου με δύο κυρίους τρόπους. Πρώτον μέσω της παροχής ενός 'μηχανισμού επιλογής'. Επιχειρήσεις με μη αποτελεσματικά προϊόντα και διαδικασίες δεν επιζούν, καθώς άλλες επιχειρήσεις προσφέρουν καλύτερα προϊόντα και τεχνικές. Έτσι η είσοδος και η έξοδος επιχειρήσεων μεταφέρει πόρους από μη αποτελεσματικούς παραγωγούς και εξασθενημένους τομείς σε πιο αποτελεσματικούς και αναπτυσσόμενους τομείς (Treasury, 2001). Δεύτερον παρέχει στις υπάρχουσες επιχειρήσεις

ένα ισχυρό κίνητρο να βελτιώσουν την οργάνωση και τη τεχνολογία τους. Η απειλή από τους ανταγωνιστές, τους ενθαρρύνει ώστε να γίνουν πιο αποτελεσματικοί και καινοτόμοι, το οποίο αυξάνει το μερίδιο τους στην αγορά, μειώνει το μέσο κόστος παραγωγής στη βιομηχανία και μειώνει τη τιμή στους καταναλωτές.

Οι Carree and Thurik (1998, 1999), έδειξαν τη θετική συμβολή των μικρομεσαίων βιομηχανικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη της βιομηχανίας σε χώρες της Ευρώπης. Η μελέτη του Thurik (1996) σε 12 χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδειξε πώς η συμβολή των MME στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της χώρας είναι μεγαλύτερη από αυτήν των μεγάλων επιχειρήσεων, καθώς ακόμη πώς η ανάπτυξη αυτών είναι σημαντική για τη λύση στο πρόβλημα της ανεργίας καθώς και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των περιοχών. Η μελέτη των Hu and Liu (2003) σε 37 χώρες για τη περίοδο 1960-1990 έδειξε τη θετική επίδραση των MME στην οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου κυρίως μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Ενώ κατά τους Praag et al. (2007), η συμβολή των επιχειρήσεων στη τοπική οικονομική ανάπτυξη γίνεται μέσω της ύπαρξης καινοτομιών στη παραγωγική διαδικασία και την εγκατάσταση νέων τεχνολογιών που ακολουθούνται για τη τόνωση της επιχειρηματικότητας.

Κατά τους Bennett και Krebs (1991:15), οι τοπικές επιχειρησιακές πρωτοβουλίες αφορούν όλες τις επιχειρήσεις και χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Τις εσωτερικές δράσεις οι οποίες αφορούν στα μέσα και στους τρόπους που εφαρμόζει η επιχείρηση για τη βελτίωση των διαδικασιών στο εσωτερικό της και τις εξωτερικές δράσεις οι οποίες αφορούν την ανάπτυξη δράσεων στο εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων. Τέτοιες μπορεί να είναι πρωτοβουλίες που έχουν σαν στόχο την επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού, τη παρακολούθηση της εξέλιξης της τεχνολογίας, τη σύνδεση μεταξύ των επιχειρήσεων, τη δημιουργία συνεταιρισμών ανάπτυξης και τον καθορισμό των δικαιωμάτων των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τον Mayer-Stamer (2002), οι συνεργασίες οι οποίες μπορούν να αναπτυχθούν σε τοπικό επίπεδο από τις επιχειρήσεις μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις συνεργασίες μεταξύ των επιχειρήσεων και οι οποίες προσδιορίζονται μέσα από την ύπαρξη συμβολαίων συνεργασίας, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και πληροφοριών και τη κοινή ανάπτυξη δράσεων. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις συνεργασίες μεταξύ των επιχειρήσεων και δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών είτε με οργανισμούς οι οποίοι έχουν τη μορφή δημόσιων-ιδιωτικών συνεργασιών (public-private partnership, PPP). Και η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τις συνεργασίες μεταξύ των επιχειρήσεων με τους δημόσιους διοικητικούς φορείς, οι οποίοι

στηρίζουν τον ρόλο των επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης του επενδυτικού τοπικού κλίματος και της προσφοράς υπηρεσιών.

2.6 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων έχει περιγραφεί από τους ερευνητές ως ένα πολυδιάστατο φαινόμενο. Ως ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων μπορεί να οριστεί η ικανότητα της επιχείρησης να σχεδιάζει και να παράγει προϊόντα καλύτερης ποιότητας και σε χαμηλότερο κόστος σε σχέση με τους ανταγωνιστές της (Ambastha and Momaya, 2004; Myrths, 1998; D' Cruz and Rugman, 1992; Hammer and Champy, 1993). Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων είναι συνώνυμη με τη μακροχρόνια κερδοφορία της επιχείρησης και την ικανότητα της να αποζημιώνει τους απασχολούμενους και να παρέχει υψηλότερα κέρδη στους ιδιοκτήτες της με βάση τις απαιτήσεις της αγοράς (Buckley et al., 1998).

Σύμφωνα με τον Krugman (1994), ανταγωνιστικότητα είναι η ικανότητα της επιχείρησης να παραμένει κερδοφόρα προσφέροντας στους καταναλωτές τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που επιθυμούν. Η ανταγωνιστικότητα κατανοείται καλύτερα ως διαδικασία παρά ως χρονικό γεγονός και αφορά την ανταγωνιστική επίδοση της κάθε επιχείρησης. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις γίνονται πιο ανταγωνιστικές από τη συνεχή παρατήρηση των άλλων επιχειρήσεων και τον συνεχή αγώνα για τη καλύτερη λειτουργία της επιχείρησης. Από τον ορισμό αυτό προκύπτει πως η ανταγωνιστικότητα αφορά χαρακτηριστικό των επιχειρήσεων (Lovering, 2001).

Οι διαδικασίες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μιας επιχείρησης αφορούν τις διαδικασίες αυτές που ενισχύουν τη σημαντικότητα και την αποτελεσματικότητα βασικών διαδικασιών όπως τις διαδικασίες της στρατηγικής διαχείρισης, της διαχείρισης των ανθρωπίνων πόρων, καθώς και της τεχνολογικής και λειτουργικής διαχείρισης της επιχείρησης (Felipe, 2003).

Όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων υπάρχουν δύο κύριες θεωρίες στρατηγικού μάντζμεντ, η Industrial Organization Theory και η Resource-Based View οι οποίες εξηγούν τους λόγους που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων (Porter, 1998). Η Industrial Organization Theory αφορά την επίδραση του εξωτερικού περιβάλλοντος στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων ενώ η Resource-Based

View αφορά το εσωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και πως επιδρά στην ανταγωνιστικότητα αυτών (Barney, 2001)

Πρόσφατες μελέτες υποστηρίζουν την άποψη πως πηγή για την ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης αποτελούν τα στοιχεία αυτά τα οποία δίνουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην επιχείρηση. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι είτε υλικά είτε άυλα. Σύμφωνα με το Destination Competitiveness Report (2001), η ανταγωνιστικότητα περιλαμβάνει ένα συνδυασμό πόρων και διαδικασιών, όπου οι πόροι είναι είτε κληρονομημένοι (φυσικοί πόροι) είτε αποτέλεσμα παραγωγικής διαδικασίας (υποδομές) και οι διαδικασίες μετατρέπουν τους πόρους για την επίτευξη κερδών από τις πωλήσεις στους πελάτες. Σύμφωνα με τον Freeman (1994), η εισαγωγή τεχνολογικής καινοτομίας από την επιχείρηση αποτελεί ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για αυτή όπως και για τον Grupp (1997), ο βαθμός ικανότητας της επιχείρησης στην ανάπτυξη καινοτομιών αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο για τη ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης. Ενώ για τους Sen and Egelhoff (2000), η ικανότητα παραγωγής νέων προϊόντων και υιοθέτησης νέων μεθόδων παραγωγής φαίνεται να αποτελεί ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση. Κάποιες από αυτές επικεντρώνονται σε στοιχεία όπως το μάρκετινγκ (Corbett and Wassenhove, 1993), τις τεχνολογίες πληροφόρησης (Ross et al., 1993) και τη ποιότητα των προϊόντων (Swann and Taghave, 1994). Ακόμη στοιχεία όπως η ευκαμψία, η επιδεξιότητα, η ταχύτητα και η προσαρμοστικότητα στις μέρες μας αποτελούν σημαντικές πηγές ανταγωνιστικότητας (Barney, 2001).

2.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό έγινε μια σύντομη περιγραφή του νέου διεθνοποιημένου περιβάλλοντος όπως διαμορφώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες και που αποτέλεσε σημαντική πηγή αλλαγών και σημαντικών εξελίξεων για τις πόλεις καθώς και για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτές.

Σε αυτό το μεταβαλλόμενο περιβάλλον αυξανόμενη σημαντικότητα έχει η Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη (Local Economic Development) που αποτελεί ουσιαστικό ζήτημα πολιτικής των χωρών, των περιφερειών και των πόλεων. Όμως για την επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης ενός τόπου σημαντικός κρίνεται και ο ρόλος των επιχειρήσεων, οι οποίες μέσω της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας συμβάλλουν σε αυτή. Συγκεκριμένα προκύπτει πως η

ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επίτευξη υψηλού επιπέδου ανάπτυξης αλλά και ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης μιας πόλης έναντι των άλλων.

Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων πέρα των παραγόντων σε μικροοικονομικό (φυσικοί πόροι, υποδομές, μάρκετινγκ., τεχνολογίες πληροφόρησης, καινοτομίες κ.α) και σε μακροοικονομικό επίπεδο (φορολόγηση πωλήσεων, δομή της οικονομίας κ.α) επηρεάζεται όπως θα αποδειχτεί στο επόμενο κεφάλαιο και από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή πλεονεκτήματα του αστικού περιβάλλοντος (urban assets) στο οποίο αναπτύσσουν τις δραστηριότητες τους. Συγκεκριμένα θα γίνει αναφορά σε μια σειρά από συγκεκριμένους παράγοντες οι οποίοι συνθέτουν το περιβάλλον των πόλεων και που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέσα από τον προσδιορισμό της Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης στην οποία στοχεύουν οι πόλεις μέσω της βελτίωσης της θέσης τους στην ιεραρχία των πόλεων και της ανταγωνιστικότητας τους, προσδιορίστηκε η σημαντική συμβολή των επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται, λειτουργούν και αναπτύσσονται στο περιβάλλον των πόλεων, στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων πέρα των παραγόντων σε μικροοικονομικό και σε μακροοικονομικό επίπεδο επηρεάζεται τόσο από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος των πόλεων όσο και από πολιτικές ανάπτυξης που εφαρμόζονται σε αυτές. Πέρα δηλαδή των ικανοτήτων των ίδιων των επιχειρήσεων η ανταγωνιστικότητα αυτών επηρεάζεται και από παράγοντες που αποτελούν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούνται αλλά και από τις αναπτυξιακές πολιτικές οι οποίες εφαρμόζονται τοπικά για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.

Στις ενότητες που ακολουθούν γίνετε η σύνδεση μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πόλεων και έπειτα ακολουθεί η ανάλυση συγκεκριμένων παραγόντων που συνθέτουν το περιβάλλον των πόλεων και που αποτέλεσαν τη βάση για τη σύνθεση του ερωτηματολογίου της παρούσας έρευνας.

3.2 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πέρα από τους παράγοντες, τόσο σε μακροοικονομικό όσο και σε μικροοικονομικό επίπεδο, οι οποίοι περιγράφηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, οι πόλεις περιέχουν μοναδικά στοιχεία τα οποία αποκαλούνται ως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή πλεονεκτήματα του αστικού περιβάλλοντος (urban assets) και επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων (Scott, 2001; Begg, 1999).

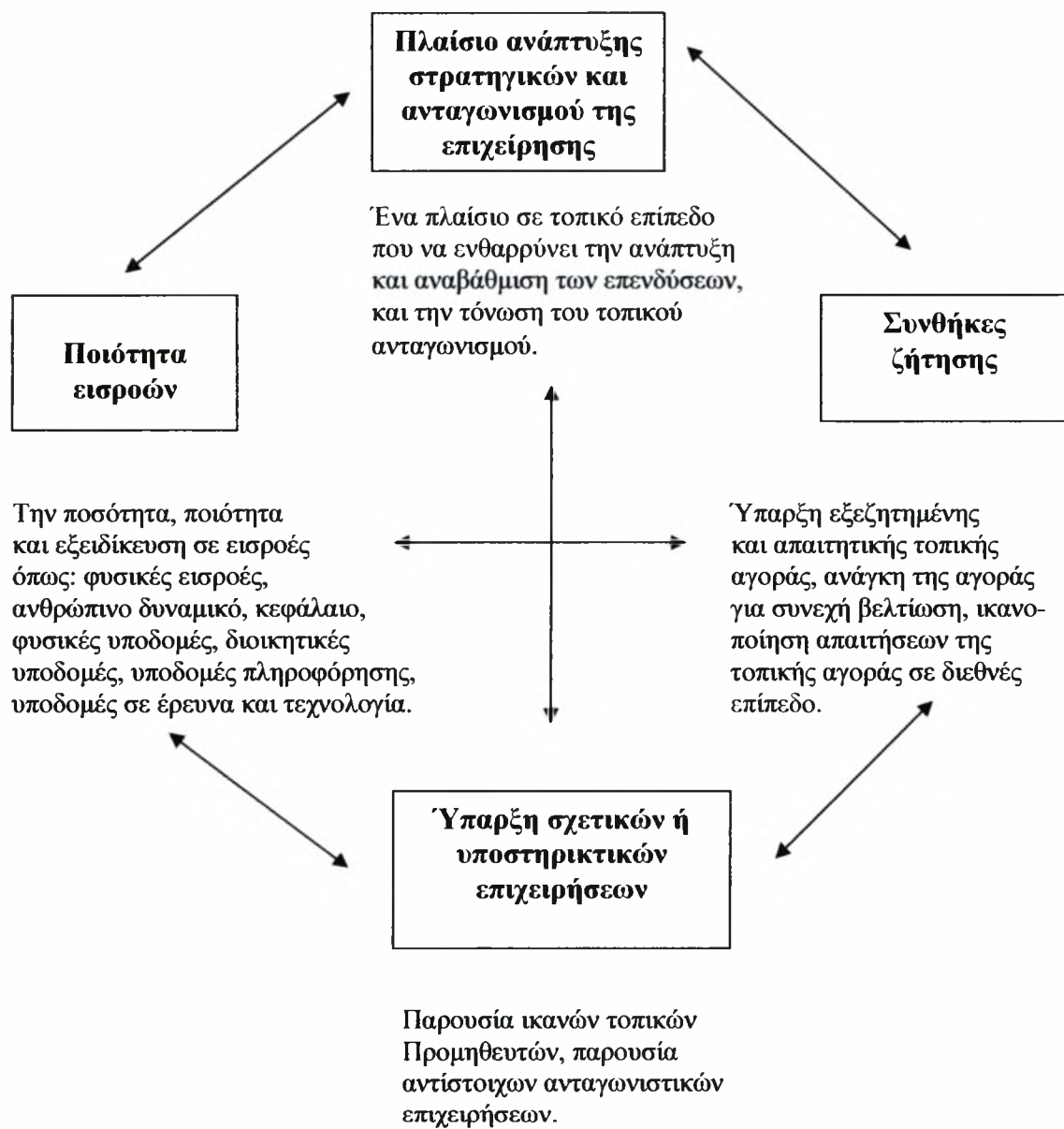
Στοιχεία όπως το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, η ύπαρξη ερευνητικών κέντρων και οι πολιτιστικοί παράγοντες της εκάστοτε περιοχής, επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που εγκαθίστανται στις περιοχές αυτές (Landry, 2000; Florida, 2002; Leadbeater and Oakley, 1999; Turok, 2004; Polenske, 2004). Σύμφωνα με τον Camagni (2002), η γεωγραφική περιοχή, όπου οι επιχειρήσεις εγκαθίστανται και λειτουργούν, δεν συγκρατεί μόνο τις φυσικές πηγές αλλά παίζει σημαντικό ρόλο στη συσσώρευση γνώσης, στα μοντέλα συνεργασίας και λήψης αποφάσεων που υποστηρίζουν τη καινοτόμο διαδικασία των τοπικών επιχειρήσεων. Τόσο η διαδικασία όσο και η συλλογική γνώση συνδέεται με τα χαρακτηριστικά και τις ικανότητες της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής. Τοπικά χαρακτηριστικά όπως το εργατικό δυναμικό, η εσωτερική κουλτούρα των επιχειρήσεων και οι παρελθούσες εμπειρίες επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Για τους Brauningner and Stiller (2007), εκτός των παραγόντων αυτών, οι υποδομές, η ποιότητα και η ποσότητα των παραγωγικών συντελεστών, η ποιότητα ζωής, η εικόνα της πόλης και ο τομέας των μεταφορών αποτελούν σημαντικά χαρακτηριστικά των περιοχών και των πόλεων που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές. Για τον Storper (1995), σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των περιοχών αποτελούν η καινοτομία, η τεχνολογική πρόοδος, τα δίκτυα συνεργασίας και τα τοπικά συστήματα κανόνων που εφαρμόζονται σε αυτές.

Ο Kovacic (2009), υποστηρίζει πως παράγοντες όπως η εγχώρια οικονομία, οι υποδομές, η εκπαίδευση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι τεχνολογίες πληροφορικής, οι καινοτομίες και οι επενδύσεις σε Έρευνα και Ανάπτυξη, συνθέτουν το ανταγωνιστικό προφίλ των πόλεων και επηρεάζουν τόσο την ελκυστικότητα της περιοχής όσο και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις περιοχές αυτές. Σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αποτελεί για τον ίδιο και η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των πόλεων. Κατά τον Malecki (2004), στη παγκοσμιοποιημένη οικονομία σημαντικά στοιχεία που ενισχύουν την περιφερειακή και αστική ανταγωνιστικότητα εξαρτώνται από διαδικασίες που στοχεύουν στη δημιουργία γνώσης μέσα από την οποία οι επιχειρήσεις μαθαίνουν για τις νέες τεχνολογίες και την ανταλλαγή πληροφοριών. Σε μια ανταγωνιστική οικονομία οι τοπικές ικανότητες αρχικά είναι αυτές που αυξάνουν την ικανότητα των επιχειρήσεων να δημιουργούν, να κατακτούν, να συγκεντρώνουν και να χρησιμοποιούν τη γνώση γρηγορότερα από τους ανταγωνιστές. Για τους Kitson et al. (2004), ο όρος ανταγωνιστικό πλεονέκτημα επικεντρώνεται στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ενός έθνους που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να διατηρήσουν και να δημιουργήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στα εδάφη αυτά.

Ο Porter στο έργο του ‘The competitive Advantage of Nations’ (1990:158), συνδέει τις επιχειρήσεις και τις ανταγωνιστικές πόλεις, λέγοντας πως τόσο οι επιχειρήσεις όσο και τα βιομηχανικά clusters συγκεντρώνονται σε περιοχές όπου το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα προκύπτει από τα τοπικά χαρακτηριστικά. Ο Porter (1998, 2000, 2003), μελετώντας την επίδραση της τοποθεσίας στο περιβάλλον των επιχειρήσεων υποστήριξε πως γίνεται κατανοητή μέσω τεσσάρων συσχετιζόμενων επιδράσεων: α) το πλαίσιο ανάπτυξης στρατηγικών και ανταγωνισμού της επιχείρησης, β) τις συνθήκες ζήτησης στο τοπικό περιβάλλον, γ) την ύπαρξη σχετικών ή υποστηρικτικών επιχειρήσεων και δ) τη ποιότητα των εισροών του τοπικού περιβάλλοντος. Όπως παρατηρείτε από το σχήμα 3.1 (‘diamond model’), οι παράγοντες που συνθέτουν τις παραπάνω επιδράσεις αφορούν τόσο τις ίδιες επιχειρήσεις όσο και το περιβάλλον των επιχειρήσεων στο οποίο δραστηριοποιούνται.

Για τους Martin and Sunley (2003), χρειάζεται επιπρόσθετη σύνδεση με την έννοια της ‘παραγωγικότητας’ για να οριστεί πλήρως η έννοια του ‘ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος’. Η ποιότητα και οι ικανότητες του εργατικού δυναμικού (ανθρώπινο κεφάλαιο), η έκταση και ο προσανατολισμός των κοινωνικών δικτύων (κοινωνικό κεφάλαιο), το εύρος και η ποιότητα των πολιτιστικών στοιχείων και εγκαταστάσεων (πολιτιστικό κεφάλαιο), η παρουσία μιας καινοτόμας και δημιουργικής τάξης (δημιουργικό/ γνωστικό κεφάλαιο) και το επίπεδο και η ποιότητα των δημόσιων υποδομών (κεφάλαιο υποδομών), είναι εξίσου σημαντικά και εξυπηρετούν στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Στο σχήμα 3.2 (bases of competitive advantage), περιγράφεται η επίδραση των παραγόντων αυτών που συνθέτουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε περιοχής, στην περιφερειακή παραγωγικότητα, στα επίπεδα απασχόλησης και το επίπεδο ζωής.

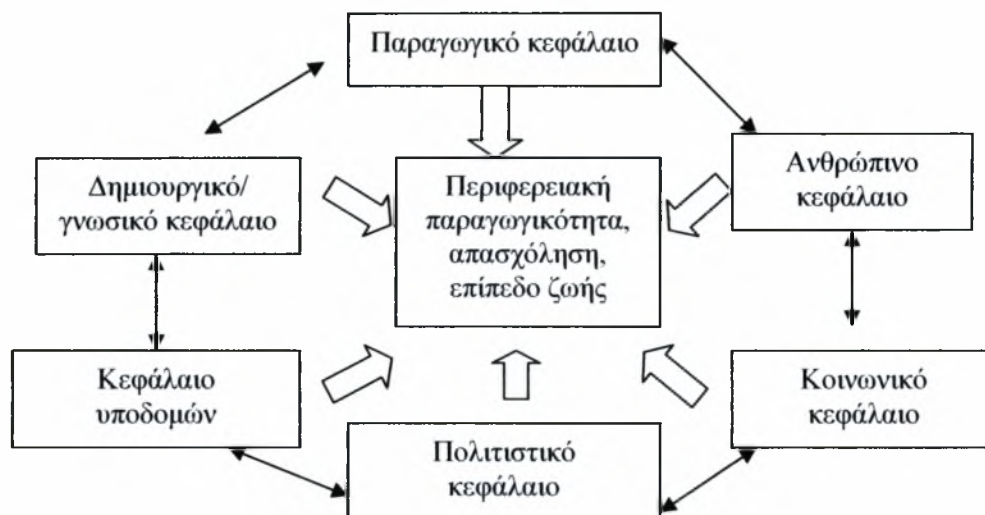
Σχήμα 3.1
 'The diamond model'

Πηγή: Porter (1998, 2000, 2003)

Σχήμα 3.2

Πηγές ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος περιοχών ('bases of regional competitive advantage')

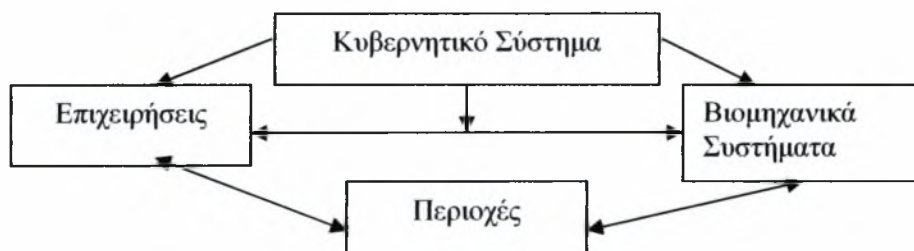
Πηγή: Martin and Sunley (2003)

Για παράδειγμα η ικανότητα των περιοχών να προσελκύουν καταρτισμένο και δημιουργικό ανθρώπινο δυναμικό, να παρέχουν ποιοτικά καλές πολιτιστικές εγκαταστάσεις και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων είναι σημαντικά 'πλεονεκτήματα' του αστικού περιβάλλοντος τα οποία ευνοούν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Σημαντική είναι και η μελέτη των Dicken and Malmberg (2001), σχετικά με την επίδραση των περιοχών στις επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε αυτές. Η σχέση ανάμεσα στις επιχειρήσεις, τις περιοχές και τα βιομηχανικά συστήματα στα οποία ανήκουν οι επιχειρήσεις περιγράφεται στο σχήμα 3.3.

Σχήμα 3.3

Η σχέση ανάμεσα στην Επιχείρηση και στην Περιοχή

Πηγή: Dicken and Malmberg (2001)

Από τις παραπάνω μελέτες γίνεται σαφές πως η επιχείρηση αποτελεί μέρος ενός περιβάλλοντος το οποίο μέσω των πλεονεκτημάτων ή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που το χαρακτηρίζουν, επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και συμβάλλει στη προσέλκυση νέων.

3.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΗΣ

Η επιλογή των παραγόντων που συνθέτουν το περιβάλλον των πόλεων βασίστηκε στις αναφορές της CEC (1993) αλλά και σε άλλες μελέτες όπως των Cervero (2003, 2009) σχετικά με τη συμβολή των αστικών υποδομών, των Kowalska and Funck, (2000) και Richards and Wilson (2004) σχετικά με την ύπαρξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, τις μελέτες των Nasar (1997), Deffner and Metaxas (2005) και Metaxas (2008), αναφορικά με την επίδραση της εικόνας της πόλης, η μελέτη των Doeringer et al. (2004), που αφορά τη πρόσβαση σε άλλες εθνικές αγορές όπως και σε ένα σύνολο μελετών οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω. Ενδεικτικά, παρόμοια μελέτη (Μεταξάς, 2006), σε ένα δείγμα 310 μικρομεσαίων επιχειρήσεων και σε 4 πόλεις μεσαίου μεγέθους της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Μπάρι, Βάρνα, Λάρισα, Βόλος) εξετάζοντας την επίδραση των ίδιων παραγόντων στην ανταγωνιστικότητα της πόλης και των επιχειρήσεων που εδρεύουν σε αυτές, ανέδειξε πως οι οικονομίες συγκέντρωσης και κυρίως οι οικονομίες χωρικής συσπείρωσης σε συνδυασμό με τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε εθνικές αγορές, η ποιότητα και η διαθεσιμότητα ανώτατων ιδρυμάτων έρευνας και ανάπτυξης, οι εναέριες και λιμενικές συνδέσεις, ο σχεδιασμός πολιτικών ανάπτυξης με στρατηγικό χαρακτήρα και η διαμόρφωση συνεργασιών της τοπικής αυτοδιοίκησης με τον ιδιωτικό τομέα καθώς και ο βαθμός ικανότητας των τοπικών φορέων διοίκησης να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται πολιτικές ανάπτυξης επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Οι παράγοντες οι οποίοι αποτελούν τα πλεονεκτήματα της πόλης είναι ομαδοποιημένοι σε επτά κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία που αφορά τις οικονομίες συγκέντρωσης και τις προσβάσεις σε αγορές περιλαμβάνει το μέγεθος της αγοράς, τη προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές, τη πρόσβαση σε μεγάλους πελάτες και προμηθευτές, τη παρουσία ξένων (μη τοπικών) επιχειρήσεων, τη πρόσβαση στην Βόρεια και Δυτική Ευρωπαϊκή αγορά καθώς και τη πρόσβαση στη Νότια και Ανατολική αγορά.

Η δεύτερη κατηγορία που αφορά τις πολιτικές περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης περιλαμβάνει τη διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων, τη στάση της αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις και τους χαμηλούς τοπικούς φόρους. Η τρίτη κατηγορία που αποτελεί τον παράγοντα εργασία περιλαμβάνει τη διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού, τη ποιότητα και την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού, τις καλές εργασιακές σχέσεις καθώς και το ήθος στην εργασία. Η τέταρτη κατηγορία που αφορά τους παράγοντες κόστους περιλαμβάνει το κόστος χρήσης της γης καθώς και το κόστος εργασίας.

Ο πέμπτος παράγοντας που αφορά τις αστικές υποδομές, λαμβάνει υπόψη το οδικό, σιδηροδρομικό και λιμενικό δίκτυο, το δίκτυο των αερογραμμών καθώς και το δίκτυο τηλεπικοινωνιών. Ο έκτος παράγοντας ποιότητα ζωής-περιβάλλον αφορά την αισθητική εικόνα της πόλης, τον πολιτισμό και τη ψυχαγωγία της εκάστοτε περιοχής καθώς και την ελκυστικότητα του φυσικού περιβάλλοντος. Τέλος η έβδομη κατηγορία περιλαμβάνει τους εκπαιδευτικούς-ερευνητικούς παράγοντες, συμπεριλαμβάνοντας τη διαθεσιμότητα και τη ποιότητα των Πανεπιστημίων και των Ερευνητικών κέντρων καθώς και τη ποιότητα της συνεχιζόμενης κατάρτισης.

3.3.1 Οικονομίες συγκέντρωσης-προσβάσεις σε αγορές

Το μέγεθος της αγοράς αποτελεί σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ενός τόπου επηρεάζοντας τόσο την ανταγωνιστικότητα των υπάρχουσων επιχειρήσεων όσο και αυτών που προτίθενται να εγκατασταθούν, (Davis and Weinstein, 2002; Borell and Pain, 1999; Chakrabarti, 2003; Doeringer et al., 2004). Η θετική επίδραση του μεγέθους της αγοράς στη προσέλκυση νέων επιχειρήσεων οφείλεται τόσο στο μέγεθος του πληθυσμού που ισοδυναμεί με μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό και μεγαλύτερη κατανάλωση σε σχέση με μια μικρότερη αγορά όσο και στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες αποφασίζουν τον τόπο εγκατάστασης λαμβάνουν υπόψη ότι σε μια μεγάλη αγορά το υψηλό αρχικό κόστος μιας επιχείρησης θα επικαλυφθεί με υψηλότερα κέρδη τα οποία αποτελούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας μεγαλύτερης αγοράς (Jaumotte, 2004). Περιοχές με μεγάλη πληθυσμιακή αγορά δηλαδή είναι περισσότερο αποτελεσματικές τόσο λόγω εργατικού δυναμικού όσο και παραγωγής σε σχέση με μια μικρότερη αγορά. Σύμφωνα με τον Hederson (1997), οι μεγάλες αγορές συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των επενδυτών λόγω του ότι συγκεντρώνουν μεγάλες βιομηχανικές συγκεντρώσεις διαφόρων δραστηριοτήτων σε σχέση με τις μικρότερες που συγκεντρώνουν συγκεκριμένες βιομηχανίες.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης της επιχείρησης σε μια περιοχή αποτελεί η παρουσία ξένων επιχειρήσεων σε αυτή καθώς πολλές ξένες επιχειρήσεις στη προσπάθειά τους να εκμεταλλευτούν τα οφέλη των οικονομιών συγκέντρωσης που προκύπτουν από την εγγύτητα σε άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου επιλέγουν κοινούς τόπους εγκατάστασης (Head et al., 1995, 1999; Cohen and Paul, 2005; Ciccone and Hall, 1996; Shaver and Flyer, 2000; Barrios et al., 2006).

Ενώ άλλες επιλέγουν τον τόπο εγκατάστασης τους με βάση τον αριθμό των πελατών και των προμηθευτών που τους παρέχει η περιοχή. Με αυτόν τον τρόπο οι επιχειρήσεις επιτυγχάνουν την πρόσβαση στα τελικά σημεία πώλησης του προϊόντος και τη μείωση του κόστους των προϊόντων που παρέχουν καθώς επίσης τους δίνεται η ευκαιρία για δημιουργία καινοτομιών λόγω της εγγύτητας με τους προμηθευτές (Kukalis, 2009; Ciccone and Hall, 1996).

Η ύπαρξη υποστηρικτικών επιχειρήσεων αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό παράγοντα που συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις προκύπτει από την ικανότητα ανταλλαγής πληροφοριών καθώς και τεχνογνωσίας μεταξύ των υποστηρικτικών επιχειρήσεων (Davies, 2001; Keune, 2001). Η μορφή των συνεργασιών αυτών περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις και τους ιδιωτικούς ή δημόσιους επιχειρησιακούς οργανισμούς (Mead, 1998).

Ένα επιπλέον κριτήριο για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας επιχείρησης αποτελεί και η πρόσβαση σε άλλες εθνικές αγορές. Μέσω της προσβασιμότητας σε άλλες εθνικές αγορές οι επιχειρήσεις προσανατολίζονται σε μεγαλύτερο αριθμό καταναλωτών με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ανταγωνιστικότητά τους (Bartik, 1985; Doeringer et al., 2004).

Τέλος ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας επιχείρησης αποτελεί και η προσβασιμότητα στην Ευρωπαϊκή Αγορά (Δυτική, Νότια και Ανατολική Ευρωπαϊκή αγορά). Η διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σε συνδυασμό με τη προσπάθεια οικονομικής και κοινωνικής ενδυνάμωσης της κοινότητας και της ανάπτυξης δικτύων μεταξύ των χωρών ενισχύουν την τάση των επιχειρήσεων να εγκαθίστανται σε αυτές και να αναλαμβάνουν οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες (European Commission, 2000; Papadaskalopoulos et al., 2005).

3.3.2 Περιφερειακοί παράγοντες-Πολιτικές ανάπτυξης

Σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη των υπάρχουσων επιχειρήσεων και τη προσέλκυση νέων σε μια περιοχή αποτελεί και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης που στοχεύουν στη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος

της περιοχής και η ανάπτυξη υποδομών, (Blair and Reese, 1999; Fuller et al., 2003; Brown, 2007; Cantwell and Mudambi, 2000), η παροχή συμβουλών και των απαραίτητων πληροφοριών στις επιχειρήσεις και η ανάπτυξη συνεργασιών, (Leeming, 2002; Griffin and Low, 2005) καθώς και η ανάπτυξη δικτύων μεταξύ των πόλεων, (European Commission, 2000; Bennett and Krebs, 1994; Marin, 1990), συμβάλλουν θετικά στη δημιουργία ενός ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Ακόμη η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων επηρεάζεται από την ύπαρξη ενός μη επιβαρυντικού φορολογικού συστήματος. Η ύπαρξη μη περιοριστικών και μεροληπτικών κανόνων έναντι των ξένων επιχειρήσεων συμβάλλει θετικά στην ανταγωνιστικότητα αυτών, (Global Competitiveness Report, 2008-9). Οι χαμηλοί τοπικοί φόροι παρόλο που έχουν μικρή αλληλεπίδραση στην επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας επιχείρησης αποτελούν ένα προνόμιο των περιοχών (Devereux and Griffith, 1998; Bartik, 1985; Woodward, 1998; Barrios et al., 2006; Ziegler, 1990)

3.3.3 Εργασιακοί παράγοντες

Η διαθεσιμότητα, η ποιότητα καθώς και η εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που καθορίζουν και μεταμορφώνουν τις περιοχές συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην διαδικασία για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης ξένων επιχειρήσεων αλλά και στην οικονομική ανάπτυξη των υπάρχουσων επιχειρήσεων, (Ewers, 2007). Το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό προσδίδει σε μια επιχείρηση ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για αυτή ενισχύοντας έτσι την ανταγωνιστικότητά της (Cheng and Yang, 1998; Moretti, 2004; Smith, 1995; Chaston and Mangles, 1987; DTI, 2003; McLean, 2006).

Σημαντικοί επίσης εργασιακοί παράγοντες που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων είναι η ικανοποίηση των εργαζομένων από την εργασία τους. Αυτή περιλαμβάνει την αναγνώριση της προσπάθειας την οποία απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι, τις δυνατότητες εξέλιξης που τους παρέχει η επιχείρηση, το ήθος των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων, τη πολιτική καθώς και τη διοίκηση της επιχείρησης, τις συνθήκες που επικρατούν στο χώρο εργασίας και τέλος την επικοινωνία τόσο μεταξύ των εργαζομένων όσο μεταξύ αυτών και των προϊσταμένων τους, (Herzberg et al, 1959; Lucas, 1985; Gray and Laidlaw, 2002; Parsons and Broadbridge, 2006).

3.3.4 Παράγοντες κόστους

Το εργατικό κόστος, το κόστος μεταφορών και χρήσης της γης, καθώς και το κόστος εξοπλισμού συνθέτουν το συνολικό κόστος της επιχείρησης. Εκτός του κόστους εξοπλισμού τα υπόλοιπα κόστη καθορίζονται από τοπικούς παράγοντες για αυτό και μια επιχείρηση λαμβάνει σοβαρά υπόψη τους παράγοντες αυτούς για την εγκατάσταση της σε μια περιοχή και αποφεύγει αυτές που παρουσιάζουν υψηλά κόστη σε σχέση με άλλες (Zhu, 2000; Baier and Bergstrand, 1999; Harrington and Warf, 1995; Walz, 1996).

3.3.5. Αστικές υποδομές

Οι αποτελεσματικοί τρόποι μεταφοράς αγαθών, υπηρεσιών και παραγωγικών συντελεστών με τη χρήση ποιοτικών οδικών και λιμενικών δικτύων, σιδηροδρόμων καθώς και ποιοτικών αερομεταφορών έχουν αρκετά σημαντικό ρόλο στην ανταγωνιστικότητα των περιοχών αλλά και των επιχειρήσεων που είναι ήδη εγκατεστημένες ή που θέλουν να εγκατασταθούν στις περιοχές αυτές (Bhatta and Drennan, 2003; Vickerman, 2001). Οι αποτελεσματικές μεταφορές προάγουν την μετακίνηση των αγαθών με ασφαλή και έγκαιρο τρόπο, τη μείωση του κόστους των προϊόντων αλλά και της τελικής τιμής τους (Cervero, 2003, 2009). Συνδέονται επίσης με τη μείωση των αποστάσεων μεταξύ των αγορών και τη σύνδεση αυτών με άλλες χώρες και περιοχές (Davies et al., 2004).

Στις αστικές υποδομές περιλαμβάνονται εκτός των μεταφορών και οι τηλεπικοινωνίες και η ανάπτυξη δικτύων. Οι επιχειρήσεις στην απόφαση τους για τη επιλογή του τόπου εγκατάστασης λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο των τηλεπικοινωνιακών δικτύων καθώς ένα σταθερό και εκτεταμένο δίκτυο επικοινωνιών οδηγεί στη γρήγορη και ελεύθερη ροή των πληροφοριών, αυξάνει την οικονομική αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων και τις οδηγεί στη πρόσβαση νέων αγορών (Global Competitiveness Report, 2008-9).

3.3.6 Ποιότητα ζωής -Περιβάλλον

Η ποιότητα ζωής των πόλεων αναφέρεται ως ένας αρκετά σημαντικός παράγοντας ο οποίος επηρεάζει τόσο την ανάπτυξη των υπάρχουσων επιχειρήσεων όσο και την εγκατάσταση νέων (Rogerson, 1999; Hart et al., 1989; Malecki, 1985). Στη ποιότητα ζωής των πόλεων συμπεριλαμβάνεται το επίπεδο, η ποιότητα, καθώς και η ποικιλία των καλλιτεχνικών, δημιουργικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων που προσφέρει η πόλη (Kowalska and Funck, 2000; Richards and Wilson, 2004).

Ακόμη ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των πόλεων για τη προσέλκυση νέων επενδύσεων αποτελεί και η εικόνα της πόλης. Ο καθορισμός της εικόνας μιας πόλης ή περιοχής και η δημιουργία μιας πιο θετικής εικόνας, καθώς και ο επανακαθορισμός της σχέσης μεταξύ της πόλης και του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα και την ελκυστικότητα του τόπου και στη προσέλκυση νέων επενδύσεων (Short et al., 1993; Nasar, 1997; Young and Lever, 1996; Deffner and Metaxas, 2005; Metaxas, 2008).

3.3.7 Εκπαιδευτικοί-Ερευνητικοί παράγοντες

Στη νέα παγκοσμιοποιημένη και στηριζόμενη στη γνώση οικονομία η προσοχή των τοπικών κοινωνιών έχει στραφεί στα τοπικά Πανεπιστήμια που αποτελούν πηγή δύο στοιχείων: καταρτισμένων ανθρώπων και νέων ιδεών. Τα Πανεπιστήμια και τα Ερευνητικά κέντρα συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων μέσω θεμάτων που αφορούν τη τεχνολογία και τη καινοτομία. Πιο συγκεκριμένα τα Πανεπιστήμια συμβάλλουν στη μεταφορά τεχνολογίας, στη προώθηση ερευνητικών ανακαλύψεων στις επιχειρήσεις, στην ενοποίηση της υπάρχουσας τεχνολογικής δραστηριότητας και στη χρήση της υπάρχουσας γνώσης η οποία δεν χρησιμοποιείται παραγωγικά (Lagendijk and Cornford, 2000; Marginson, 2006; Mowery and Shane, 2002; Mansfield, 1998).

Οι πατέντες και τα δικαιώματα χρήσης είναι μόνο ένας τρόπος μεταφοράς γνώσης από τα Πανεπιστήμια στις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν ερευνητές πανεπιστημίων ως συμβούλους για τη εφαρμογή επιστημονικής γνώσης στην ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου προϊόντος ή μπορούν να συνεργαστούν με πανεπιστημιακούς ερευνητές για την εφαρμογή επιστημονικής γνώσης που έχει αναπτυχθεί από άλλους ερευνητές (Lester, 2005).

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας είναι και η ποιότητα της συνεχιζόμενης κατάρτισης. Η ικανότητα της επιχείρησης να παρέχει προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στους εργαζομένους της δίνει ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων επιχειρήσεων. Οι παράγοντες που καθορίζουν την ικανότητα της επιχείρησης για συνεχή κατάρτιση είναι η κουλτούρα της επιχείρησης, η οργανωτική δομή της επιχείρησης καθώς και οι άνθρωποι που την απαρτίζουν (Twomey, 2002; Keeble and Wilkinson, 1999).

3.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται έντεκα πολιτικές ανάπτυξης οι οποίες ασκούνται σε τοπικό επίπεδο και οι οποίες ακολουθούν τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European commission, 2003). Οι πολιτικές ανάπτυξης αφορούν τη προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα, την υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα, την υποστήριξη δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και τη προσέλκυση νέων, την ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης, παροχή προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης, τη προετοιμασία και τον σχεδιασμό ενός στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης για τη πόλη, την ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης με άλλους τοπικούς φορείς, τον έλεγχο της χρήσης ή την αστική ανάπλαση με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και της εικόνας της πόλης, την αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη συμμετοχή σε δίκτυα με άλλες πόλεις αναζητώντας να αποκομίσουν οφέλη από τη μεταξύ τους συνεργασία, τη προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις που μειώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και τέλος τη παρακολούθηση της ποιότητας των παραγωγικών υποδομών και την προώθηση δράσεων που διατηρούν ή βελτιώνουν τη ποιότητα αυτή σε υψηλά επίπεδα.

3.4.1 Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα.

Η προώθηση συνεργασιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού φορέα αποτελεί μια σημαντική πολιτική ανάπτυξης τόσο για την ανταγωνιστικότητα των πόλεων όσο και για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων (Griffin and Low, 2005). Παραδείγματα συνεργασιών δημόσιου και ιδιωτικού φορέα στον Ευρωπαϊκό χώρο αποτελεί το Nivaska project που εφαρμόστηκε στη περιοχή Nivala-Haarajarni και Siikalatva της Φιλανδίας (European Commission, 2003) όπως και το Sijtwende project που εφαρμόστηκε στη Δανία (Edelenbos and Teisman, 2008), με στόχο τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και νέων επιχειρηματικών δράσεων στις περιοχές αυτές.

3.4.2 Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα σε συγκεκριμένα έργα.

Η δεύτερη πολιτική ανάπτυξης αφορά τη συνεργασία μεταξύ τοπικών ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημίων, επιχειρήσεων και δημόσιων τοπικών φορέων με στόχο τη μεταφορά γνώσης, τη σύνδεση μεταξύ των ερευνητικών κέντρων και των επιχειρήσεων καθώς και την ενίσχυση της έρευνας (Austin, 2000). Η ανάπτυξη καινοτομιών, οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη καθώς και η διάχυση της γνώσης μεταξύ ερευνητικών κέντρων, δημόσιων φορέων και επιχειρήσεων προσδίδουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις περιοχές και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων (Hagedoorn et al., 2000). Στη περίπτωση της Δανίας οι πρωτοβουλίες που ακολουθήθηκαν από τους δημόσιους τοπικούς φορείς για την στήριξη των συνεργασιών με ερευνητικά κέντρα αφορούσαν τη χρηματοδότηση των συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων, την απασχόληση επιστημονικού προσωπικού ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων σε επιχειρήσεις καθώς την ανάπτυξη δράσεων για καινοτομίες, (Drejer and Jorgensen, 2005) με την επιτυχία να εξαρτάται κατά πόσο ικανοποιούνται τα συμφέροντα και των δυο πλευρών.

3.4.3 Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και τη προσέλκυση ξένων.

Εξίσου σημαντικές είναι και οι πολιτικές ανάπτυξης που αφορούν τη προώθηση και τη δημιουργία ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο τη προσέλκυση επενδύσεων στη περιοχή (Fuller et al., 2003; Brown, 2007; Head et al., 1995). Σημαντικό παράδειγμα αποτελεί ο θεσμός των επιχειρηματικών εκκολαπτηρίων που στοχεύει στην επιτάχυνση της ανάπτυξης, μέσω της επιτυχίας νέων επιχειρήσεων παρέχοντας στους επιχειρηματίες πρόσβαση σε πόρους και υποστηρικτικές υπηρεσίες, υποδομές και συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις (Abetti, 2004).

3.4.4 Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης /παροχή προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης. Εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού.

Αρκετά σημαντικές τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, είναι και οι πολιτικές ανάπτυξης που αφορούν τη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού (Bryans, 2001). Είναι γεγονός πως η οικονομία κινείται προς την

οικονομία της γνώσης. Μια οικονομία στην οποία η ανάπτυξη και η εφαρμογή γνώσεων αντικαθιστά το κεφάλαιο και τα υλικά αγαθά στην έννοια της παραγωγής. Έτσι πολλές επιχειρήσεις διαπιστώνοντας ότι η επιβίωση και η επιτυχία της επιχείρησης εξαρτάται στην ικανότητα των εργαζομένων να μαθαίνουν συνεχώς, υιοθετούν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων (Reich, 1991). Για παράδειγμα το πρόγραμμα LEONARDO DA VINCI αποτελεί ένα πρόγραμμα κατάλληλο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της στήριξης πρωτοβουλιών για τη προώθηση της γνώσης, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των εργαζομένων (European Commission, 2008).

3.4.5 Προετοιμασία ή συμμετοχή στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης για την πόλη.

Θετικά συμβάλουν στην ανάπτυξη και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας μιας περιοχής και τα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης που έχουν αναπτύξει διάφορες περιοχές. Ένα παράδειγμα στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης στον Ελληνικό χώρο αποτελεί το στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της πόλης της Λάρισας (Πετράκος et al., 2002) ενώ στον Ευρωπαϊκό χώρο παραδείγματα στρατηγικών πλάνων ανάπτυξης αποτελούν το Strategic plan for Prague (1999) όπως και το Strategic plan of Lisbon (Vasconcelos and Reis, 1997).

3.4.6 Συμμετοχή με άλλους τοπικούς φορείς στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης (μάρκετινγκ της πόλης), έχοντας συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό για την ανάπτυξη τέτοιων δράσεων.

Αρκετές μελέτες υποδεικνύουν τη σημαντικότητα του μάρκετινγκ της πόλης ως εργαλείο για τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές (Hinderlink and Titus, 2002; Coviello et al., 2002; Krantz and Schatzl, 1997; Warnaby et al., 2005; Kotler et al., 1999; Avraham, 2004; Metaxas and Kallioras, 2004). Σημαντικός παράγοντας στην επίτευξη υψηλού επιπέδου ανταγωνιστικότητας της περιοχής μέσω της πολιτικής αυτής αποτελεί η σωστός σχεδιασμός, η διοίκηση καθώς και η σωστή εφαρμογή των πολιτικών προώθησης από τους τοπικούς φορείς και τους υπεύθυνους σχεδιασμού (Metaxas, 2007).

3.4.7 Ελέγχουν τις χρήσεις γης ή προωθούν την αστική ανάπτυξη ή εφαρμόζουν έργα αστικής ανασυγκρότησης με στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα και την εικόνα της πόλης.

Ο έλεγχος της χρήσης της γης καθώς και η αστική ανάπτυξη και ανασυγκρότηση περιοχών αποτελούν σημαντικό στοιχείο των πολιτικών ανάπτυξης που ακολουθούν πολλές Ευρωπαϊκές χώρες (OECD, 2000, 2003; Brenner, 2003) με στόχο τη δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος για τη προσέλκυση επενδύσεων και την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων και εν τέλει τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής (Boyle and Rogerson, 2001). Παράδειγμα αποτελούν στρατηγικά σχέδια πόλεων της Ευρώπης που αφορούν τη φιλοξενία διεθνών γεγονότων (World Expo, πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης, Ολυμπιακοί Αγώνες) όπου η συμβολή της αστικής αναβάθμισης και ανασυγκρότησης, που αφορά και το μεγαλύτερο ποσοστό επενδύσεων των σχεδίων αυτών, συνέβαλε θετικά στην αστική ανάπτυξη και αναβάθμιση της πόλης (Beriatos and Gospodini, 2004; Carriere and Demaziare, 2002).

3.4.8 Αναζητούν επιδοτήσεις και ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας από την ΕΕ.

Σημαντική ρόλο στην ανάπτυξη και στη τόνωση της ανταγωνιστικότητας μιας περιοχής παίζουν οι επιδοτήσεις και τα προγράμματα ενίσχυσης της ΕΕ. Η υποστήριξη των επιχειρήσεων από τη Ευρωπαϊκή Ένωση διατίθεται σε διάφορες μορφές όπως επιδοτήσεις, δάνεια, εγγυήσεις. Η υποστήριξη διατίθεται στις επιχειρήσεις είτε απευθείας είτε μέσω ενισχυτικών προγραμμάτων σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο. Το πρόγραμμα Marko Polo II (2007-2013) μέσω δράσεων που αφορούν τις μεταφορές και το οποίο στοχεύει στη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης των πόλεων και τη βελτίωση των μεταφορικών υποδομών στην Ευρωπαϊκή ένωση, όπως και το 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο για ερευνητική και τεχνολογική ανάπτυξη (FP7) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο αφορά τους τομείς της καινοτομίας και της τεχνολογίας, συμβάλλουν τόσο στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των χωρών όσο και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές (European Commission, 2008)

3.4.9 Συμμετοχή σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις αναζητώντας να αποκομίσουν οφέλη από τη μεταξύ ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών.

Οι συνδέσεις μεταξύ των κοινοτήτων μέσω της δημιουργίας δικτύων και συνεργασιών οδηγεί στη γρήγορη και ελεύθερη ροή των πληροφοριών, αυξάνει την οικονομική αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων αλλά και στην ανάπτυξη των ίδιων των περιοχών που τις εφαρμόζουν (Global Competitiveness Report, 2008-9; Smith, 1995). Παράδειγμα αποτελεί η καθοριστική συμβολή της ανάπτυξης δικτύων στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Πολωνίας (Case Report, 2005).

3.4.10 Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις και πολιτικές οι οποίες μειώνουν την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Η προώθηση της κοινωνικής συνοχής αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης καθώς και αποτελεσματικής χρήσης των δημόσιων επενδύσεων. Στόχος των προγραμμάτων κοινωνικής συνοχής είναι η μείωση των ανισοτήτων που αφορούν τόσο το επίπεδο εισοδήματος όσο και τη μείωση των κοινωνικών αποκλεισμών. Παράδειγμα περιοχής που εφάρμοσε πρόγραμμα κοινωνικής συνοχής με στόχο τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της αποτελεί η περιοχή της Νότιας Δανίας όπου η στήριξη των αλιευτικών και παραδοσιακών επιχειρήσεων με τη χρήση καινοτόμων δραστηριοτήτων αποτέλεσε κινητήρια δύναμη για την ανταγωνιστικότητα αυτών (European Commission, 2004).

3.4.11 Παρακολούθηση και έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών. Προώθηση και ενθάρρυνση δράσεων που βελτιώνουν ή διατηρούν την ποιότητα αυτή σε υψηλά επίπεδα.

Η ποιότητα των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών καθώς και η προσπάθεια διατήρησης αυτής σε υψηλά επίπεδα αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Παράδειγμα ενισχυτικού προγράμματος κοινωνικών υποδομών αποτελεί η εξαετής εφαρμογή ενός τέτοιου προγράμματος σε έξι περιοχές της Ουγγαρίας (Operational Programme Social Infrastructure). Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος αποτελεί η βελτίωση των εκπαιδευτικών υποδομών, η βελτίωση των υποδομών υγείας καθώς και η ανάπτυξη υποδομών συμμετοχής της αγοράς εργασίας (European Commission, 2008) με απώτερο στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των περιοχών αυτών αλλά και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στις περιοχές αυτές.

3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στη παρουσίαση του κεφαλαίου αυτού διαπιστώθηκε μέσα από ένα πλήθος μελετών πως η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων πέρα των ικανοτήτων των ίδιων των επιχειρήσεων επηρεάζεται τόσο από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος των πόλεων όσο και από πολιτικές ανάπτυξης που εφαρμόζονται σε αυτές.

Συγκεκριμένα παρουσιάστηκε ένα σύνολο από παράγοντες που αποτελούν τα πλεονεκτήματα της πόλης, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικές οικονομικές θεωρίες, οι οποίοι επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων με διαφορετική σημαντικότητα ο κάθε ένας.

Ακόμη έγινε η σύνδεση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης με τις πολιτικές ανάπτυξης που εφαρμόζουν οι τοπικοί φορείς και οι οποίες ακολουθούν τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι δυνατόν να επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Λαμβάνοντας ως δεδομένα τις παραπάνω προσεγγίσεις η παρούσα εργασία επιχειρεί μέσα από τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων να εξετάσει τη σχέση μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της πόλης μελέτης.

Στο 2^ο μέρος της εργασίας που ακολουθεί παρουσιάζεται η πόλη μελέτης καθώς και τα περιγραφικά στοιχεία της ανάλυσης που θα δώσουν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τη σύνδεση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της πόλης στην οποία δραστηριοποιούνται.

ΜΕΡΟΣ 2ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέσω της μελέτης του θεωρητικού πλαισίου που προηγήθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια και που αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, διαπιστώθηκε τόσο η σημαντική επίδραση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των πόλεων (αστικά πλεονεκτήματα) όσο και των πολιτικών αστικής ανάπτυξης που ασκούνται σε τοπικό επίπεδο στην ανταγωνιστικότητα αυτών.

Στόχος της παρούσας προσέγγισης αποτελεί η εξέταση της ύπαρξης σχέσης μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, των αστικών πλεονεκτημάτων καθώς και των τοπικών πολιτικών ανάπτυξης, με περιοχή μελέτης τη πόλη της Θεσσαλονίκης, μέσω της συλλογής και επεξεργασίας πρωτογενών δεδομένων.

Στην ανάλυση που ακολουθεί αρχικά παρουσιάζονται οι βασικές υποθέσεις της έρευνας, κάποιες πληροφορίες που αφορούν τη πόλη της Θεσσαλονίκης, πληροφορίες σχετικά με τη συμμετοχή αυτής στην οικονομική δραστηριότητα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας καθώς και τη συμμετοχή αυτής στο σύνολο της χώρας, καθώς και στοιχεία που αφορούν τον αριθμό των επιχειρήσεων που είναι εγγεγραμμένες στα μητρώα των Επιμελητηρίων του νομού Θεσσαλονίκης.

Παρουσιάζονται ακόμη στοιχεία που αφορούν το προφίλ της έρευνας καθώς και στοιχεία που αφορούν τις επιχειρήσεις του δείγματος μας, όπως για παράδειγμα η επιχειρησιακή δραστηριότητα των επιχειρήσεων, ο χαρακτήρας των επιχειρήσεων, ο βαθμός ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις κ.α.

4.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Μέσω της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας που προηγήθηκε, διαπιστώθηκε η ύπαρξη μιας έντονης θετικής σχέσης μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε μια περιοχή ή που πρόκειται να εγκατασταθούν με την ανταγωνιστικότητα των πόλεων. Ουσιαστικά πρόκειται για ανταγωνισμό μεταξύ των

ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των πόλεων, των δυναμικών των πόλεων καθώς και των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο και που χρησιμοποιεί κάθε πόλη ώστε να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική έναντι των άλλων πόλεων και τα οποία επιζητούν οι επιχειρήσεις ώστε να αναπτύξουν την παραγωγική τους δραστηριότητα σε μια περιοχή είτε να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους οι ήδη εγκατεστημένες σε μια περιοχή.

Οι βασικές υποθέσεις της έρευνας οι οποίες προκύπτουν και βάση των οποίων θα αξιολογηθούν τα συμπεράσματα της έρευνας είναι οι εξής:

1^η υπόθεση:

Τα χαρακτηριστικά των πόλεων (urban assets) μπορούν να επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στις πόλεις αυτές (Begg, 1999; Scott, 2001; Polenske, 2004; Camangi, 2002; Brauningner and Stiller, 2007).

2^η υπόθεση:

Η ύπαρξη πολιτικών ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας οι οποίοι εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στις πόλεις αυτές (Griffin and Low, 2005; Hagedoorn et al., 2000; Chesire and Gordon, 1998).

3^η υπόθεση:

Η ικανότητα των φορέων να σχεδιάζουν και να αναπτύσσουν πολιτικές ανάπτυξης σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα των πολιτικών ανταγωνιστικότητας και την επίδραση αυτών στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων (Chesire and Magrini, 2001; Parkinson et al., 2004).

4.3 ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

4.3.1 Θεσσαλονίκη

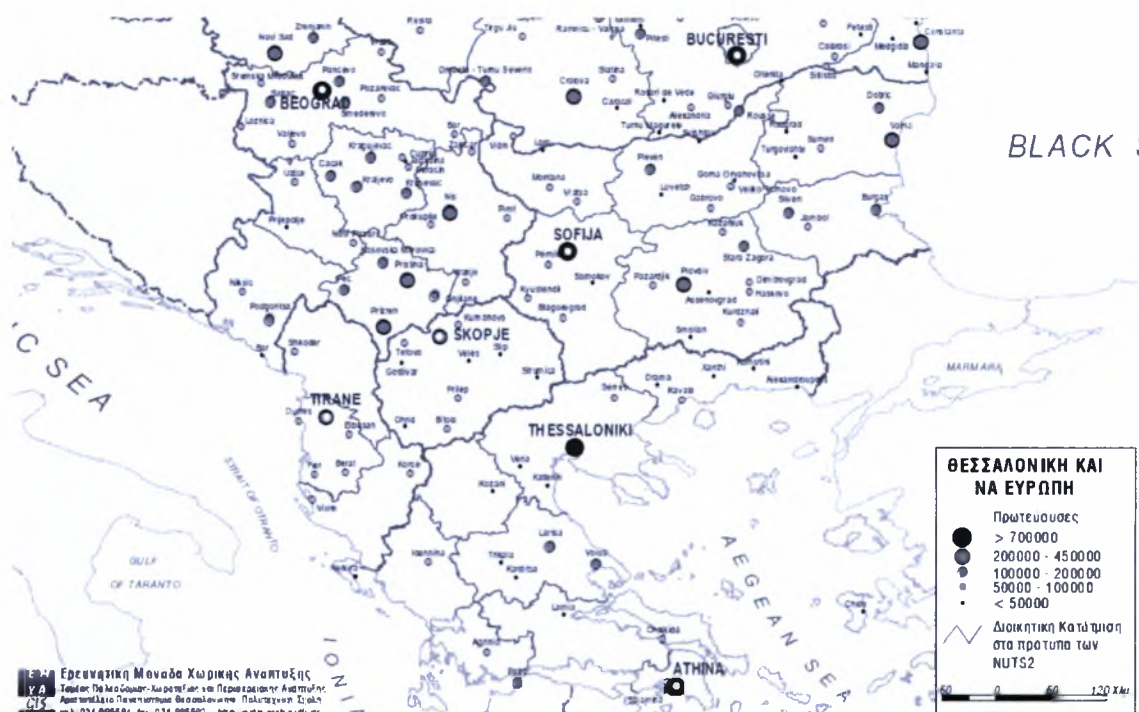
Η Θεσσαλονίκη είναι η μεγαλύτερη πόλη της Μακεδονίας και πρωτεύουσα της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του σημερινού νομού Θεσσαλονίκης, στο μυχό του Θερμαϊκού κόλπου (Χάρτης 4.1). Το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, έχει πραγματικό πληθυσμό 800.764 κατοίκους και συγκεντρώνει ποσοστό 9,4% του πληθυσμού της χώρας ενώ ο νομός Θεσσαλονίκης, για τον οποίο υπάρχουν ασφαλή στατιστικά στοιχεία, έχει πληθυσμό 1.057.825.

Η Θεσσαλονίκη η οποία αποτελεί το δεύτερο βιομηχανικό κέντρο της χώρας έχει τα χαρακτηριστικά μίας σύγχρονης και αναπτυγμένης οικονομίας με δομή και διάρθρωση ενός μητροπολιτικού κέντρου. Τα προβλήματα σε γενικές γραμμές έχουν διαρθρωτικό χαρακτήρα, όπως συμβαίνει και για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας. Παρατηρείται σαφής οικονομική ενδυνάμωση του πόλου της Θεσσαλονίκης η οποία συνοδεύεται από μέτριες έως σχεδόν στάσιμες επιδόσεις των όμορων νομών. Η θέση της πόλης στην ευρύτερη περιοχή Μακεδονίας-Θράκης καθώς και η ύπαρξη του λιμανιού της ως φυσική πύλη της περιοχής αυτής προς τη θάλασσα (χάρτης 4.2) καθιστούν τη Θεσσαλονίκη σημαντικό στρατηγικό σημείο, εμπορικό, συγκοινωνιακό και πολιτισμικό σταυροδρόμι από την αρχαιότητα έως και τα σημερινά χρόνια, αξιόλογο κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου και σημαντικό πόλο εθνικής ανάπτυξης στον βαλκανικό χώρο (Στρατηγικό σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης, 2002).

Χάρτης 4.1

Χάρτης 4.2

4.3.2 Τομεακή διάρθρωση

Στον πίνακα 4.1, που ακολουθεί καταγράφεται η συμμετοχή του Ν. Θεσσαλονίκης στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας καθώς και στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας το διάστημα 2000-2006. Παρατηρούμε πως στη Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (περιλαμβάνει τους νομούς Θεσσαλονίκης, Ημαθίας, Πέλλας, Κιλκίς, Πιερίας, Σερρών και Χαλκιδικής) η Θεσσαλονίκη παρουσιάζει μια αυξανόμενη συνεισφορά στο ΑΕΠ της το διάστημα αυτό, συγκεντρώνοντας τα 2/3 της οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας. Ενώ στον εθνικό χώρο, η Θεσσαλονίκη συνεισφέρει στο ακαθάριστο προϊόν της χώρας κατά 9% παρουσιάζοντας μια μείωση της τάξης του 1,7% το 2006 σε σύγκριση με το 2000.

Πίνακας 4.1

		Διάρθρωση ΑΕΠ στον ν. Θεσσαλονίκης						
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
% συμμετοχής στο ΑΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας		62,32	63,14	63,88	65,1	65,14	65,56	66,23
% συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας		9,21	9,03	8,89	9,04	8,92	9,03	9,04

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Στον πίνακα 4.2 παρουσιάζεται το παραγωγικό προφίλ της περιοχής της Θεσσαλονίκης για το διάστημα 2000-2006, σε σύγκριση με τη Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και το σύνολο της χώρας. Παρατηρούμε ότι στη Θεσσαλονίκη τομέας αιχμής από πλευράς μεγέθους, δυναμισμού, και υπερτοπικής διάστασης είναι ο τριτογενής τομέας με αυξανόμενο ποσοστό συμμετοχής στη διαμόρφωση του ΑΕΠ ενώ ο δευτερογενής και ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζουν μειωμένο ποσοστό συμμετοχής στο διάστημα αυτό. Έτσι, το 2006, ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει κατά 2,02% στη διαμόρφωση του ΑΕΠ, ο δευτερογενής τομέας κατά 25,76% και ο τριτογενής τομέας κατά 72,22%. Ο τριτογενής τομέας στη Θεσσαλονίκη σε σύγκριση με τη Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στο ΑΕΠ της περιοχής και μικρότερη συμμετοχή σε σύγκριση με την ελληνική επικράτεια, ενώ ο δευτερογενής τομέας έχει μεγαλύτερη συμμετοχή από αυτή της περιφέρειας και της χώρας.

Πίνακας 4.2
Παραγωγική διάρθρωση του ν. Θεσσαλονίκης

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ν. Θεσσαλονίκης							
% συμμετοχής πρωτογενούς τομέα στο ΑΕΠ	2,81	3,02	2,74	2,42	2,28	2,28	2,02
% συμμετοχής δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ	27,23	28,76	23,75	23,43	24,65	25,71	25,76
% συμμετοχής τριτογενούς τομέα στο ΑΕΠ	69,96	68,22	73,51	74,15	73,07	72,01	72,22
Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας							
% συμμετοχής πρωτογενούς τομέα στο ΑΕΠ	8,89	8,89	8,27	7,44	7,09	7,18	5,41
% συμμετοχής δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ	26,00	25,60	23,16	22,87	24,03	24,73	25,69
% συμμετοχής τριτογενούς τομέα στο ΑΕΠ	65,11	65,61	68,57	69,69	68,88	68,09	68,90
Σύνολο χώρας							
% συμμετοχής πρωτογενούς τομέα στο ΑΕΠ	6,58	6,98	5,88	5,47	6,21	4,91	3,93
% συμμετοχής δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ	20,95	21,68	19,49	19,03	24,50	19,56	19,97
% συμμετοχής τριτογενούς τομέα στο ΑΕΠ	72,47	70,38	74,63	75,50	69,29	75,53	76,10

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ

Συμπερασματικά, από τα στοιχεία του πίνακα 4.2, προκύπτει η έντονη κυριαρχία του τριτογενή τομέα παραγωγής στη παραγωγική διάρθρωση του νομού Θεσσαλονίκης αλλά και στη Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καθώς και στο σύνολο της χώρας. Ακόμη διαπιστώνεται η μικρή συμμετοχή του πρωτογενή τομέα παραγωγής του νομού Θεσσαλονίκης στο ΑΕΠ καθώς και την αδυναμία αυτού σε σχέση με τη Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας και το σύνολο της χώρας. Τέλος ενδιαφέρον παρουσιάζει η υψηλή εξειδίκευση του νομού στον δευτερογενή τομέα, ο οποίος προσφέρει το ένα τέταρτο του προϊόντος του νομού, καθώς παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά έναντι της Περιφέρειας αλλά και της χώρας.

4.3.3 Κλαδική διάρθρωση

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 4.3 ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με τον αριθμό των μελών των τριών Επιμελητηρίων ΕΕΘ (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης), ΕΒΕΘ (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης) και ΒΕΘ (Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης) συγκροτείται από 92.264 επιχειρήσεις.

Πίνακας 4.3
Μέλη των Επιμελητηρίων ΕΕΘ, ΕΒΕΘ, ΒΕΘ

	Αριθμός μελών	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Μεταποίηση
Μέλη του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΕΕΘ)				
Εμπόριο	22.345	22.345		
Υπηρεσίες	28.567		28.567	
Σύνολο μελών ΕΕΘ	50.912			
	55%			
Μέλη του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΕΒΕΘ)				
Εμπόριο	14.970	14.970		
Υπηρεσίες	3.939		3.939	
Μεταποίηση	345			345
Σύνολο μελών ΕΒΕΘ	19.254			
	21%			
Μέλη του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΒΕΘ)				
Μεταποίηση	19.993			19.993
Υπηρεσίες	2.105		2.105	
Σύνολο μελών ΒΕΘ	22.098			
	24%			
Σύνολο μελών των επιμελητηρίων	92.264	37.315	34.611	20.388
	100%	40%	38%	22%

Πηγή: Μητρώα Μελών ΕΕΘ, ΕΒΕΘ, ΒΕΘ (2005)

Από το σύνολο των επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης (92.264), στο Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης είναι εγγεγραμμένες 50.912 επιχειρήσεις (55%), στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης είναι 19.254 επιχειρήσεις (21%) ενώ στο Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης 22.098 (24%) επιχειρήσεις. Στο τομέα του εμπορίου ανήκουν συνολικά 37.315 επιχειρήσεις (40% του συνόλου), στον τομέα των υπηρεσιών ανήκουν 34.611 επιχειρήσεις (38%) και στον τομέα της μεταποίησης ανήκουν 20.388 επιχειρήσεις (22% του συνόλου των επιχειρήσεων). Παρατηρούμε ακόμη πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εμπορικών επιχειρήσεων καθώς και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών είναι μέλη του ΕΕΘ.

4.4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.4.1 Το προφίλ της έρευνας πεδίου

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων από επιχειρήσεις της πόλης της Θεσσαλονίκης. Οι επιχειρήσεις του δείγματος επιλέχθηκαν με βάση τα στοιχεία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου και όλες ανήκουν στη Βιομηχανική Περιοχή της Θεσσαλονίκης. Η έρευνα έλαβε χώρα από τον Ιούλιο του 2009 έως και τον Νοέμβριο του 2009 και έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίων και προσωπικών συνεντεύξεων.

Το ερωτηματολόγιο το οποίο αποτέλεσε βασικό εργαλείο της έρευνας έχει χρησιμοποιηθεί σε παρόμοια έρευνα από τον Μεταξά (2006), το οποίο πιλοτικά απεστάλη σε τριάντα οικονομολόγους προκειμένου να γίνουν παρατηρήσεις πριν αποσταλεί, μελετώντας την τοπική οικονομική ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό των πόλεων με περιοχές μελέτης τέσσερις πόλεις μεσαίου μεγέθους στο χώρο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στις πόλεις της Βάρνας στη Βουλγαρία, του Μπάρι στην Ιταλία και στις πόλεις της Λάρισας και του Βόλου στην Ελλάδα σε ένα δείγμα 310 μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η μέθοδος της προγραμματισμένης συνέντευξης επιλέχθηκε προκειμένου να συλλεχθεί μεγαλύτερος αριθμός ερωτηματολογίων και να υπάρχει η δυνατότητα διευκρίνησης ασαφών ερωτήσεων. Η κάθε συνέντευξη διήρκησε από 20 έως 40 λεπτά και έγινε σε ανώτερα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης.

Έγινε χρήση της συστηματικής δειγματοληψίας (systematic sampling) σε ένα μέγεθος δείγματος 100 επιχειρήσεων (n) σε πληθυσμό μεγέθους 500 επιχειρήσεων (N) που εδρεύουν στη Βιομηχανική Περιοχή Θεσσαλονίκης. Αφού καθορίστηκε το διάστημα δειγματοληψίας, που ισούται με τον λόγο του μεγέθους του πληθυσμού προς το μέγεθος του δείγματος, $\Delta K = N/n = k = 5$, επιλέχθηκε από τον κατάλογο των επιχειρήσεων τυχαία ως εκκίνηση η 3^η επιχείρηση και έπειτα δημιουργήθηκε η σειρά των αριθμών του δείγματος (3 + k , 3+2 k , 3+3 k , κ.α), (Χάλκος, 2000:103). Από τα 100 ερωτηματολόγια που στάλθηκαν, συλλέχθηκαν 58 και κρίθηκαν κατάλληλα προς επεξεργασία 51 ερωτηματολόγια. Αδυναμία της συγκεκριμένης έρευνας αποτέλεσε το σχετικά μικρό ποσοστό ανταπόκρισης των ερωτώμενων στην έρευνα (51%) παρόλο τη συνεχή επικοινωνία με τις επιλεγμένες επιχειρήσεις κατά το χρονικό διάστημα της έρευνας.

Πίνακας 4.4
Στοιχεία των ερωτηματολογίων

Πόλη	Αριθμός ερωτηματολογίων που στάλθηκαν	Αριθμός ερωτηματολογίων που συλλέχθηκαν	Αριθμός ερωτηματολογίων προς επεξεργασία
Θεσσαλονίκη	100	58	51
Σύνολο	100%	58%	51%

4.4.2. Στόχος της έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι να αποτυπωθεί μια όσον το δυνατόν σαφής τάση των επιχειρήσεων σχετικά με την εξέταση της σχέσης μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στη πόλη της Θεσσαλονίκης με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου αυτού καθώς και με τις πολιτικές τοπικής ανάπτυξης που εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο από τους δημόσιους φορείς. Η έρευνα περιλαμβάνει στοιχεία μόνο από τη πλευρά των επιχειρήσεων και όχι από τις ομάδες λήψης αποφάσεων στο περιβάλλον των πόλεων. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε πως το δείγμα δεν είναι το πλέον αντιπροσωπευτικό, λόγω της δυσκολίας ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στην έρευνα, καθώς επίσης ότι τα αποτελέσματα της έρευνας εκφράζουν τη τάση των συγκεκριμένων επιχειρήσεων που συμμετείχαν σε αυτή.

4.4.3 Δομή του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 5 βασικές ομάδες. Στην 1^η ομάδα ‘Προφίλ της επιχείρησης’ ζητούνται στοιχεία που αφορούν το προφίλ των επιχειρήσεων, όπως το έτος λειτουργίας, η κυριότερη επιχειρησιακή δραστηριότητα της επιχείρησης, ο χαρακτήρας αυτής, ο αριθμός των εργαζομένων καθώς και ο κύκλος εργασιών για τα έτη 2000, 2004, 2006, οι προσδοκίες για τη πορεία της επιχείρησης στο μέλλον καθώς και η αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων έναντι άλλων με παρόμοια χαρακτηριστικά σε κλίμακα Likert (1-10) [Σταθακόπουλος, 2005:134].

Στη 2^η ομάδα ‘Πλεονεκτήματα πόλης’ ζητείται η αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων της πόλης της Θεσσαλονίκης σε κλίμακα Likert (1-10). Οι παράγοντες που αποτελούν πλεονεκτήματα της πόλης χωρίστηκαν σε 7 ομάδες και σε 27 κριτήρια.

Στη 3^η ομάδα ‘Αστικές πολιτικές και ανταγωνιστικότητα πόλης’ ζητείται η αξιολόγηση των πολιτικών που εφαρμόζουν οι δημόσιοι τοπικοί φορείς με στόχο τη βελτίωση

της ανταγωνιστικότητας της πόλης καθώς και του βαθμού αποτελεσματικότητας αυτών σε κλίμακα Likert (1-10) και περιλαμβάνει 11 πολιτικές ανάπτυξης.

Στη 4^η ομάδα ‘Αστικές πολιτικές και ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων’ ζητείται η αξιολόγηση της επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων σε κλίμακα Likert (1-10).

Τέλος στη 5^η ομάδα ‘Ικανότητα των τοπικών φορέων διοίκησης’ ζητείται η αξιολόγηση σε κλίμακα Likert (1-10) του βαθμού επιτυχίας των παραγόντων (6) που περιλαμβάνει η ομάδα αυτή στην επιτυχία των δημόσιων πολιτικών.

4.4.4. Επεξεργασία και μεθοδολογία των στοιχείων

Αφού ολοκληρώθηκε η συλλογή των ερωτηματολογίων, ακολούθησε η κωδικοποίηση των μεταβλητών που ερευνήθηκαν. Έπειτα ακολούθησε η παρουσίαση των στοιχείων που προέκυψαν από την έρευνα καθώς και η ανάλυση αυτών. Για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 18.0.

4.4.5 Το προφίλ των επιχειρήσεων της έρευνας

- Από τον πίνακα 4.5 παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων της έρευνας δραστηριοποιείται στο τομέα της βιομηχανίας (56,8%). Ακολουθεί ο τομέας του εμπορίου με ποσοστό 31,4% και ο τομέας των υπηρεσιών με ποσοστό 11,8%. Παρατηρείται ότι στον τομέα του τουρισμού δεν ανήκει κάποια επιχείρηση από το δείγμα μας. Τα ποσοστά ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στην έρευνα εμφανίζονται στη τέταρτη στήλη του πίνακα.

Πίνακας 4.5
Κύρια επιχειρησιακή δραστηριότητα

Δραστηριότητα	Θεσσαλονίκη	Θεσσαλονίκη	%	Ανταπόκριση %
Βιομηχανία/Κατασκευές	55	29	56,8	52,7
Εμπόριο	28	16	31,4	57,1
Υπηρεσίες	14	6	11,8	42,9
Τουρισμός	3	0	0,0	0
Σύνολο	100	51	100,0	-

- Από τον πίνακα 4.6 προκύπτει πως το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων είναι τοπικές (80,4%). Αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο της έρευνας καθώς οι τοπικές επιχειρήσεις έχουν καλύτερη επίγνωση των πολιτικών τοπικής ανάπτυξης που ακολουθούνται από τους τοπικούς φορείς και επομένως μπορούν να αξιολογήσουν καλύτερα σε σχέση με τις ξένες επιχειρήσεις την επίδραση αυτών στην ανταγωνιστικότητα τους. Ακόμη από τον πίνακα διαπιστώνεται και το σημαντικό ποσοστό ξένων επιχειρήσεων (9,8%) και επιχειρήσεων με ξένη συμμετοχή (9,8%) στη περιοχή της Θεσσαλονίκης που την δείχνει τη τάση της περιοχής να μετατραπεί σε ένα σημαντικό προορισμό για την εγκατάσταση ξένων επιχειρήσεων στον ελλαδικό χώρο.

Πίνακας 4.6
Χαρακτήρας επιχειρήσεων

Χαρακτήρας	Θεσσαλονίκη	%
Τοπικές	41	80,4
Τοπικές με ξένη συμμετοχή	5	9,8
Ξένες	5	9,8
Σύνολο	51	100

- Στον πίνακα 4.7 απεικονίζονται οι επιχειρήσεις με βάση το έτος λειτουργίας τους. Ο διαχωρισμός έγινε σε τέσσερις χρονικές περιόδους. Το χρονικό διάστημα 1979 και πριν δημιουργήθηκε το 29,4% του συνόλου των επιχειρήσεων της έρευνας, το χρονικό διάστημα 1980-1989 δημιουργήθηκε το 15,7% των επιχειρήσεων, το διάστημα 1990-1999 δημιουργήθηκε το 45,1% των επιχειρήσεων και τέλος το διάστημα 2000-2009 το 9,8%. Παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων της έρευνας δημιουργήθηκε το χρονικό διάστημα 1990-1999, διάστημα που ταυτίζεται με τη δημιουργία πολιτικών παρέμβασης από τη πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης καθώς και τη δημιουργία του Ταμείου Συνοχής για την ενίσχυση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών και τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Πίνακας 4.7
Αριθμός επιχειρήσεων ανά έτος λειτουργίας

Περίοδοι ηλικίας	N	%
2000-2008	5	9,8
1990-1999	23	45,1
1980-1989	8	15,7
1979 και πριν	15	29,4
Σύνολο	51	100

- Στον πίνακα 4.8 απεικονίζεται η κατάταξη των επιχειρήσεων με βάση τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούν. Το 58,8% του δείγματος αφορά μικρές επιχειρήσεις ενώ το 41,2% αφορά επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους. Το δείγμα μας αφορά επομένως στο σύνολο του μικρομεσαίας επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης καθώς στην έρευνα δεν συμμετείχε καμία επιχείρηση μεγάλου μεγέθους.

Πίνακας 4.8
Μέγεθος επιχειρήσεων

Τάξεις αριθμού εργαζομένων	N	%
0-49	30	58,8
50-249	21	41,2
≥250	0	0
Σύνολο	51	100

- Στον πίνακα 4.9 παρουσιάζεται η μέση τιμή (Μ.Τ) του αριθμού των εργαζομένων στις επιχειρήσεις της έρευνας τα έτη 2000, 2004, 2008 καθώς και η ποσοστιαία μεταβολή της μέσης τιμής των εργαζομένων το χρονικό διάστημα 2000-2008. Παρατηρείται αύξηση της μέσης τιμής του αριθμού των εργαζομένων στις επιχειρήσεις της έρευνας και συγκεκριμένα παρουσιάζεται μια αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης της τάξης του 18,1% το διάστημα 2000-2008

Πίνακας 4.9
Αριθμός εργαζομένων στις επιχειρήσεις τα έτη 2000, 2004, 2008

Πόλη		Αριθμός εργαζομένων το 2000	Αριθμός εργαζομένων το 2004	Αριθμός εργαζομένων το 2008	% μεταβολή της Μ.Τ του αριθμού των εργαζομένων το διάστημα 2000-2008
Θεσσαλονίκη	N	46	51	51	18.1%
	Mean	49.8	51.3	58.8	
	Std Deviation	38.1	42.6	40.8	

- Στον πίνακα 4.10 παρουσιάζεται η Μ.Τ. του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων του δείγματος καθώς και η ποσοστιαία μεταβολή το χρονικό διάστημα 2000-2008. Παρατηρείται αύξηση της Μ.Τ του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων με αύξηση της τάξης του 18,8% το χρονικό διάστημα 2000-2008. Σε συνδυασμό με τα στοιχεία του πίνακα 4.9 διαπιστώνουμε πως η αύξηση της Μ.Τ. του κύκλου εργασιών επιχειρήσεων συνοδεύεται και από αντίστοιχη αύξηση της απασχόλησης που δείχνει τη σημαντική συμβολή του παραγόμενου προϊόντος όπως και της απασχόλησης στη παραγωγικότητα των επιχειρήσεων της Θεσσαλονίκης.

Πίνακας 4.10
Κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων της Θεσσαλονίκης τα έτη 2000, 2004, 2008

Πόλη		Κύκλος εργασιών το 2000	Κύκλος εργασιών το 2004	Κύκλος εργασιών το 2008	% μεταβολή της Μ.Τ του κύκλου εργασιών 2000-2008
Θεσσαλονίκη	N	46	51	51	18.8
	Mean	2906944.92	3259608.64	3453000.19	
	Std Deviation	1605443.282	1720746.68	1702773.85	

- Στον πίνακα 4.11 παρουσιάζεται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με την ανταγωνιστικότητα αυτών έναντι άλλων παρόμοιων επιχειρήσεων. Από τον πίνακα προκύπτει πως ο βαθμός της ανταγωνιστικότητας είναι υψηλότερος σε εθνικό επίπεδο έναντι του βαθμού ανταγωνιστικότητας με επιχειρήσεις της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης και επιχειρήσεις της Δυτικής Ευρώπης καθώς οι Μ.Τ. μειώνονται. Η μικρή

τυπική απόκλιση των εκτιμήσεων σε εθνικό επίπεδο (1,2), σε επίπεδο Νότιας και Ανατολικής (1,4) αλλά και Δυτικής Ευρώπης (1,3) δείχνει τη κοινή τοποθέτηση όλων των επιχειρήσεων.

Πίνακας 4.11
Βαθμός ανταγωνιστικότητας σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις

Πόλη		Με άλλες επιχειρήσεις σε εθνικό επίπεδο	Με άλλες επιχειρήσεις στη Νότια και Ανατολική Ευρώπη	Με άλλες επιχειρήσεις στη Δυτική Ευρώπη
Θεσσαλονίκη	N	51	51	51
	Mean	7.3	6.8	6.2
	Std. Deviation	1.2	1.4	1.3

- Τέλος στον πίνακα 4.12 παρουσιάζονται οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τη πορεία της επιχείρησης τα επόμενα 2 έτη. Όλες οι επιχειρήσεις (0,7 τυπική απόκλιση) προσδοκούν για τα επόμενα 2 έτη ότι η πορεία της επιχείρησης θα είναι καλύτερη (Μ.Τ. 3,7). Το συμπέρασμα αυτό συμπίπτει με το γενικότερο κλίμα που επικρατεί σχετικά με τη καλύτερη πορεία της οικονομίας και της παραγωγικής δραστηριότητας τα επόμενα έτη, στο στάδιο εξόδου της οικονομίας από την οικονομική ύφεση στην οποία έχει επέλθει.

Πίνακας 4.12
Προσδοκία της επιχείρησης για τα επόμενα 2 έτη

Πόλη	N	Mean	Std. Deviation
Θεσσαλονίκη	51	3.7	0.7

4.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί το πρώτο τμήμα της εμπειρικής διερεύνησης σχετικά με την επίδραση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών (αστικά πλεονεκτήματα) καθώς και των πολιτικών αστικής ανάπτυξης που εφαρμόζονται στη πόλη της Θεσσαλονίκης, στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

Η Θεσσαλονίκη αποτελεί το δεύτερο βιομηχανικό κέντρο της χώρας, ένα σημαντικό μητροπολιτικό κέντρο και λιμάνι στη περιοχή της Νοτιανατολικής Ευρώπης, αξιόλογο κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου και σημαντικό πόλο εθνικής ανάπτυξης στον βαλκανικό χώρο. Σχετικά με το παραγωγικό προφίλ της περιοχής της Θεσσαλονίκης παρατηρούμε ότι τομέας αιχμής από πλευράς μεγέθους και δυναμισμού είναι ο τριτογενής τομέας, ενώ παρουσιάζει σημαντική εξειδίκευση και στον δευτερογενή τομέα.

Σχετικά με το προφίλ των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα το μεγαλύτερο ποσοστό δραστηριοποιείται στο τομέα της βιομηχανίας (58,8%) ενώ ακολουθεί ο τομέας του εμπορίου με ποσοστό 31,4% και ο τομέας των υπηρεσιών με ποσοστό 9,8%. Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων είναι τοπικές (80,4%) και στο σύνολο τους είναι μικρομεσαίες.

Στο διάστημα 2000-2008, παρατηρείται αύξηση της μέσης τιμής του αριθμού των εργαζομένων στις επιχειρήσεις της έρευνας της τάξης του 18,1% και αύξηση της Μ.Τ του κύκλου εργασιών της τάξης του 19,1% το αντίστοιχο χρονικό διάστημα, κάτι που δείχνει τη σημαντική συμβολή του παραγόμενου προϊόντος όπως και της απασχόλησης στη παραγωγικότητα των επιχειρήσεων της Θεσσαλονίκης.

Τέλος οι επιχειρήσεις, οι οποίες αξιολογώντας την ανταγωνιστικότητα αυτών έναντι άλλων παρόμοιων επιχειρήσεων, προέκυψε πως ο βαθμός της ανταγωνιστικότητας είναι υψηλότερος σε εθνικό επίπεδο έναντι του βαθμού ανταγωνιστικότητας με επιχειρήσεις της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης και επιχειρήσεις της Δυτικής Ευρώπης, και προσδοκούν ότι η πορεία τους θα είναι καλύτερη στα επόμενα έτη συμπέρασμα που συμπίπτει με το γενικότερο κλίμα που επικρατεί σχετικά με τη καλύτερη πορεία της οικονομίας και της παραγωγικής δραστηριότητας τα επόμενα έτη, στο στάδιο εξόδου της οικονομίας από την οικονομική ύφεση.

Στο επόμενο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής της έρευνας, που θα χρησιμεύσουν για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων σχετικά με την επίδραση των αστικών πλεονεκτημάτων και των πολιτικών αστικής ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της πόλης της Θεσσαλονίκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων της έρευνας. Ως βασικά εργαλεία της ανάλυσης χρησιμοποιούνται η ‘μέση τιμή’ και η ‘τυπική απόκλιση’ ενώ εξετάζεται και η συσχέτιση μεταξύ ορισμένων μεταβλητών.

Στον πίνακα 5.1 παρουσιάζονται ορισμένα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των 27 μεταβλητών που αφορούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πόλης που μελετάται. Στον πίνακα παρουσιάζεται η μέση τιμή (Μ.Τ), η τυπική απόκλιση (Τ.Α) των μεταβλητών καθώς και η μέγιστη και ελάχιστη τιμή της κάθε μεταβλητής.

Διαπιστώνεται πως η υψηλότερη Μ.Τ (7,31) εμφανίζεται στη μεταβλητή ‘Ποιότητα και εξειδίκευση εργατικού δυναμικού ενώ η χαμηλότερη Μ.Τ (4,05) εμφανίζεται στη μεταβλητή ‘Χαμηλό κόστος εργασίας’. Η υψηλότερη Τ.Α (1,84) εμφανίζεται στη μεταβλητή ‘αποτελεσματικό λιμενικό δίκτυο’ και η χαμηλότερη Τ.Α (1,28) στη μεταβλητή ‘προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές’.

Πίνακας 5.1

Περιγραφικά στοιχεία των μεταβλητών που εξετάζονται, στο σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος (N=51)

	N	ΜΤ	ΤΑ	Max	Min
Μέγεθος της τοπικής αγοράς	51	6.74	1.76	2	9
Προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές	51	7.07	1.28	2	9
Εγγύτητα σε πελάτες/προμηθευτές	51	6.88	1.49	1	8
Παρουσία ξένων (μη τοπικών επιχειρήσεων)	51	6.37	1.83	3	10
Πρόσβαση στη Βόρεια και Δυτική Ευρωπαϊκή αγορά	51	6.51	1.45	3	9
Πρόσβαση στη Νότια και Ανατολική Αγορά	51	7.08	1.57	3	8
Διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών	51	7.19	1.75	2	10
Διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων	51	4.47	1.50	2	9
Στάση τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις	51	4.70	1.54	3	10
Χαμηλοί τοπικοί φόροι	51	4.15	1.39	3	9
Διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού	51	7.12	1.42	4	9
Ποιότητα και εξειδίκευση εργατικού δυναμικού	51	7.31	1.46	4	9
Καλές εργασιακές σχέσεις και διαχείριση αυτών σε τοπικό επίπεδο	51	6.62	1.59	3	8
Ήθος στην εργασία	51	7.04	1.59	2	9
Χαμηλό κόστος γης	51	4.17	1.53	2	9
Χαμηλό κόστος εργασίας	51	4.05	1.33	3	9
Αποτελεσματικό οδικό δίκτυο	51	6.68	1.61	1	9
Αποτελεσματικό δίκτυο σιδηροδρόμων	51	5.47	1.81	2	9
Αποτελεσματικό λιμενικό δίκτυο	51	6.35	1.85	1	9
Αποτελεσματικό δίκτυο αερογραμμών	51	6.31	1.83	2	10
Τηλεπικοινωνίες-δίκτυα	51	6.47	1.74	2	10
Αισθητική εικόνα της πόλης	51	6.92	1.57	1	9
Ελκυστικότητα φυσικού περιβάλλοντος	51	6.94	1.70	2	9
Ποιότητα ανώτατης εκπαίδευσης	51	6.51	1.72	3	9
Ποιότητα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης	51	6.54	1.55	2	8
Ποιότητα Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων	51	5.88	1.77	1	8
Τοπική διαθεσιμότητα σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά ιδρύματα	51	6.92	1.58	1	9
Σύνολο	51				

5.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

5.2.1 Πλεονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης

Στον πίνακα 5.2 παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων της πόλης της Θεσσαλονίκης σχετικά με τους παράγοντες που αποτελούν πλεονεκτήματα της πόλης και που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα της. Παρατηρούμε πως τη πρώτη θέση της ιεράρχησης λαμβάνουν οι 'εργασιακοί παράγοντες' (με μέση τιμή 7,0 και τυπική απόκλιση 1,5) ενώ τη δεύτερη θέση λαμβάνει ο παράγοντας 'ποιότητα ζωής-φυσικό περιβάλλον' (με μέση τιμή 6,8 και τυπική απόκλιση 1,6). Ακολουθεί ο παράγοντας 'οικονομίες συγκέντρωσης-πρόσβασης σε αγορές' με μικρή διαφορά από τη δεύτερη θέση (μέση τιμή 6,7 και τυπική απόκλιση 1,6).

Στη 4η θέση βρίσκεται ο παράγοντας ‘έρευνα-ανάπτυξη-εκπαίδευση’ (μέση τιμή 6,4 και τυπική απόκλιση 1,6) και στη 5η θέση ο παράγοντας ‘αστικές υποδομές’ (μέση τιμή 6,3 και τυπική απόκλιση 1,7). Στις δύο τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι παράγοντες ‘πολιτικές περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης’ (μέση τιμή 4,4 και τυπική απόκλιση 1,5) και οι παράγοντες ‘κόστους’(μέση τιμή 4,1 και τυπική απόκλιση 1,4).

Πίνακας 5.2

Εκτίμηση κύριων παραγόντων ως πλεονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης

Μεταβλητές	Μ.Τ	Τ.Α	Μin	Max	Ιεράρχηση της ομάδας
Ομάδα 1^η: ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ- ΠΡΟΣΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΓΟΡΕΣ					3 ^η
Μέγεθος της τοπικής αγοράς	6,7	1,8	2	9	
Προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές	7,1	1,3	3	10	
Εγγύτητα σε πελάτες/προμηθευτές	6,9	1,5	3	9	
Παρουσία ξένων (μη τοπικών επιχειρήσεων)	6,3	1,8	2	9	
Πρόσβαση στη Βόρεια και Δυτική Ευρωπαϊκή αγορά	6,5	1,4	3	9	
Πρόσβαση στη Νότια και Ανατολική Αγορά	7,1	1,6	2	9	
Διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών	7,2	1,7	3	9	
Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 1 ^{ης} ομάδας	6.7	1.6			
Ομάδα 2^η: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ					6 ^η
Διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων	4,5	1,5	1	8	
Στάση τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις	4,7	1,5	1	7	
Χαμηλοί τοπικοί φόροι	4,1	1,4	1	7	
Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 2 ^{ης} ομάδας	4.4	1.5			
Ομάδα 3^η: ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ					1 ^η
Διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού	7,1	1,4	3	10	
Ποιότητα και εξειδίκευση εργατικού δυναμικού	7,3	1,5	3	10	
Καλές εργασιακές σχέσεις και διαχείριση αυτών σε τοπικό επίπεδο	6,6	1,6	3	9	
Ηθος στην εργασία	7,0	1,6	3	9	
Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 3 ^{ης} ομάδας	7.0	1.5			
Ομάδα 4^η: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ					7 ^η
Χαμηλό κόστος γης	4,2	1,5	1	7	
Χαμηλό κόστος εργασίας	4,0	1,3	2	8	
Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 4 ^{ης} ομάδας	4.1	1.4			
Ομάδα 5^η: ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ					5 ^η
Αποτελεσματικό οδικό δίκτυο	6,7	1,6	2	10	
Αποτελεσματικό δίκτυο σιδηροδρόμων	5,5	1,8	1	9	
Αποτελεσματικό λιμενικό δίκτυο	6,3	1,8	1	9	
Αποτελεσματικό δίκτυο αερογραμμών	6,3	1,8	2	10	
Τηλεπικοινωνίες-δίκτυα	6,5	1,7	1	9	
Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 5 ^{ης} ομάδας	6.3	1.7			

Ομάδα 6η: ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ					2 ^η
Αισθητική εικόνα της πόλης	6,9	1,6	3	10	
Ελκυστικότητα φυσικού περιβάλλοντος	6,8	1,7	2	9	
<i>Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 6^{ης} ομάδας</i>	6,8	1,6			
Ομάδα 7η: ΕΡΕΥΝΑ/ΑΝΑΠΤΥΞΗ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ					4 ^η
Ποιότητα ανώτατης εκπαίδευσης	6,5	1,7	2	10	
Ποιότητα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης	6,5	1,5	2	9	
Ποιότητα Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων	5,9	1,8	2	9	
Τοπική διαθεσιμότητα σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά ιδρύματα	6,9	1,6	2	9	
<i>Μέση τιμή και Τυπική απόκλιση 6^{ης} ομάδας</i>	6,4	1,6			

Σχετικά με τις ομάδες παραγόντων διαπιστώνουμε τα εξής:

- **Εργασιακοί παράγοντες**

Οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης αποδίδουν το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της πόλης αλλά και την δική τους ανταγωνιστικότητα στους εργασιακούς παράγοντες (μέση τιμή 7,0 και τυπική απόκλιση 1,5). Η διαθεσιμότητα καθώς και η εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού προσδίδουν στην ομάδα αυτή το μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα χωρίς όμως να εμφανίζουν έντονες διαφοροποιήσεις από το σύνολο της ομάδας.

- **Ποιότητα ζωής-Περιβάλλον**

Η ομάδα των παραγόντων της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος ιεραρχείται υψηλά από τις επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης (2^η θέση). Οι δύο παράγοντες της ομάδας εκτιμώνται με παρόμοιες μέσες τιμές και οι τυπικές αποκλίσεις τους είναι χαμηλές που υποδηλώνει τη κοινή τοποθέτηση ως προς τη σημαντικότητα αυτών στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων και των επιχειρήσεων.

- **Παράγοντες οικονομιών συγκέντρωσης και πρόσβασης σε ευρωπαϊκές αγορές**

Οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης αποδίδουν υψηλή σημαντικότητα σε αυτή την ομάδα παραγόντων (μέση τιμή 6,7 και τυπική απόκλιση 1,6). Συγκεκριμένα καταλαμβάνει τη 3η θέση στην ιεράρχηση των παραγόντων. Οι παράγοντες που αφορούν τη διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών στη πόλη καθώς και τη σύνδεση με άλλες εγχώριες αγορές και τη σύνδεση με αγορές της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης αποτελούν σημαντικούς παραμέτρους ανταγωνιστικότητας της πόλης και των επιχειρήσεων.

- **Παράγοντες έρευνας και ανάπτυξης**

Οι παράγοντες της ομάδας αυτής καταλαμβάνουν τη 4^η θέση στην ιεράρχηση των επιχειρήσεων σχετικά με την ανταγωνιστικότητα τους. Η δυσαρέσκεια των επιχειρήσεων σχετικά με τους παράγοντες της ομάδας αυτής αποτυπώνεται έντονα στη ποιότητα των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων της πόλης καθώς αποδίδεται μια χαμηλή μέση τιμή (5,9)

- **Αστικές υποδομές**

Οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης δεν αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στη συγκεκριμένη ομάδα, η οποία καταλαμβάνει την 5^η θέση στην ιεράρχηση. Χαμηλή εκτίμηση αποδίδεται στο δίκτυο σιδηροδρόμων από τις επιχειρήσεις καθώς παρουσιάζει τη χαμηλότερη μέση τιμή στο σύνολο των παραγόντων της ομάδας αυτής.

- **Παράγοντες περιφερειακών και αστικών πολιτικών ανάπτυξης**

Οι παράγοντες της ομάδας αυτής ιεραρχούνται σε χαμηλή κλίμακα από τις επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης (6^η θέση). Η διαθεσιμότητα επενδυτικών κινήτρων καθώς και η στάση της τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις δεν αποτελούν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σύμφωνα με την άποψη των επιχειρήσεων για τη πόλη αλλά και για την ανταγωνιστικότητά τους.

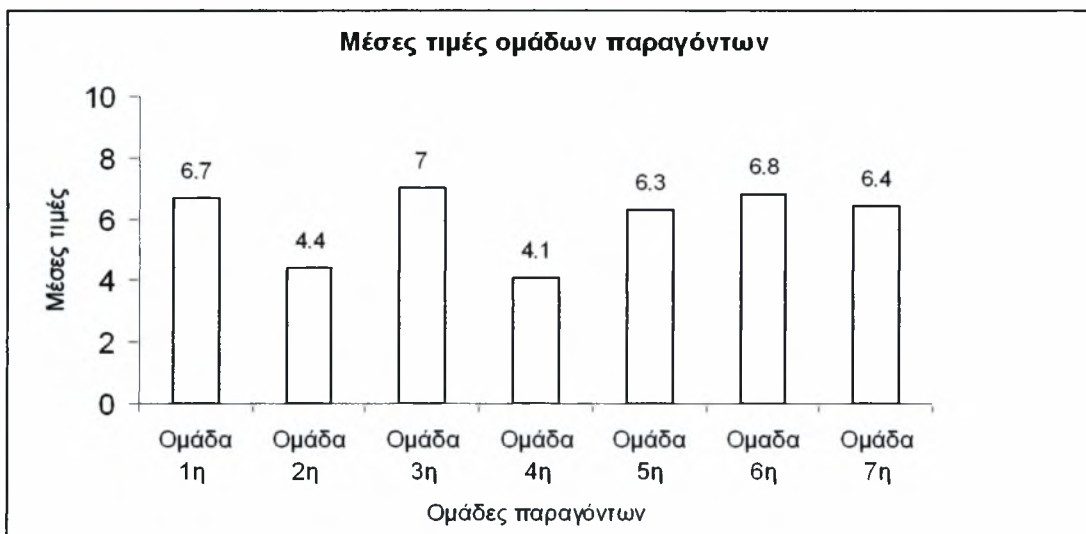
- **Παράγοντες κόστους**

Τέλος τόσο ο παράγοντας χαμηλού κόστους γης και χαμηλού κόστους εργασίας δεν αποτελούν σύμφωνα με την γνώμη των επιχειρήσεων σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τη πόλη αλλά και για την ανταγωνιστικότητά αυτών. Η χαμηλή τυπική απόκλιση δηλώνει τη κοινή τοποθέτηση των επιχειρήσεων σχετικά με την άποψη αυτή.

Στα διαγράμματα 5.1 και 5.2 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και οι τυπικές αποκλίσεις των ομάδων των παραγόντων στις πόλεις μελέτης.

Διάγραμμα 5.1

Μέσες τιμές των ομάδων παραγόντων στη πόλη της Θεσσαλονίκης.

Διάγραμμα 5.2

Τυπικές αποκλίσεις των ομάδων παραγόντων στη πόλη της Θεσσαλονίκης.

Στους πίνακες 5.3 και 5.4 παρουσιάζονται οι παράγοντες που αποτελούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και οι παράγοντες που αποτελούν μειονεκτήματα της πόλης σύμφωνα με την άποψη των επιχειρήσεων, με βάση τις πέντε υψηλότερες τιμές.

Πίνακας 5.3
Πλεονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης

Μεταβλητές	Μ.Τ	Τ.Α
Ποιότητα και εξειδίκευση εργατικού δυναμικού	7,3	1,5
Διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών	7,2	1,7
α) Προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές	7,1	1,3
β) Πρόσβαση στη Νότια και Ανατολική Αγορά	7,1	1,6
γ) Διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού	7,1	1,4
Ήθος στην εργασία	7,0	1,6
α) Εγγύτητα σε πελάτες/προμηθευτές	6,9	1,5
β) Αισθητική εικόνα της πόλης	6,9	1,6
γ) Τοπική διαθεσιμότητα σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά ιδρύματα	6,9	1,6

Πίνακας 5.4
Μειονεκτήματα της πόλης της Θεσσαλονίκης

Μεταβλητές	Μ.Τ	Τ.Α
Στάση τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις	4,7	1,5
Διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων	4,5	1,5
Χαμηλό κόστος γης	4,2	1,5
Χαμηλοί τοπικοί φόροι	4,1	1,4
Χαμηλό κόστος εργασίας	4,0	1,3

Από τον πίνακα 5.3 παρατηρείται ότι οι επιχειρήσεις αποδίδουν την ίδια σημαντικότητα σε πολλούς διαφορετικούς παράγοντες. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει την ύπαρξη ενός συνόλου πλεονεκτημάτων που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα της πόλης και των επιχειρήσεων. Το ίδιο όμως δεν ισχύει και για τους παράγοντες που αποτελούν μειονεκτήματα της πόλης καθώς οι επιχειρήσεις αποδίδουν χαμηλή σημαντικότητα σε συγκεκριμένους παράγοντες.

Πιο συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης θεωρούν ως σημαντικούς παράγοντες που ανήκουν στις ομάδες ‘οικονομίες συγκέντρωσης-πρόσβαση σε αγορές’, σε ‘εργασιακούς παράγοντες’ και ‘στην ποιότητα ζωής και το περιβάλλον’. Στη 1η θέση κατατάσσεται ο παράγοντας ‘ποιότητα και εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού’, στη 2^η θέση ο παράγοντας ‘διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών’, στη 3^η θέση αποδίδουν την ίδια σημαντικότητα στους παράγοντες ‘προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές’, ‘πρόσβαση στη Νότια και Ανατολική αγορά’ και ‘διαθεσιμότητα του εργατικού δυναμικού’.

Στη 4^η θέση βρίσκεται ο παράγοντας ‘ήθος στην εργασία’ και στη 5^η θέση οι παράγοντες ‘εγγύτητα σε πελάτες/προμηθευτές’, ‘αισθητική εικόνα της πόλης’ και ‘τοπική διαθεσιμότητα σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά ιδρύματα’.

Από τον πίνακα 5.4 που αφορά τους παράγοντες που αποτελούν μειονεκτήματα της πόλης σύμφωνα με τις επιχειρήσεις, οι παράγοντες είναι συγκεκριμένοι. Αφορούν τις ομάδες ‘πολιτικές περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης’ και στους ‘παράγοντες κόστους’. Στη 1^η θέση βρίσκεται ο παράγοντας ‘στάση τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις’, στη 2^η θέση ο παράγοντας ‘διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων’, στη 3^η θέση ο παράγοντας ‘χαμηλό κόστος γης’, στη 4^η θέση ο παράγοντας ‘χαμηλοί τοπικοί φόροι και στη 5^η θέση ο παράγοντας ‘χαμηλό κόστος εργασίας’.

Συμπερασματικά προκύπτει πως οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης προσδιορίζουν ως πλεονεκτήματα της πόλης ένα μίγμα παραγόντων που ανήκουν στις ομάδες ‘οικονομίες συγκέντρωσης-πρόσβαση σε αγορές’, σε ‘εργασιακούς παράγοντες’ και ‘στην ποιότητα ζωής και το περιβάλλον’, χωρίς να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό σημαντικότητας (μέγιστη Μ.Τ 7,3) και ως μειονεκτήματα της πόλης παράγοντες που ανήκουν στις ομάδες ‘πολιτικές περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης’ και στους ‘παράγοντες κόστους’.

5.2.2. Αστικές πολιτικές και ανταγωνιστικότητα πόλεων

Στους πίνακες 5.5 και 5.6 παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τον βαθμό εφαρμογής και τον βαθμό αποτελεσματικότητας της εφαρμογής μιας σειράς πολιτικών ανάπτυξης από του δημόσιους τοπικούς φορείς στην ανταγωνιστικότητα της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Πιο συγκεκριμένα από τον πίνακα 5.5 παρατηρείται ότι ο βαθμός εφαρμογής των πολιτικών ανάπτυξης κυμαίνεται κάτω του μέσου όρου. Η πολιτική η οποία εκτιμάται ότι ασκείται περισσότερο αφορά τη πολιτική Π5 η οποία δεν εμφανίζει υψηλή μέση τιμή (Μ.Τ. 5,6). Πολιτικές οι οποίες αφορούν την ‘ύπαρξη στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της πόλης’, ‘την ανάπτυξη ενός σχεδίου μάρκετινγκ’ καθώς και την ‘αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας της ΕΕ’ συγκεντρώνουν περισσότερο το ενδιαφέρον των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται στη πόλη της Θεσσαλονίκης. Οι χαμηλές μέσες τιμές σε συνδυασμό με τις χαμηλές τυπικές αποκλίσεις υποδηλώνουν την ύπαρξη της σύμφωνης γνώμης των επιχειρήσεων σχετικά με τη μικρή δράση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην εφαρμογή πολιτικών για τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας της πόλης.

Ο χαμηλός βαθμός εφαρμογής πολιτικών ανάπτυξης συνοδεύεται και από ένα χαμηλό βαθμό αποτελεσματικότητας των πολιτικών που εφαρμόζονται από τους δημόσιους τοπικούς

φορείς όπως φαίνεται και από τον πίνακα 5.6. Πολιτικές που αφορούν την 'ύπαρξη στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της πόλης' και 'αναζήτησης προγραμμάτων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας' εμφανίζουν το μεγαλύτερο βαθμό αποτελεσματικότητας (Μ.Τ 5,6). Τα υψηλά ποσοστά (80,4% και 90,2% αντίστοιχα) εκφράζουν τη σύμφωνη γνώμη των επιχειρήσεων.

Ο χαμηλός βαθμός εφαρμογής και ο χαμηλός βαθμός αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται από τους δημόσιους τοπικούς φορείς δείχνει την έλλειψη ικανότητας των δημόσιων τοπικών φορέων στην εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης για τη τόνωση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πόλης.

Πίνακας 5.5
 Βαθμός εφαρμογής πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης

Πολιτικές	Κωδ.	N	ΜΤ	ΤΑ	% (51)
Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα	Π1	41	4,8	1,1	80,4
Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα	Π2	36	4,6	1,7	70,6
Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος	Π3	38	4,9	1,6	74,5
Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης και συνεχούς κατάρτισης	Π4	41	4,9	1,5	80,4
Συμμετοχή στον σχεδιασμό για την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης	Π5	41	5,6	1,1	80,4
Ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης με συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό	Π6	38	5,4	1,0	74,5
Έλεγχος της χρήσης γης και προώθηση της αστικής ανάπλασης και ανασυγκρότησης της εικόνας της πόλης	Π7	43	4,9	1,4	84,3
Αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας της ΕΕ	Π8	46	5,5	1,7	90,2
Συμμετοχή σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις	Π9	41	4,8	1,3	80,4
Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω της μείωσης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	Π10	42	4,6	1,2	82,3
Έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών	Π11	40	4,7	1,2	78,4

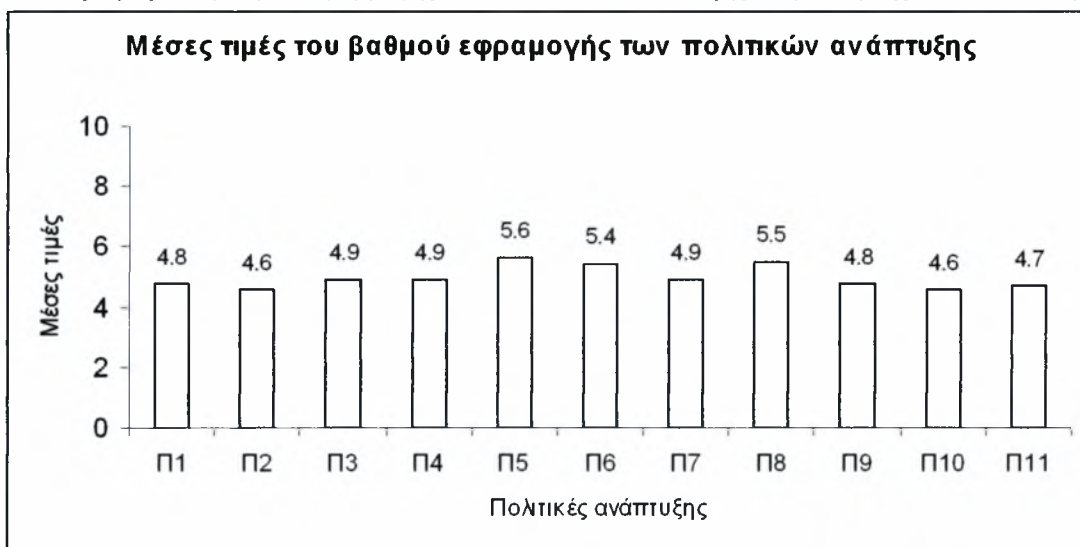
Πίνακας 5.6
 Βαθμός αποτελεσματικότητας της εφαρμογής πολιτικών στη πόλη της Θεσσαλονίκης

Πολιτικές	Κωδ.	N	MT	TA	% (51)
Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα	Π1	41	4,9	1,0	80,4
Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα	Π2	36	4,7	1,8	70,6
Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος	Π3	38	4,9	1,7	74,5
Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης και συνεχούς κατάρτισης	Π4	41	5,0	1,5	80,4
Συμμετοχή στον σχεδιασμό για την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης	Π5	41	5,6	1,2	80,4
Ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης με συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό	Π6	38	5,3	1,0	74,5
Έλεγχος της χρήσης γης και προώθηση της αστικής ανάπτυξης και ανασυγκρότησης της εικόνας της πόλης	Π7	43	5,1	1,5	84,3
Αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας της ΕΕ	Π8	46	5,6	1,7	90,2
Συμμετοχή σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις	Π9	41	4,9	1,5	80,4
Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω της μείωσης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	Π10	42	4,7	1,2	82,3
Έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών	Π11	40	4,6	1,4	78,4

Στα διαγράμματα 5.3 και 5.4 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές του βαθμού εφαρμογής και του βαθμού αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων.

Διάγραμμα 5.3

Μέσες τιμές του βαθμού εφαρμογής των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης

Διάγραμμα 5.4

Μέσες τιμές του βαθμού αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης

5.2.3 Αστικές πολιτικές και ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων

Στον πίνακα 5.7 παρουσιάζεται ο βαθμός επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης, που ακολουθούν οι τοπικοί φορείς διοίκησης της πόλης της Θεσσαλονίκης, στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Παρατηρούμε ότι ο βαθμός επίδρασης κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, με υψηλότερη μέση τιμή τη τιμή 5,9. Επίσης οι χαμηλές τιμές στις τοπικές αποκλίσεις υποδηλώνουν τη σύμφωνη γνώμη των επιχειρήσεων σχετικά με την επίδραση των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητά τους.

Η πολιτική που ασκεί τη μεγαλύτερη επίδραση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αφορά τις 'επιδοτήσεις και τα ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας της ΕΕ' (Π8). Ακολουθούν οι πολιτικές 'ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης και προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης' (Π4) και 'προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα' (Π1).

Στο διάγραμμα 5.5 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές του βαθμού επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 5.5

Μέσες τιμές βαθμού επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

Πίνακας 5.7

Βαθμός επίδρασης πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

Πολιτικές	Κωδ.	N	ΜΤ	ΤΑ	% (51)
Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα	Π1	41	5,3	1,0	80,4
Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα	Π2	36	4,5	1,4	70,6
Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος	Π3	38	5,1	1,3	74,5
Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης και συνεχούς κατάρτισης	Π4	41	5,4	1,3	80,4
Συμμετοχή στον σχεδιασμό για την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης	Π5	41	5,2	1,2	80,4
Ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης με συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό	Π6	38	5,2	1,2	74,5
Έλεγχος της χρήσης γης και προώθηση της αστικής ανάπλασης και ανασυγκρότησης της εικόνας της πόλης	Π7	43	4,8	1,1	84,3
Αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας της ΕΕ	Π8	46	5,9	1,2	90,2
Συμμετοχή σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις	Π9	41	5,1	1,0	80,4
Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω της μείωσης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	Π10	42	4,8	1,0	82,3
Έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών	Π11	40	5,0	1,0	78,4

Ο πίνακας 5.8 παρουσιάζει τα ποσοστά των επιχειρήσεων σχετικά με το αν έχουν συνεργαστεί ή αν έχουν λάβει βοήθεια από παράγοντες όπως Πανεπιστήμια, Ερευνητικά κέντρα, Κέντρα επιχειρηματικών υπηρεσιών κ.α. Παρατηρείται πως τα μεγαλύτερα ποσοστά συνεργασίας αποτελούν τους παράγοντες Πανεπιστήμια (56,8%), Εμπορικά/ Βιομηχανικά Επιμελητήρια (100%), Ενώσεις/ Σύνδεσμοι Εργαζομένων (100%), Κέντρα Επιχειρηματικών Υπηρεσιών (62,7%), Γραφεία προώθησης Μάρκετινγκ (66,6%), και τις Τοπικές Τράπεζες (100%). Από τις επιχειρήσεις που έχουν λάβει βοήθεια ή έχουν συνεργαστεί με τους παράγοντες αυτούς το μεγαλύτερο ποσοστό χαρακτηρίζει τη βοήθεια αυτή ως πολύ χρήσιμη, ενώ καμία δεν τη χαρακτηρίζει ως μη χρήσιμη. Τα μικρότερα ποσοστά συνεργασίας συναντώνται σε συνεργασίες με Ερευνητικά Κέντρα (20,3%), τις Τοπικές ή Περιφερειακές Δημόσιες Διοικήσεις (33,3%), τα Κέντρα Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης (35,3%) και τα Κέντρα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (35,3%). Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η απάντηση των επιχειρήσεων οι οποίες δεν έχουν συνεργαστεί με τους παράγοντες αυτούς, ότι όλες θα επιθυμούσαν συνεργασία στο μέλλον.

Πίνακας 5.8
Συνεργασία των επιχειρήσεων με διάφορους παράγοντες

	Εάν ΝΑΙ χαρακτηρίζετε τη βοήθεια ή τη συνεργασία αυτής ως:			Εάν ΟΧΙ θα θέλατε να λάβετε βοήθεια ή συνεργασία στο μέλλον:			
	ΝΑΙ %	ΟΧΙ %	Πολύ χρήσιμη %	Χρήσιμη %	Μη χρήσιμη %	ΝΑΙ %	ΟΧΙ %
Πανεπιστήμια	56.8	43.2	65.5	34.5	0.0	100.0	0.0
Ερευνητικά κέντρα	20.3	79.7	66.6	33.4	0.0	100.0	0.0
Κέντρα επιχειρηματικών υπηρεσιών	62.7	37.3	75.0	25.0	0.0	100.0	0.0
Εμπορικά/ Βιομηχανικά Επιμελητήρια	100.0	0.0	82.4	17.6	0.0	0.0	0.0
Ενώσεις/ Σύνδεσμοι Εργαζομένων	100.0	0.0	80.4	19.6	0.0	0.0	0.0
Τοπικές ή Περιφερειακές Δημόσιες Διοικήσεις	33.3	66.7	64.7	35.3	0.0	100.0	0.0
Τοπικές Τράπεζες	100.0	0.0	84.3	15.7	0.0	0.0	0.0
Αναπτυξιακές Εταιρίες/ Γραφεία	50.9	49.1	76.9	23.1	0.0	100.0	0.0

Γραφεία Προώθησης/ Μάρκετινγκ	66.6	33.4	67.6	32.4	0.0	100.0	0.0
Κέντρα Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης	35.3	64.7	61.1	38.9	0.0	100.0	0.0
Κέντρα Εκπαίδευσης/ Κατάρτισης	35.3	64.7	61.1	38.9	0.0	100.0	0.0
Επιχειρησιακοί οργανισμοί	52.9	47.1	66.6	33.4	0.0	100.0	0.0
Τοπικοί Πολιτικοί	39.2	60.8	70.0	30.0	0.0	100.0	0.0

5.2.4 Συσχετισμοί ανάμεσα στο βαθμό εφαρμογής και το βαθμό αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης από τους τοπικούς φορείς.

Σε όλες τις πολιτικές ανάπτυξης που εξετάζονται υπάρχει μια έντονη θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού εφαρμογής και του βαθμού αποτελεσματικότητας από την εφαρμογή των πολιτικών. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώθηκε έντονη θετική συσχέτιση μεταξύ εφαρμογής και αποτελεσματικότητας στις ακόλουθες πολιτικές: Π1 ($r = 0.873$, $p < 0.01$), Π2 ($r = 0.800$, $p < 0.01$), Π3 ($r = 0.800$, $p < 0.01$), Π4 ($r = 0.77$, $p < 0.01$), Π5 ($r = 0.85$, $p < 0.01$), Π6 ($r = 0.836$, $p < 0.01$) όπως φαίνεται και από τον πίνακα 5.9. Η ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ του βαθμού εφαρμογής και του βαθμού αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης υποδηλώνει ότι όσο αυξάνεται ο βαθμός εφαρμογής των πολιτικών ανάπτυξης τόσο αυξάνεται και ο βαθμός αποτελεσματικότητας αυτών και το αντίθετο.

Πίνακας 5.9

Συσχέτιση μεταξύ εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης

Συσχέτιση μεταξύ εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης	Pearson Correlation	P
Π1	0,873	0,000
Π2	0,800	0,000
Π3	0,800	0,000
Π4	0,772	0,000
Π5	0,850	0,000
Π6	0,836	0,000

Π7	0,729	0,000
Π8	0,574	0,000
Π9	0,681	0,000
Π10	0,670	0,000
Π11	0,549	0,000

5.2.5 Ικανότητα των τοπικών αυτοδιοικήσεων στην εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης

Στον πίνακα 5.10 παρουσιάζεται η αξιολόγηση των επιχειρήσεων σχετικά με τον βαθμό επιτυχίας των πολιτικών ανάπτυξης που ασκού οι δημόσιοι τοπικοί φορείς. Οι επιχειρήσεις αξιολόγησαν ως μέτριο τον βαθμό επιτυχίας των πολιτικών ανάπτυξης (ΜΤ: 4,8 και ΤΑ:1,2). Η αξιολόγηση αυτή από τη πλευρά των επιχειρήσεων υποδηλώνει τη δυσαρέσκεια αυτών έναντι των δημόσιων τοπικών φορέων στην εφαρμογή και άσκηση πολιτικών οι οποίες θα ενισχύσουν και θα τονώσουν την ανταγωνιστικότητα των πόλεων και των επιχειρήσεων.

Πίνακας 5.10
Βαθμός επιτυχίας των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης

N	ΜΤ	ΤΑ
51	4,8	1,2

Σχετικά με τον βαθμό ευθύνης μιας σειράς παραγόντων που αφορούν στην ικανότητα των τοπικών φορέων διοίκησης να ασκούν πολιτικές ανάπτυξης όπως φαίνεται και από τον πίνακα 5.11, οι επιχειρήσεις έκριναν πως τον υψηλότερο βαθμό ευθύνης για την άσκηση ενός μέτριου επιπέδου πολιτικών ανάπτυξης έχει η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πολιτικές ανάπτυξης. Σημαντικοί επίσης παράγοντες είναι η ικανότητα των φορέων διοίκησης να βελτιώνουν την λειτουργία των υφισταμένων οργανισμών, την εκπαίδευση και την αποτελεσματικότητα των στελεχών/εργαζομένων, η ικανότητα των φορέων να αναπτύσσουν και να διαχειρίζονται συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα καθώς και η ικανότητα αυτών στη διαχείριση των πόρων. Τέλος οι επιχειρήσεις αποδίδουν τον χαμηλότερο βαθμό ευθύνης στη φύση καθώς και τις συνθήκες της πόλης.

Πίνακας 5.11
Βαθμός υπευθυνότητας των πολιτικών ανάπτυξης στη πόλη της Θεσσαλονίκης

	ΜΤ	ΤΑ
Η φύση και οι συνθήκες της πόλης	3,6	1,1
Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης	8,0	1,5
Ανάπτυξη και διαχείριση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα	7,6	1,4
Διαχείριση των πόρων της πόλης	7,6	1,4
Ανάπτυξη ρυθμίσεων και νομικών πλαισίων/κανονισμών	6,3	1,3
Βελτίωση της λειτουργίας των υφισταμένων οργανισμών	7,7	1,2
Διαχείριση και έλεγχος των τοπικών δημόσιων επενδύσεων	7,4	1,3

5.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην ανάλυση που προηγήθηκε, παρουσιάστηκαν πρωτογενή δεδομένα των επιχειρήσεων της πόλης της Θεσσαλονίκης για ένα σύνολο παραγόντων που οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων και των επιχειρήσεων. Ακόμη οι επιχειρήσεις εκτίμησαν το βαθμό εφαρμογής και το βαθμό αποτελεσματικότητας συγκεκριμένων πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται από τους δημόσιους τοπικούς φορείς καθώς και τον βαθμό ευθύνης των τοπικών φορέων στην επιτυχία ή αποτυχία των πολιτικών αυτών. Η παρούσα ανάλυση παρουσίασε τις εξής επικρατούσες τάσεις στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων της έρευνας.

- Από την ανάλυση που προηγήθηκε προέκυψε ότι οι ‘εργασιακοί παράγοντες’ η ‘ποιότητα ζωής-περιβάλλον’ και οι παράγοντες ‘οικονομίες συγκέντρωσης-πρόσβασης σε αγορές’ έχουν μεγάλη σημαντικότητα στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης προσδιορίζουν ως πλεονεκτήματα της πόλης ένα μίγμα παραγόντων που ανήκουν στις ομάδες ‘οικονομίες συγκέντρωσης-πρόσβαση σε αγορές’, σε ‘εργασιακούς παράγοντες’ και ‘στην ποιότητα ζωής και το περιβάλλον’. Η προσέγγιση αυτή ταυτίζεται με τις υπάρχουσες τοποθετήσεις (Ewers, 2007; McLean, 2006; Moretti, 2004; Smith, 1995) σχετικά με την επίδραση της ποιότητας και της εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού μιας περιοχής στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων,

παράγοντας που κατατάσσεται στη 1^η θέση ως πλεονέκτημα της πόλης αλλά και με τις τοποθετήσεις σχετικά με το ρόλο των οικονομιών συγκέντρωσης και πρόσβαση σε αγορές (Keune, 2001; Doeringer, 2004; Papadaskalopoulos; 2005) αλλά και τη συμβολή μη οικονομικών παραγόντων όπως τον παράγοντα ‘ποιότητα ζωής-περιβάλλον’ (Nasar, 1997; Metaxas, 2008).

- Οι παράγοντες ‘περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης’ και οι παράγοντες ‘κόστους’ έχουν σύμφωνα με τις επιχειρήσεις τη χαμηλότερη σημαντικότητα στην ανταγωνιστικότητα τους. Συγκεκριμένα οι παράγοντες που αποτελούν μειονεκτήματα της πόλης σύμφωνα με τις επιχειρήσεις, ανήκουν στις ομάδες αυτές. Οι παράγοντες ‘στάση τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις’, ‘διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων’, ‘χαμηλό κόστος γης’, ‘χαμηλοί τοπικοί φόροι και ‘χαμηλό κόστος εργασίας’ σύμφωνα με τις επιχειρήσεις αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες της ανταγωνιστικότητας της περιοχής και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτή.
- Οι επιχειρήσεις δεν ανέδειξαν κάποια πολιτική ανάπτυξης ως σημαντική για την ανταγωνιστικότητα της πόλης. Πολιτικές οι οποίες αφορούν την ‘ύπαρξη στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της πόλης’, ‘την ανάπτυξη ενός σχεδίου μάρκετινγκ’ καθώς και την ‘αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας της ΕΕ’ συγκεντρώνουν περισσότερο το ενδιαφέρον των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται στη πόλη της Θεσσαλονίκης. Ο χαμηλός βαθμός εφαρμογής πολιτικών ανάπτυξης συνοδεύεται και από ένα χαμηλό βαθμό αποτελεσματικότητας των πολιτικών που εφαρμόζονται από τους δημόσιους τοπικούς φορείς. Ο χαμηλός βαθμός εφαρμογής και ο χαμηλός βαθμός αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται από τους δημόσιους τοπικούς φορείς δείχνει την έλλειψη ικανότητας των δημόσιων τοπικών φορέων στην εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης για τη τόνωση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πόλης. Τέλος σε όλες τις πολιτικές ανάπτυξης που εξετάζονται υπάρχει μια έντονη θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού εφαρμογής και του βαθμού αποτελεσματικότητας από την εφαρμογή των πολιτικών
- Επίσης ο βαθμός επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων εκτιμήθηκε ότι είναι χαμηλός έως μέτριος, με υψηλότερη μέση τιμή, στη πολιτική που αφορά τις ‘επιδοτήσεις και τα ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας της ΕΕ’. Ακολουθούν οι πολιτικές ‘ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης και προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης’ και ‘προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα’.

- Το 56,8% των επιχειρήσεων συνεργάζεται με Πανεπιστήμια, όλες συνεργάζονται με Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια, Ενώσεις - Συνδέσμους Εργαζομένων και Τοπικές Τράπεζες, το 62,7% με Κέντρα Επιχειρηματικών Υπηρεσιών και το 66,6% με Γραφεία προώθησης Μάρκετινγκ με το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων να χαρακτηρίζει τις συνεργασίες αυτές ως πολύ χρήσιμες. Τα μικρότερα ποσοστά συνεργασίας συναντώνται σε συνεργασίες με Ερευνητικά Κέντρα (20,3%), τις Τοπικές ή Περιφερειακές Δημόσιες Διοικήσεις (33,3%), τα Κέντρα Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης (35,3%) και τα Κέντρα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (35,3%), ενώ όλες οι επιχειρήσεις θα επιθυμούσαν συνεργασία στο μέλλον.
- Τέλος οι επιχειρήσεις αξιολόγησαν ως μέτριο τον βαθμό επιτυχίας των πολιτικών ανάπτυξης. Η αξιολόγηση αυτή από τη πλευρά των επιχειρήσεων υποδηλώνει τη δυσαρέσκεια αυτών έναντι των δημόσιων τοπικών φορέων στην εφαρμογή και άσκηση πολιτικών με στόχο τη τόνωση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πόλης και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτή. Συγκεκριμένα τον υψηλότερο βαθμό ευθύνης για την άσκηση ενός μέτριου επιπέδου πολιτικών ανάπτυξης έχει η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πολιτικές ανάπτυξης.

ΜΕΡΟΣ 3ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ-ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί το τελευταίο τμήμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας και στόχος του οποίου είναι ο προσδιορισμός της σχέσης μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της πόλης στην οποία δραστηριοποιούνται με τη χρήση ενός μεγάλου αριθμού παραγόντων που αφορούν τα αστικά πλεονεκτήματα της πόλης καθώς και τις πολιτικές ανάπτυξης. Όπως προέκυψε από τη προηγηθείσα ανάλυση προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

Συμπέρασμα 1^ο: Τα χαρακτηριστικά των πόλεων (αστικά πλεονεκτήματα/μειονεκτήματα) μπορούν να επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στη πόλη της Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα με τις επιχειρήσεις παράγοντες όπως οι οικονομίες συγκέντρωσης και πρόσβασης σε άλλες αγορές, εργασιακοί παράγοντες και παράγοντες που αφορούν τη ποιότητα ζωής και το φυσικό περιβάλλον αποτελούν πλεονεκτήματα για τη πόλη της Θεσσαλονίκης συμβάλλοντας θετικά στην ανταγωνιστικότητά τους αλλά και στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων. Ενώ οι κοστολογικοί παράγοντες και οι παράγοντες περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης φαίνεται να αποτελούν μειονεκτήματα για τη πόλη της Θεσσαλονίκης.

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τις επιχειρήσεις της έρευνας, στους εργασιακούς παράγοντες οι οποίοι εκτιμώνται ως οι σημαντικότεροι, η διαθεσιμότητα του εργατικού δυναμικού, η ποιότητα και η εξειδίκευση αυτού καθώς και το ήθος στην εργασία αποτελούν σημαντικά πλεονεκτήματα της πόλης. Ακόμη η διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών, η πρόσβαση σε άλλες αγορές και η πρόσβαση σε πελάτες και προμηθευτές, παράγοντες δηλαδή που αφορούν την ύπαρξη οικονομιών συγκέντρωσης και πρόσβασης σε άλλες αγορές, αναγνωρίζουν τη σημαντική θέση της πόλης της Θεσσαλονίκης ως σημαντικό μητροπολιτικό κέντρο και λιμάνι της Νοτιανατολικής Ευρώπης και τη συμβολή της φυσικής αυτής θέσης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Σημαντική όμως εκτός της φυσικής θέσης της

πόλης, είναι και η αισθητική εικόνα της πόλης της Θεσσαλονίκης για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων όπως προέκυψε από την ανάλυση που προηγήθηκε

Η ανάδειξη των περιφερειακών παραγόντων που αφορούν τη διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων, τους χαμηλούς φόρους και τη στάση της αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις ως μειονεκτήματα της πόλης, εκπέμπει τη δυσαρέσκεια των επιχειρήσεων έναντι των δημόσιων τοπικών φορέων στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πόλης αλλά και των ίδιων των επιχειρήσεων, κάτι που υποστηρίζεται και από τη ανάλυση του βαθμού εφαρμογής και του βαθμού αποτελεσματικότητας των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζουν οι δημόσιοι τοπικοί φορείς. Από τη τάση αυτή, που σκιαγραφείται από τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις της έρευνας, προκύπτει η επιθυμία των επιχειρήσεων για μια πιο έντονη παρουσία της τοπικής αυτοδιοίκησης στη πόλη για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αυτής αλλά και για τις ίδιες.

Ακόμη το χαμηλό κόστος χρήσης της γης καθώς και το χαμηλό κόστος εργασίας κρίθηκαν ως μειονεκτήματα για τη πόλη της Θεσσαλονίκης καθώς κάτι τέτοιο υποδεικνύει τη χαμηλή ποιότητα αυτών με αποτέλεσμα τη χαμηλή ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος. Επομένως μια ενδιαφέρουσα πρόταση που προκύπτει από τη πλευρά των επιχειρήσεων είναι η πραγματική αποτίμηση της αξίας της εργασίας και της γης ώστε να είναι οι ίδιες αλλά και η πόλη ανταγωνιστική.

Η μη ανάδειξη των αστικών υποδομών ως παράγοντα ανταγωνιστικότητας για τη πόλη υποδεικνύει την επιθυμία των επιχειρήσεων για βελτίωση και αναβάθμιση των αστικών υποδομών (οδικό δίκτυο, σιδηροδρομικό δίκτυο, λιμενικό δίκτυο, δίκτυο αερογραμμών) ώστε να αποτελέσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τη πόλη. Παρατηρούμε δηλαδή πως δεν αρκεί μόνο η φυσική θέση της πόλης γεωγραφικά, ώστε να είναι η ίδια και οι επιχειρήσεις ανταγωνιστική αλλά και η ύπαρξη αποτελεσματικών αστικών υποδομών που θα ενισχύσουν τη θέση της.

Τέλος η ανάδειξη των παραγόντων έρευνας και ανάπτυξης ως μέτριας ανταγωνιστικότητας με πιο έντονη τη δυσαρέσκεια των επιχειρήσεων στη ποιότητα των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων σε συνδυασμό με το χαμηλό βαθμό συνεργασίας με αυτά αλλά και την επιθυμία όλων για συνεργασία στο μέλλον αποτυπώνει την επιθυμία των επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ποιότητας αυτών καθώς και τη δημιουργία νέων για τη τόνωση της ανταγωνιστικότητας τους.

Συγκρίνοντας τα συμπεράσματα αυτά με τα αποτελέσματα της έρευνας του Μεταξά (2006), προκύπτει πως υπάρχει ταύτιση σχετικά με την επίδραση των οικονομιών συγκέντρωσης και κυρίως των οικονομιών χωρικής συσπείρωσης σε συνδυασμό με τη

δυνατότητα πρόσβασης σε άλλες εθνικές αγορές στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων καθώς και την ανάδειξη των ποιοτικών παραγόντων (ποιότητα ζωής – περιβάλλον) για τις επιχειρήσεις της Βάρνας και τις βιομηχανικές-μεταποιητικές επιχειρήσεις του Βόλου ως σημαντικούς παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Οι εργασιακοί παράγοντες που αφορούν στις καλές εργασιακές σχέσεις και τη ποιότητα του εργατικού δυναμικού οι οποίοι εκτιμώνται ως οι σημαντικότεροι από τις επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης εκτιμώνται ως σημαντικοί κυρίως από τις μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις του Μπάρι, της Βάρνας, της Λάρισας και του Βόλου ενώ οι παράγοντες κόστους (χαμηλό κόστος χρήσης γης και εργασίας) που από τη παραπάνω μελέτη αλλά και από τη συγκεκριμένη έρευνα προέκυψε πως αποτελούν μειονεκτήματα των πόλεων αυτών, υποστηρίζοντας πώς κάτι τέτοιο υποδεικνύει τη χαμηλή ποιότητα αυτών με αποτέλεσμα τη χαμηλή ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος.

Ακόμη η ανάγκη για βελτίωση των αστικών υποδομών από τις επιχειρήσεις και η μη ανάδειξη ως πλεονέκτημα για τη πόλη της Θεσσαλονίκης ταυτίζεται με το αποτέλεσμα της αντίστοιχης έρευνας όμως μόνο στις δύο ελληνικές πόλεις (Βόλος-Λάρισα) και κυρίως για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις που τις θεωρούν μειονεκτήματα και όχι για τις επιχειρήσεις του Μπάρι και της Βάρνας που τους θεωρούν ως παράγοντα ανταγωνιστικότητας. Η διαφορά αυτή προκύπτει από τη διαφορετική ποιότητα και κατάσταση των αστικών υποδομών σε κάθε πόλη η οποία καθορίζει τη στάση των επιχειρήσεων.

Τέλος η μη ανάδειξη των παραγόντων έρευνας και ανάπτυξης από τις επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης ως πλεονέκτημα για τη πόλη συμπίπτει με την άποψη των επιχειρήσεων των παραγωγικών τομέων του τουρισμού και των υπηρεσιών της αντίστοιχης μελέτης του Μεταξά (2006) σε αντίθεση με τις βιομηχανικές-μεταποιητικές επιχειρήσεις οι οποίες αναδεικνύουν μια αρκετά σημαντική θετική εκτίμηση σχετικά με την σημαντικότητα αυτών στην ανταγωνιστικότητα τους.

Συμπέρασμα 2^ο: Ο βαθμός επίδρασης των πολιτικών ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα της πόλης κρίθηκε ως μέτριος από τις επιχειρήσεις της έρευνας, με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα τις πολιτικές που αφορούν την ύπαρξη 'στρατηγικού σχεδιασμού της πόλης', 'την ανάπτυξη ενός σχεδίου μάρκετινγκ' καθώς και την 'αναζήτηση επιδοτήσεων και ενισχυτικών προγραμμάτων ανταγωνιστικότητας της ΕΕ'. Η έντονη θετική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού εφαρμογής και του βαθμού αποτελεσματικότητας στην ανταγωνιστικότητα της πόλης υποδεικνύουν τη σημαντική συμβολή της εφαρμογής πολιτικών ανάπτυξης των δημόσιων τοπικών φορέων στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της πόλης αλλά ο χαμηλός βαθμός εφαρμογής και επομένως και της αποτελεσματικότητας

αυτών δείχνουν τη δυσαρέσκεια των επιχειρήσεων έναντι της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ικανότητα εφαρμογής τέτοιων πολιτικών ανάπτυξης για τη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πόλης. Η θέση αυτή υποστηρίζεται και από την άποψη των επιχειρήσεων της έρευνας, σχετικά με τον βαθμό επίδρασης των ίδιων πολιτικών στη δική τους ανταγωνιστικότητα ο οποίος εκτιμήθηκε ότι είναι χαμηλός έως μέτριος, με σημαντικότερες τη πολιτική που αφορά τις 'επιδότησεις και τα ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας της ΕΕ', τις πολιτικές 'ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης και προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης' και 'προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα'. Από τη τάση αυτή που παρατηρήθηκε από τις επιλεγμένες επιχειρήσεις καθώς και από τα χαμηλά ποσοστά συνεργασίας με τις Τοπικές και Περιφερειακές Δημόσιες Διοικήσεις, τα κέντρα Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης και τα Κέντρα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και από την επιθυμία όλων για συνεργασία στο μέλλον, προκύπτει η αναγκαιότητα για μια πιο έντονη και ενεργή παρουσία της τοπικής αυτοδιοίκησης με μια σειρά πολιτικών ανάπτυξης καθώς κάτι τέτοιο θα ενισχύσει τόσο την ανταγωνιστικότητα της ίδιας της πόλης αλλά και των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτή.

Συμπέρασμα 3^ο: Η αποτελεσματικότητα των πολιτικών ανάπτυξης συνδέεται με την ικανότητα των δημόσιων φορέων να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πολιτικές ανάπτυξης, άποψη που έρχεται σε ταύτιση με τις επιχειρήσεις της αντίστοιχης μελέτης του Μεταξά (2006). Όσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητα των τοπικών φορέων διοίκησης να σχεδιάζουν και να υλοποιούν πολιτικές ανάπτυξης τόσο μεγαλύτερη η αποτελεσματικότητα αυτών, με συνέπεια τη θετική συμβολή στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις αξιολόγησαν ως μέτριο τον βαθμό επιτυχίας των πολιτικών ανάπτυξης ο οποίος συνδέεται με το μέτριο βαθμό αποτελεσματικότητας των πολιτικών αυτών στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων με κύρια υπεύθυνη την ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να σχεδιάζουν πολιτικές ανάπτυξης. Ακόμη σημαντική κρίνεται από τις επιχειρήσεις η αναγκαιότητα για τη βελτίωση των υφιστάμενων οργανισμών από τη δημόσια διοίκηση, η ικανότητα των φορέων να αναπτύσσουν και να διαχειρίζονται συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα καθώς και η ικανότητα αυτών στη διαχείριση πόρων. Προκύπτει δηλαδή η αναγκαιότητα από τη πλευρά των επιχειρήσεων, για μια πιο ενεργή παρουσία των δημόσιων φορέων και η επίτευξη πιο αποτελεσματικού σχεδιασμού και πιο αποτελεσματικής υλοποίησης πολιτικών ανάπτυξης καθώς όσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητα αυτή των φορέων τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η εφαρμογή αυτών για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ

- Abetti P.A. (2004). Government-supported incubators in the Helsinki region, Finland: infrastructure, results, and best practices, *The Journal of Technology Transfer*, **29**, 19-40.
- Acs Z.J. (1992). Small Business Economics: A Global Perspective, *Challenge*, (Nov-Dec), **35**, 38-44.
- Ambastha A. and Momaya K. (2004). Competitiveness of Firms: Review of Theory, frameworks and models, *Singapore Management Review*, **26**, 45-61.
- Audretsch D. and Thurik R. (2001). What's new about the new economy? Sources of growth in the managed and entrepreneurial economies, *Industrial and Corporate Change*, **10**, 267-315.
- Austin J. (2000). Private-public partnerships, *Harvard Business School Social Enterprise Series*, **15**, 1-19.
- Avraham E. (2004). Media strategies for improving unfavorable city image, *Cities*, **21**, 471-479.
- Baier S. and Bergstrand J. (1999). The growth of world trade: tariffs, transport costs, and income similarity, *Journal of International Economics*, **53**, 1-27.
- Barell R. and Pain N. (1999). Trade restraints and Japanese direct investment flows, *European Economic Review*, **43**, 29-45.
- Barney L. (2001). Is the Resource-Based 'View' a useful perspective for management research?, *Academy of Management Review*, **26**, 41-46.
- Barrios S. Gorg H. and Strobl E. (2006). Multinational's location choice, Agglomeration economies, and public incentives, *International Regional Science Review*, **29**, 81-107.
- Bartik T. (1985). Business location decisions in the United States: estimates of the effects of the unionization, taxes, and other characteristics of states, *Journal of Business and Economic Statistics*, **3**, 14-22.

- Bartik T. (2003). *Local economic development policies, Management Policies in Local Government Finance*, 5th edition, International City/Country Management Association
- Beath J. (2002). UK Industrial policy: old tunes on new instruments?, *Oxford Review of Economic Policy*, **18**, 221-239.
- Beauregard R.A. (1993). Constructing economic development: a theoretical perspective, στο *Theories of Local Economic Development*, Bingham, R.D and Mier, R., (eds), Sage, Beverly Hills, CA, pp. 267-283.
- Begg I. (1999). Cities and competitiveness, *Urban Studies*, **36**, 795-809.
- Bennett R. και Krebs G. (1991). *Local Development Public-Private Partnerships initiation in Britain and Germany*, Belhaven Press, London, NY.
- Bennett R., και Krebs G. (1994). Local economic development partnerships: an analysis of policy networks in EC-LEDA local employment development strategies, *Regional Studies*, **28**, 119-140.
- Beriatos E. and Gospodini A.. (2004). Glocalising urban landscapes: Athens and the 2004 Olympics, *Cities*, **21**, 187-202.
- Bhatta S. and Drennan M. (2003). The economic benefits of public investment in transportation: A review of recent literature, *Journal of Planning Education and Research*, **22**, 288-96.
- Blair J. (1995). *Local Economic Development analysis and practice*, sage publications, USA.
- Blair J. and Reese L. (1999). *Approaches to Economic Development: Readings from Economic Development Quarterly*, Thousands Oaks, CA: Sage Publications
- Blakely E.J. (1994). *Planning Local Economic Development: Theory and Practice*, (Second edition) Newbury Park: Sage.
- Boyle M. and Rogerson R.J. (2001). *Power, discourses and city trajectories*, In Handbook of Urban Studies, (ed.) R. Paddison, pp 402-416. Sage publications, London.
- Brauninger M.and Stiller S. (2007). Europe's Leading Cities- Success Factors and Policy Perspectives, *Intereconomics*, **2**, 14-35.
- Brenner N. (2003). Metropolitan institutional reform and the rescaling of state space in contemporary Western Europe, *European Urban and Regional Studies*, **10**, 297-324.

- Brown D. Greskovits B. and Kulcsar L. (2007). Leading sectors and leading regions: economic restructuring and regional inequality in Hungary since 1990, *International Journal of Urban and Regional Research*, **31**, 522-542.
- Bryans P. (2001). Family learning in the workplace: nurturing lifelong learning, *Futures*, **33**, 531-540.
- Budd L. (1998). Territorial competition and globalization: Scylla and Charybdis of European cities, *Urban Studies*, **35**, 663-685.
- Butler-Jensen C. Schacher A. and Van Weesep J., eds. (1997). *European cities in competition*, Aldershot: Avebury.
- Camangi R. (2002). On the concept of Territorial Competitiveness: Sound or Misleading?, *Urban Studies*, **39**, 2395-2411.
- Cantwell J. and Mudambi R. (2000). The location of MNE R&D Activity: the role of investment incentives, *Management International Review*, **1**, 127-148.
- Carlin W. Haskel J. and Seabright P. (2001). Understanding the essential fact about capitalism, *National Institute Economic Review*, **175**, 67-84.
- Carree M. and Thurik A.R (1998). Small Firms and Economic Growth in Europe, *Atlantic Economic Journal*, **26**, 137-146.
- Carree M. and Thurik A.R. (1999). Industrial Structure and Economic Growth' in D.B.Audretsch and A.R. Thurik (eds), *Innovation, Industry Evolution and Employment*, Cambridge, Cambridge University Press, pp. 86-110.
- Carree A. Van, S.A. Thurik R Wennekers S. (2002). 'Economic development and business ownership: an analysis using data of 23 OECD countries in the period 1976-1996, *Small Business Economics*, **19**, 271-290.
- Carree M. and Thurik A.R. (2003). The impact of entrepreneurship on economic growth, sto Z.J. Acs και D. Audretsch (eds), handbook of Entrepreneurship Research: *An interdisciplinary survey and introduction* (pp. 437-471). New York: Springer.
- Carrierre J.P.and Demaziare P. (2002). Urban planning and flagship development projects: lessons from EXPO '98, Lisbon, *Planning Practice and Research*, **17**, 69-79.
- Cervero R. (2003). Road expansion, urban growth, and induced travel: a path analysis, *Journal of the American Planning Association*, **69**, 145-163.

- Cervero R. (2009). Transport infrastructure and global competitiveness: balancing mobility and livability, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, **626**, 210-225.
- Chakrabarti A. (2003). A theory of the spatial distribution of foreign direct investment, *International Review of Economics and Finance*, **12**, 149-169.
- Champion T. Monnesland J. and Vandermotten C. (1996). The Regional Map of Europe, *Progress in Planning*, **46**, 1-89.
- Chaston I. and Mangles T. (1987). Core capabilities as predictor of growth in small manufacturing firms, *Journal of Small Business Management*, **35**, 47-57.
- Cheng L.C. and Yang P.Q. (1998). Global interaction, global inequality and migration of the highly trained to the United States, *International Migration Review*, **32**, 626-653.
- Cheshire P.C. and Gordon I.R. eds. (1995). *Territorial Competition in an intergrating Europe*, Aldershsot: Avebury.
- Cheshire P.C. and Gordon I.R. (1998). Territorial Competition: some lessons for policy, *The Annals of Regional Science*, **32**, 321 –346.
- Cheshire P.C (1999). Cities in competition: Articulating the gains from integration, *Urban Studies*, **36**, 843-864.
- Ciccone A. and Hall R.E. (1996). Productivity and the density of economic activity, *The American Economic Review*, **86**, 54-70.
- Cohen J. and Paul C.M. (2005). Agglomeration economies and industry location decisions: the impacts of spatial and industrial spillovers, *Regional Science and Urban Economics*, **35**, 215-237.
- Commission of European Community, Directorate General for Regional Policies, (1993). *New location factors for mobile investment in Europe*, final report in cooperation with Ernst-Young, Brussels, Luxembourg.
- Corbett C. and Wassenhove L. (1993). Trade Offs? What Trade-Offs? Competence and Competitiveness in Manufacturing, *California Management Review*, **35**, 107-122.
- Coviello N.E. Brodie R.J. Danaher P.J. and Johnston W.J. (2002). How firms relate to their markets: An empirical examination of contemporary marketing practises, *Journal of Marketing*, **66**, 33-46.

- Davies T. (2001). 'Enhancing competitiveness in the manufacturing sector: key opportunities provided by inter firm clustering, *Competitiveness Report*, **11**, 4-15.
- Davies L., Banister D., and Hall P. (2004). *Transport and city competitiveness-literature review*, DFT, University College London.
- Davies D. and Weinstein D. (2002). Market size, linkages, and productivity: a study of Japanese regions, *Department of Economics Discussion paper series*, **4**, 1-28.
- DC, (2001). Destination Competiveness: Development of a Model with application to Australia and the Republic of Korea, *An Australian Govt. Report*.
- D' Cruz J. and Rugman A. (1992). *New Concepts for Canadian Competitiveness*, Kodak, Canada.
- Defner A. and Metaxas T. (2005). Shaping the vision, the identity and the cultural image of European places' 45th congress of the European Regional Science Association, 23-27 August 2005, Vrije Universiteit Amsterdam, 'Land use and water management in a sustainable network society'.
- Devereux M. and Griffith R. (1998). Taxes and the location of production: evidence from a panel of US Multinationals, *Journal of Public Economics*, **68**, 335-367
- Dicken P. and Tickell P. (1992). Competitors or Collaborators? The structure and relationships of inward investment in Northern England, *Regional Studies*, **26**, 99-106.
- Dicken P. and Malmberg A. (2001). Firms in territories: A relational perspective. *Economic Geography*, **77**, 345-363.
- Doeringer P. Klock C.E. and Terkla D. (2004). What attracts high performance factories? Management culture and regional advantage, *Regional Science and Urban Economics*, **34**, 591-618.
- Drejer I. and Jorgensen H. (2005). The dynamic creation of knowledge: analyzing public-private collaborations, *Technovation*, **25**, 83-94.
- DTI (2003). UK Competitiveness: moving to the next stage, *DTI Economic Paper, No.3*, Department of Trade and Industry, The Stationery Office, London.
- Edelenbos J. and Teisman G. (2008). Public-private partnership: on the edge of project and process management. Insights from Dutch practice: the Sijwend spatial development project, *Environment and Planning Government and Policy 2008*, **26**, 614-626.

European Commission (2000). Estia-Interreg IIC, European space and territorial integration alternatives' *Spatial development strategies and policy integration in Southeast Europe*, March 2000.

European Commission (2003). *Structural policies and European territories: Competitiveness, sustainable development and cohesion in Europe. From Lisbon to Gothenburg*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

European Commission (2008). *First progress report on the implementation of the NAIADES Action Programme*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Ewers M. (2007). Migrants, markets and multinationals: competition among world cities for the highly skilled, *GeoJournal*, **68**, 119-130.

Felipe J. (2003). Public-Private Partnership for Competitiveness, *ERD Policy Brief*, Series, **18**, Asian Development Bank.

Fest H. (2000). The EURO and the Competitiveness of Agglomerations: What does the Single Currency Add?, στο Batey P., και Friedrich P., (eds), *Regional Competition*, Springer-Verlag Berlin, Germany.

Florida R. (2002). *The Rise of the Creative Class*, Viking, London.

Freeman C. (1994). Critical Survey: The economics of Technical change, *Cambridge Journal of Economics*, **18**, 463-514.

Frenken K. (2001). Measuring European Integration in Scientific Research, Conference '*The future of Innovation Studies*', Eindhoven University of Technology, the Netherlands, 20-23 September 2001.

Fritsch M. and Mueller P. (2004). Effects of New Business Formation on Regional Development over Time, *Regional Studies*, **38**, 961-975.

Fuller C. Bennett J.R and Ramsden M. (2003). Organising for inward investments? Development agencies, local government and firms in the inward investment process, *Environment and Planning*, **35**, 2025-2051.

Global Competitiveness Report 2008-2009, World economic forum, Geneva, Switzerland, 2008

Gordon I. (1999). Internationalization and Urban Competition, *Urban Studies*, **36**, 1001-1016.

- Gray J. and Laidlaw H. (2002). Part-time employment and communication satisfaction in an Australian retail organization, *Employee Relations*, **24**, 211-228.
- Gregersen B. and Johnson B. (1996). Learning economies, Innovation Systems and European Integration, *Regional Studies*, **31**, 479-490.
- Griffin A. and Low C. (2005). *A handbook for principal and municipal elected and appointed officials about local economic development*, Australia, South Africa Local Governance Partnership (ASALGP).
- Groot H. Poot J. and Smit M. (2007). Agglomeration, Innovation and Regional Development, *Tinbergen Institute Discussion Paper*, **79**, 1-19.
- Grupp H. (1997). The links between competitiveness, firm's innovative activities and public R/D support in Germany: an empirical analysis, *Technological Analysis of Strategic Management*, **9**, 19-33.
- Hagerdoorn J. Link N.A. and Vorontas S.N. (2000). Research Partnerships, *Research Policy*, **29**, 567-586.
- Hammer M. and Champy J. (1993). *Re-engineering the Corporation*, Harper Business, New York.
- Harrington J.W and Warf B. (1995). *Industrial Location, Principles, Practice and Policies*, Routledge, London.
- Harris N. (1997). Cities in a Global Economy: Structural Change and policy reactions. *Urban Studies*, **34**, 1693-1703.
- Hart S. Denison D. and Henderson D. (1989). A contingency approach to firm location: the influence of industrial sector and level of technology, *Policy Studies Journal*, **17**, 599-623.
- Head K. Ries J. and Swenson D. (1995). Agglomeration benefits and location choice: evidence from Japanese manufacturing investments in the United States, *Journal of International Economics*, **38**, 223-247.
- Head K. Ries J. and Swenson D. (1999). Attracting foreign manufacturing: Investment promotion and agglomeration, *Regional Science and Urban Economics*, **29**, 197-218.
- Henderson V. (1997). Medium size cities, *Regional Science and Urban Economics*, **27**, 583-612.

- Herzerberg F. Maunser B. and Snyderman B. (1959). *The motivation to work*, Wiley, New York.
- Hinderink J. and Titus M. (2002). Small towns and regional development: Major findings and policy implications from comparative research, *Urban Studies*, **39**, 379-391.
- Hu M.W. and Liu M.C. (2003). SME's and Economic Growth: A Cross-country Approach, *Small Business Economics*, **11**, 315-326.
- Jaumotte F. (2004). Foreign direct investment and regional trade agreements: the market size effect revisited, *IMF Working paper*, Middle East and Central Asia Department, **4**, 1-31.
- Keeble D. and Wilkinson F. (1999). Collective learning and knowledge development in the evolution of regional clusters of high technology SMEs in Europe, *Regional Studies*, **4**, 295-303.
- Keune M. (2001). Regions, regional institutions and regional development, *SEED working paper*, **16**, International Labour office, Geneva.
- Kitson M. Martin R. and Tyler P. (2004). Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept?, *Regional Studies*, **38**, 991-999.
- Koski H. Rouvinen P. and Yla-anilla P. (2001). The end of new economy?, Helsinki: *Taloustieto Oy* (ETLA B184, Sitra 245).
- Kotler P. Asplund C. Rein I. and Haider H.D. (1999). *Marketing Places Europe*, Prentice Hall (eds).
- Kovacic A. (2009). Competitiveness of Ljubljana City, *Journal of Bioinformatics and Sequence Analysis*, **1**, 017-030.
- Kowalska J. and Funck R. (2000). Cultural activities as a location factor in European competition between regions: Concepts and some evidence, *The annals of Regional Science*, **34**, 1-12.
- Krantz M. and Schatzl L. (1997). Marketing the city (pp. 468-493). In *European cities in competition*, Asghate publishing company, Avebury.
- Kresl, K. P. and Singh B. (1999). Competitiveness and the Urban Economy: Twenty-four large US metropolitan areas' *Urban Studies*, **36**, 1017-1027.

- Krieger-Boden C. (2002). European Integration and the case for compensatory regional policy', paper presented at the 42nd European Congress of the ERSA, August, 27th-31st, 2002, Dortmund.
- Krugman P. (1994). Competitiveness: a dangerous obsession, *Foreign Affairs*, **74**, 28-44.
- Krugman P (1996). Making sense of the competitiveness debate, *Oxford Review of Economic Policy*, **12**, 17-25.
- Kukalis S. (2009). Agglomeration economies and firm performance: the case of industry clusters, *Journal of Management*, Online first Published on March 24.
- Legendlus A. and Cornford J. (2000). Regional institutions and knowledge – tracking new forms of regional development policy, *Geoforum*, **31**, 209-218.
- Landry C. (2000). *The creative City*, Earthscan: London.
- Leadbeater C. and Oakley K. (1999). *The Independents: Britain's New Cultural Entrepreneurs*, Demos, London.
- Leeming K. (2002). Community business-lessons from Liverpool, UK, *Community Development Journal*, **37**, 260-267.
- Lester R. (2005). Universities, innovation, and the competitiveness of local economies, a summary report from the local innovation systems project-phase I, *MIT Industrial Performance Center Working Paper*, **5**, 1-10.
- Lever W.F. (1993) Competition within the European Urban System, *Urban Studies*, **30**, 935-48.
- Lever W.F. (1999). Competitive cities in Europe, *Urban Studies*, **36**, 1029-1044.
- Lever F. W. and Turok I. (1999). Competitive Cities: Introduction to the review, *Urban Studies*, **36**, 791-793.
- Lovering J. (2001). The Coming Regional Crisis (and how to avoid it), *Regional Studies*, **35**, 349-354.
- Lucas G.H. (1985). The relationships between job attitudes, personal characteristics, and job outcomes: a study of retail store managers, *Journal of Retailing*, **61**, 35-62.
- Lundvall B.A. (1997). Development strategies in the Learning Economy, paper submitted at *STEPI Conference* in Seoul, 26-29 May.

- Malecki E. (1985). Industrial location and corporate organizations in high technology industries, *Economic Geography*, **61**, 345-369.
- Malecki E. (2002) 'Hard and Soft networks for Urban Competitiveness' *Urban Studies*, **39**, 929-945.
- Malizia E. and Feser E. (1999). *Understanding Local Economic Development*, New Brunswick, NJ: Rutgers University Center for Urban Policy Research.
- Manuel T.C. (1997). Promoting Local Economic Development: A Review of City Summit Best Practises, *Institute of Social Studies*, **240**, 23-45.
- Marginson S. (2006). Dynamics of national and global competition in higher education, *Higher Education*, **52**, 1-39.
- Marin B. (1990). *Goverance and generalized exchange: self-organizing policy networks in action*, Campus/Westview Press, Frankfurt.
- Martin R. and Sunley P. (2003). Deconstructing clusters: policy panacea or chaotic concept? *Journal of Economic Geography*, **3**, 5-35.
- Martinez J.B. (2009). Entrepreneurship policies and new business performance and growth: an empirical analysis based on manufacturing industries, *Environment and Planning: Government and Policy*, 2009, **27**, 195-215.
- Masfield E. (1998). Academic research and industrial innovation: an update of empirical finding' *Research Policy*, **26**, 773-776.
- Mclean M. (2006). Evaluating the importance and performance of human resources function: An examination of a medium sized Scottish retailer', *Journal of Retailing and Consumer Services*, **13**, 143-156.
- Mead D.C. (1998). *Small enterprise growth through business linkages in South Africa*. Michigan State University, East Lansing, Michigan.
- Metaxas T. and Kallioras D. (2004). Medium-sized-cities economic development and regional competitiveness: the case of Larissa-Volos dipole in Thessaly region of Greece' paper presented to the: 9th Regional Studies Association International Conference 'REINVENTING REGIONS IN A GLOBAL ECONOMY', 12-15 April 2003, Pisa, Italy.
- Metaxas T. (2007). City marketing and city competitiveness: an effort of reviewing the last 25 years', *Discussion paper series*, **13**, 401-422.

- Metaxas T. (2008). Attractive investment images in Southeastern Europe: the case of Varna, Bulgaria *SEE Journal*, **3**, 59-76
- Meyer-Stamer. J. (2002). Clustering and the creation of an Innovation-oriented environment for industrial competitiveness: Beware of overly optimistic expectations, International High-Level Seminar of Technological Innovation, Beijing, China, September, 5-7, 2002.
- Moretti E. (2004). Human capital externalities in cities, *Handbook of Regional and Urban Economics*, **4**, 23-34.
- Mowery D.C. and Shave S. (2002). Introduction to the special issue on university entrepreneurship and technology transfer, *Management Science*, **48**, 1-6.
- Myrths T.P. (1998). Country Capabilities and the Strategic State: How National Political Institutions Affect MNC Strategies, *Strategic Management Journal*, **15**, 113-129.
- Nasar J. (1997). *The evaluation image of the city'* Sage publications.
- OECD. (2000). *Urban renaissance: Belfast's lessons for policy and partnership/organization for economic co-operation and development*, Paris: OECD.
- OECD, (2003). *Berlin: towards and integrated strategy for social cohesion and economic development*, Paris: OECD.
- Oman C. (1996). *The Policy Challenges of Globalization and Regionalization*, OECD Development Centre, *Policy Brief*, **11**.
- Papadaskalopoulos A. Karaganis A. Christoforakis M. (2005). The spatial impact of EU Pan-European transport axes: City clusters formation in the Balkan area and development perspectives, *Transport Policy*, **12**, 488-499.
- Parkinson M. (1991). The rise of entrepreneurial European city: Strategic Response to economic changes in the 80's, *Ekistics*, **4**, 350-351.
- Parsons E. and Broadbrigg A. (2006). Job motivation and satisfaction: Unpacking the factors for charity shop managers, *Journal of Retailing and Consumer Services*, **13**, 121-131.
- Pohjola M. (2002). The New Economy: facts, impacts and policies, *Information Economics and Policy*, **14**, 133-144.
- Polenske K.R. (2004). Competition, collaboration and cooperation: an uneasy triangle in networks of firms and regions, *Regional Studies*, **38**, 991-999.
- Porter M. (1990). *The Competitive advantage of nations*, New York: free press.

- Porter M. (1998). The microeconomic foundations of economic development [parts I and II]. In *the global competitiveness report*, 38-63, Geneva: World Economic Forum.
- Porter M. (1998). Clusters and competition: new agenda for companies, governments and institutions, στο M. Porter, '*On Competition*' Boston: Harvard Business School Press
- Porter M. (2000). Location, Competition and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy, *Economic Development Quarterly*, **14**, 15-34.
- Porter M. (2003). The economic performance of regions, *Regional Studies*, **37**, 49-578.
- Pragg C. Van M. and Versloot P.H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research, *Jena: Jena economic Research papers*.
- Pyrgiotis N.Y. (1991). Urban Networking in Europe, *Ekistics*, **51**, 272-276.
- Reich R. (1991). *The work of nations*, London: Simon and Schuster.
- Richards G. and Wilson J. (2004). The impact of cultural events on city image: Rotterdam Cultural Capital of Europe 2001, *Urban Studies*, **41**, 1931-1951.
- Rogerson R. (1999). Quality of life and city competitiveness, *Urban Studies*, **36**, 969-985.
- SANCO, (South African National Civics Association), (1995). Strategies and Policies for Local Economic Development in the New South Africa. Johannesburg: *SANCO / Friedrich Ebert Stiftung*.
- Scott A. J. (2001). *Global City Regions: Trends, Theory, Policy*, Oxford University Press, Oxford.
- Sen F.K and Egelhoff W.G. (2000). Innovative Capabilities of a firm and the use of technical alliances' *IEEE Transactions of Engineeiring Management*, **47**, 174-183.
- Shaver M. and Flyer F. (2000). Agglomeration Economies, Firm Heterogeneity, and Foreign Direct Investment in the United States, *Strategic Management Journal*, **21**, 1175-1193.
- Short J.R. Benton L.M. Luce W.B. and Walton J. (1993). Reconstructing the image of an industrial city, *Annals of the Association of American Geographers*, **83**, 207-224.
- Sieberson S. (2004). How the new European Union Constitution will allocate power between the EU and its Member States: a textual analysis, *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, **37**, 993-1042.
- Smith S. (1995). World class competitiveness, *Managing Service Quality*, **5**, 36-42.

- Smith E. (2008). *Public private partnership through the lessons of entrepreneurship*, Project financed by KEFU, the council for local government research and education, Lund University, report No.186, December 2008.
- Spencer A. Kirchoff B. and White G. (2008). Entrepreneurship, Innovation, and Wealth Distribution: The essence of Creative Destruction, *International Small Business Journal*, **26**, 9-26.
- Storey D.J. (1982). *Entrepreneurship and the New Firm*, London: Croom Helm.
- Storper M. (1995). Competitiveness policy options; the technology-regions connection, *Growth and Change*, **3**, 285-308.
- Strategic Plan for Prague (draft), (1998) by City Development Authority of Prague.
- Swann P. and Taghave A. (1994). *Measuring Price and Quality Competitiveness-A study of 18 British Product Markets* Brookfield, Vermont, Asghate Publishing Co.
- Thurik R. (1996). Small firms, Entrepreneurship and Economic Growth' in Z.J. Acs, B.Carissou and R. Thurik (eds), *Small Business in the Modern Economy*, **3**, 126-52.
- Treasury H.M. (2001). Productivity in the U.K:3 –The Regional Dimension. *H.M. Treasury*, London.
- Turok I. (2004). Cities, Regions and Competitiveness, *Regional Studies*, **38**, 1069-1083.
- Turok I. and Bailey B. (2004). Twin track cities?' Competitiveness and cohesion in Glasgow and Edindurgh, *Progress in Planning*, **62**, 135-204.
- Twomey D. (2002). Organizational competitiveness: building performance and learning, *Competitiveness Report*, **12**.
- Van S.A. and Carree M. (2004). 'Business Ownership and Sectoral Growth: An Empirical Analysis of 21 OECD countries, *International Small Business Journal*, **22**, 389-419.
- Vasconelos L.T. and Reis A.C. (1997). Building new institutions for Strategic Planning: Transforming Lisbon into the Atlantic capital of Europe' στο Healy P, Khakee, A, Motte A, Needham B, 1997 *'Making Strategic Spatial Plans: Innovation in Europe'*, ch.6, UCL, Press.
- Vickerman R. (2001). Transport and Economic Development' *Round Table* 119, Economic Research Centre.
- Walz U. (1996). Transport costs, intermediate goods, and localized growth, *Regional Science and Urban Economics*, **26**, 671-695.

- Ward S.V. (1990). Local industrial promotion and development policies, 1899-1940, *Local Economy*, **4**, 100-118.
- Ward K. (1996). Rereading urban regime theory: a sympathetic critique, *Geoforum*, **27**, 427-438.
- Warnaby G. Benisson D. and Davies J.B. (2005). Marketing town centers: Retailing and town centre management, *Local Economy*, **20**, 183-204.
- Wong C. (2001). The Relationship Between Quality of Life and Local Economic Development: An Empirical Study of Local Authority Areas in England, *Cities*, **18**, 25-32.
- Wooward D.P. (1992). 'Location determinants of Japanese manufacturing starts-ups in the United States, *Southern Economic Journal*, **58**, 690-708.
- World Bank. (2001):
- Young C. and Lever J. Place promotion, economic location and the consumption of city image, *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, **88**, 332-341.
- Zaaijer M. and Sara L.M. (1993). Local economic development as an instrument for urban poverty alleviation: a case from Lima, Peru, *Third World Planning Review*, **15**, 127-142.
- Zhu J. (2000). The impact of industrial land use policy on industrial change, *Land Use Policy*, **17**, 21-28.
- Ziegler J.A. (1996). Industrial location and state and local tax and other financial incentives, *Economic Development Review*, **23**, 26-30.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, 2005

Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, 2005

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, 2005

Μεταξάς Θ. (2006). Τοπική οικονομική ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα των πόλεων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Μούσης Ν. (2005). *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, 11^η έκδοση, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, σελ. 5-18.

Πετράκος Γ. (2000). Οι χωρικές επιπτώσεις της ολοκλήρωσης Ανατολής-Δύσης στην Ευρώπη, στο Ανδρικοπούλου Ε., και Καυκαλάς Γ., (επιμ) *Ο Νέος Ευρωπαϊκός Χώρος: η διεύρυνση και η γεωγραφία της ευρωπαϊκής ανάπτυξης*, εκδ. ΘΕΜΕΛΙΟ, Αθήνα, σελ. 186-212.

Πετράκος Γ., Μεταξάς Θ. και Κότιος Α. (2002). Στρατηγικό σχέδιο Ανάπτυξης της Λάρισας: Μελέτη που εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων και Προβλέψεων, 2002.

Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης, 2002, Ερευνητική Μονάδα Χωρικής Ανάπτυξης, Τομέας Πολεοδομίας-Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Πολυτεχνική Σχολή.

Σταθακόπουλος Β. (2005). *Μέθοδοι έρευνας αγοράς*, ε κδ. Σταμουλής, Αθήνα

ΥΠΕΧΩΔΕ-ΟΡΘΕ, Επικαιροποίηση Ρυθμιστικού σχεδίου Θεσσαλονίκης, Οριοθέτηση Περιοχής Εφαρμογής- Προτάσεις προς διαβούλευση, Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος, 2008.

Χάλκος Ε.Γ. (2000). *Στατιστική: θεωρία, εφαρμογές και χρήση στατιστικών προγραμμάτων σε Η/Υ*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ :**
Εμπειρική διερεύνηση σε επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης

Υπεύθυνοι έρευνας

Δρ. Θεόδωρος Μεταξάς
Λέκτορας Οικονομικής Ανάπτυξης
Email:

Παππά Χρυσανγή
Οικονομολόγος - φοιτήτρια ΠΜΣ
Email:

Τηλ: 6977237752

- Ημερομηνία διεξαγωγής του ερωτηματολογίου:.....
- Τόπος διεξαγωγής:

7/2009

Αξιότιμοι κύριοι/ες,

Το ερωτηματολόγιο που έχετε στην κατοχή σας αυτή την στιγμή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο, όσον αφορά στην επίτευξη μιας συνολικής προσπάθειας που πραγματοποιείται στα πλαίσια μιας Μεταπτυχιακής Έρευνας με περιοχή επιστημονικής διερεύνησης μια ευρωπαϊκή πόλη, χώρας που ανήκει στο Ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το συγκεκριμένο θέμα που ευελπιστούμε να προσεγγίσουμε με τον καλύτερο επιστημονικό και ερευνητικό τρόπο μέσω της δικής σας πολύτιμης συνεισφοράς είναι:

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο κύριος στόχος της προσπάθειας αυτής έχει ως επίκεντρο την διερεύνηση του φαινομένου του ανταγωνισμού των πόλεων, με εστίαση στον σχεδιασμό, και την άσκηση συγκεκριμένων πολιτικών ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας που εφαρμόζουν οι πόλεις και ποιες επιδράσεις έχουν οι πολιτικές αυτές τόσο στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων όσο και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις πόλεις αυτές.

Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου είναι εύκολο να απαντηθούν από τις επιχειρήσεις, με δεδομένο το γεγονός ότι οι απαντήσεις πρέπει να είναι όσο το δυνατόν **αντικειμενικές και ειλικρινείς**. Η επιλογή των επιχειρήσεων δεν έγινε τυχαία. Η προσωπική συμβολή είναι η ορθολογική συμπλήρωση του παρόντος ερωτηματολογίου. Ο λόγος είναι απλός και άκρως σημαντικός. Η παραγωγική, επιχειρησιακή και επενδυτική δυναμική ενός τόπου/ πόλης, είναι και ο θεμελιώδης παράγοντας της βιώσιμης ανάπτυξης του τόσο της τρέχουσας αλλά ειδικότερα της μελλοντικής!

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την συμβολή σας

Με εκτίμηση

Παππά Χρυσανγή
Θεόδωρος Μεταξάς

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΛΕΩΝ:

Εμπειρική διερεύνηση σε επιχειρήσεις της Θεσσαλονίκης

Ε Ρ Ω Τ Η Μ Α Τ Ο Λ Ο Γ Ι Ο

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ! Οι πληροφορίες που παρέχονται στο ερωτηματολόγιο αυτό είναι απόλυτα εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για στατιστική επεξεργασία

Α. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1. Η επιχείρηση λειτουργεί από το

2. Ποια είναι η κυριότερη επιχειρησιακή δραστηριότητα (παρακαλώ επιλέξτε μόνο 1)

Βιοτεχνικός / Κατασκευαστικός

Εμπορικός

Υπηρεσιών (Χρηματοοικονομικές, Ασφαλιστικές,

Συμβουλευτικές)

Τουρισμός

☐
☐
☐
☐

3. Ποιος ο χαρακτήρας της επιχείρησής σας

Τοπική

Με ξένη συμμετοχή

(παρακαλώ αναφέρετε%)

100% ξένη ιδιοκτησία

☐
☐
☐

4. Αριθμός εργαζομένων (στο τέλος κάθε έτους)

2000	2004	2008
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

5. Κύκλος εργασιών (σε ευρώ)

2000	2004	2008

6. Ποιες οι προσδοκίες σας για την πορεία της επιχείρησής σας στα επόμενα 2 χρόνια?
(παρακαλώ επιλέξτε μία)

Πολύ καλύτερα από αυτή τη χρονιά

Καλύτερα από αυτή τη χρονιά

Το ίδιο όπως φέτος

Χειρότερα από αυτή τη χρονιά

Πολύ χειρότερα από αυτή τη χρονιά

7. Παρακαλούμε αξιολογήστε σε κλίμακα από 1-10, την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησής σας, σε σχέση με: (1: πολύ χαμηλή – 10: πολύ υψηλή)

		Ανταγωνιστικότητα Επιχείρησης σε κλίμακα 1-10. Παρακαλώ βάλτε σε κύκλο τον κατάλληλο αριθμό
1	Άλλες εγχώριες επιχειρήσεις με παρόμοια χαρακτηριστικά με τη δική σας	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2	Άλλες επιχειρήσεις στην Νότια και Ανατολική Ευρώπη με παρόμοια χαρακτηριστικά	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3.	Άλλες επιχειρήσεις στη Δυτική Ευρώπη με παρόμοια χαρακτηριστικά	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

B. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΩΛΗΣ

8. Παρακαλούμε αξιολογήστε σε κλίμακα 1-10, ποιοι από τους ακόλουθους παράγοντες είναι πλεονεκτήματα της πώλης της Θεσσαλονίκης (1: πολύ χαμηλό πλεονέκτημα, 10: το υψηλότερο πλεονέκτημα)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	Προσδιορισμός πλεονεκτήματος (σε κλίμακα 1-10)
1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΓΟΡΕΣ	
Το μέγεθος της τοπικής αγοράς	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Προσβασιμότητα σε άλλες εγχώριες αγορές	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Πρόσβαση σε μεγάλους πελάτες / προμηθευτές	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Παρουσία ξένων (μη τοπικών επιχειρήσεων)	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Πρόσβαση στην Βόρεια και Δυτική Ευρωπαϊκή Αγορά	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Πρόσβαση στην Νότια και Ανατολική Ευρωπαϊκή Αγορά	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών (μηχανικές, έρευνας και ανάπτυξης, συμβουλευτικές, διαφήμισης, ασφαλιστικές, τραπεζικές,	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

νομικές)	
----------	--

2. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
Διαθεσιμότητα ισχυρών επενδυτικών κινήτρων	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Στάση της αυτοδιοίκησης απέναντι στις επιχειρήσεις	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Χαμηλοί τοπικοί φόροι	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. ΕΡΓΑΣΙΑ	
Διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ποιότητα και εξειδίκευση εργατικού δυναμικού	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Καλές εργασιακές σχέσεις και διαχείριση αυτών σε τοπικό επίπεδο	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ήθος στην εργασία	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	
Το κόστος χρήσης γης είναι χαμηλό	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Το κόστος εργασίας είναι χαμηλό	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
Αποτελεσματικό οδικό δίκτυο / αυτοκινητόδρομοι, συνδέσεις	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Αποτελεσματικό δίκτυο σιδηροδρόμων	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Αποτελεσματικό λιμενικό δίκτυο	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Αποτελεσματικό δίκτυο αερογραμμών	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Τηλεπικοινωνιακό δίκτυο / συνδέσεις	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
6. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
Αισθητική εικόνα της πόλης	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ελκυστικότητα του φυσικού περιβάλλοντος	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
7. ΕΡΕΥΝΑ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
Ποιότητα ανώτατης εκπαίδευσης	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ποιότητα εκπαιδευτικής / συνεχιζόμενης κατάρτισης	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ποιότητα ερευνητικών κέντρων / ινστιτούτων	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Τοπική διαθεσιμότητα σε Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Ιδρύματα	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Γ. ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΛΗΣ

9. Παρακαλούμε προσδιορίστε σε κλίμακα 1-10, ποιες από τις ακόλουθες πολιτικές οι δημόσιοι τοπικοί φορείς (αυτοδιοίκηση, δημόσιοι οργανισμοί κ.α) εφαρμόζουν με στόχο να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα της πόλης

	Δράσεις / Πολιτικές	Εφαρμογή	Αν απαντήσατε 'ΝΑΙ', παρακαλούμε βάλτε σε κύκλο τον κατάλληλο αριθμό Βαθμός εφαρμογής δράσης, σε κλίμακα 1-10
1	Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα (π.χ παροχή υποστήριξης στην τοπική βιομηχανία)	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2	Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα σε συγκεκριμένα έργα (π.χ παροχή χρηματοδοτήσεων για έρευνα)	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3	Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και την προσέλκυση ξένων	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4	Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης / παροχή προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης. Εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5	Προετοιμασία ή συμμετοχή στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης για την πόλη	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
6	Συμμετέχουν με άλλους τοπικούς φορείς στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης (μάρκετινγκ της πόλης), έχοντας συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό για την ανάπτυξη τέτοιων δράσεων	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
7	Ελέγχουν τις χρήσεις γης ή προωθούν την αστική ανάπλαση ή εφαρμόζουν έργα αστικής ανασυγκρότησης με στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα και την εικόνα της πόλης	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
8	Αναζητούν επιδοτήσεις και ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας από την ΕΕ.	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
9	Συμμετέχουν σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις αναζητώντας να αποκομίσουν οφέλη από την μεταξύ ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10	Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις και πολιτικές οι οποίες μειώνουν την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11	Παρακολούθηση και έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών. Προώθηση / ενθάρρυνση δράσεων που βελτιώνουν ή διατηρούν την ποιότητα αυτή σε υψηλά επίπεδα	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10. Παρακαλούμε αξιολογήστε σε κλίμακα από 1-10, το βαθμό της αποτελεσματικότητας εφαρμογής των τοπικών αρχών διοίκησης, στις ακόλουθες πολιτικές

	Δράσεις / Πολιτικές	Βαθμός/ επίπεδο αποτελεσματικότητας των τοπικών αρχών διοίκησης, σε κλίμακα 1-10
1	Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα (π.χ παροχή υποστήριξης στην τοπική βιομηχανία)	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2	Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα σε συγκεκριμένα έργα (π.χ παροχή χρηματοδοτήσεων για έρευνα)	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3	Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και την προσέλκυση ξένων	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4	Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης / παροχή προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης. Εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5	Προετοιμασία ή συμμετοχή στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης για την πόλη	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
6	Συμμετέχουν με άλλους τοπικούς φορείς στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης (μάρκετινγκ της πόλης), έχοντας συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό για την ανάπτυξη τέτοιων δράσεων	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
7	Ελέγχουν τις χρήσεις γης ή προωθούν την αστική ανάπτυξη ή εφαρμόζουν έργα αστικής ανασυγκρότησης με στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα και την εικόνα της πόλης	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
8	Αναζητούν επιδοτήσεις και ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας από την ΕΕ.	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
9	Συμμετέχουν σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις αναζητώντας να αποκομίσουν οφέλη από την μεταξύ ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
10	Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις και πολιτικές οι οποίες μειώνουν την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11	Παρακολούθηση και έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών. Προώθηση / ενθάρρυνση δράσεων που βελτιώνουν ή διατηρούν την ποιότητα αυτή σε υψηλά επίπεδα	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Δ. ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

11. Παρακαλούμε προσδιορίστε σε κλίμακα 1-10, το βαθμό της επίδρασης στην ανταγωνιστικότητα της επιχείρησής σας από την εφαρμογή των ακόλουθων πολιτικών από τις τοπικούς φορείς διοίκησης της πόλης

	Δράσεις / Πολιτικές	Εφαρμογή	Αν απαντήσατε 'ΝΑΙ', παρακαλούμε βάλτε σε κύκλο τον κατάλληλο αριθμό Βαθμός επίδρασης στην ανταγωνιστικότητα της επιχείρησής σε κλίμακα 1-10
1	Προώθηση συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά έργα (π.χ παροχή υποστήριξης στην τοπική βιομηχανία)	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2	Προώθηση και υποστήριξη συνεργασιών με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ινστιτούτα σε συγκεκριμένα έργα (π.χ παροχή χρηματοδοτήσεων για έρευνα)	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3	Προώθηση και υποστήριξη της δημιουργίας ενός ελκυστικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και την προσέλκυση ξένων	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4	Ενίσχυση και υποστήριξη της διαδικασίας μάθησης / παροχή προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης. Εφαρμογή πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5	Προετοιμασία ή συμμετοχή στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης για την πόλη	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
6	Συμμετέχουν με άλλους τοπικούς φορείς στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών προώθησης της εικόνας της πόλης (μάρκετινγκ της πόλης), έχοντας συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό για την ανάπτυξη τέτοιων δράσεων	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
7	Ελέγχουν τις χρήσεις γης ή προωθούν την αστική ανάπλαση ή εφαρμόζουν έργα αστικής ανασυγκρότησης με στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα και την εικόνα της πόλης	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
8	Αναζητούν επιδοτήσεις και ενισχυτικά προγράμματα ανταγωνιστικότητας από την ΕΕ.	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
9	Συμμετέχουν σε δίκτυα διασυνδέσεων με άλλες πόλεις αναζητώντας να αποκομίσουν οφέλη από την μεταξύ ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
10	Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις και πολιτικές οι οποίες μειώνουν την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό	ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

11	Παρακολούθηση και έλεγχος της ποιότητας των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών. Προώθηση / ενθάρρυνση δράσεων που βελτιώνουν ή διατηρούν την ποιότητα αυτή σε υψηλά επίπεδα	ΝΑΙ	☐	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		ΟΧΙ	☐										

12. Έχετε ποτέ συνεργαστεί ή έχετε λάβει βοήθεια από τους κάτωθι παράγοντες (Για κάθε γραμμή επιλέξτε 'ναι' ή 'όχι'. Εάν επιλέξετε 'ναι' μετά επιλέξτε μια από τις επιλογές 3-5. Εάν επιλέξατε 'όχι', μετά επιλέξτε μια από τις επιλογές 6 ή 7).

	Εάν 'ΝΑΙ' χαρακτηρίστε τη βοήθεια αυτή ή την συνεργασία ως:					Εάν 'ΟΧΙ' θα θέλατε να λάβετε ή να έχετε βοήθεια ή συνεργασία στο μέλλον;	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Πολύ χρήσιμη	Χρήσιμη	Μη χρήσιμη	ΝΑΙ	ΟΧΙ
	1	2	3	4	5	6	7
Πανεπιστήμια							
Ερευνητικά Κέντρα							
Κέντρα επιχειρηματικών υπηρεσιών							
Εμπορικά/ Βιομηχανικά Επιμελητήρια							
Ενώσεις / Σύνδεσμοι Εργαζόμενων							
Τοπικές ή Περιφερειακές Δημόσιες Διοικήσεις							
Τοπικές Τράπεζες							
Αναπτυξιακές εταιρίες/ Γραφεία							
Γραφεία Προώθησης / Μάρκετινγκ							
Κέντρα Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης							
Κέντρα Εκπαίδευσης/ Κατάρτισης							
Επιχειρησιακοί οργανισμοί (εκκολαπτήρια επιχειρηματικότητας)							
Τοπικοί Πολιτικοί							
Άλλοι.....							
.....							

E. ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

13. Παρακαλούμε, προσδιορίστε σε κλίμακα 1-10, την άποψη σας για το αν οι δημόσιες πολιτικές ανάπτυξης, υπήρξαν επιτυχείς ή όχι

1: απόλυτα μη επιτυχείς	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: απόλυτα επιτυχείς										

14. Με αναφορά την απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση (ερώτ. 12, παρακαλούμε αξιολογήστε σε κλίμακα 1-10, το κατά πόσο οι ακόλουθοι παράγοντες είναι υπεύθυνοι για την αποτυχία ή την επιτυχία των δημόσιων πολιτικών

1. Η φύση και οι συνθήκες της πόλης (π.χ η ποιότητα των υποδομών, η παραγωγική διάρθρωση, η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού κ.α) είναι υπεύθυνες για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: άμεσα υπεύθυνες 1: καθόλου υπεύθυνες										
2. Η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πολιτικές ανάπτυξης, είναι υπεύθυνη για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: άμεσα υπεύθυνη 1: καθόλου υπεύθυνη!										
3. Η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να αναπτύσσουν και να διαχειρίζονται συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα, είναι υπεύθυνη για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: άμεσα υπεύθυνη 1: καθόλου υπεύθυνη										
4. Η ικανότητα των τοπικών φορέων διοίκησης να διαχειρίζονται τους πόρους (φυσικούς, ανθρώπινους) της πόλης, είναι υπεύθυνη για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: άμεσα υπεύθυνη 1: καθόλου υπεύθυνη										
5. Η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να αναπτύσσουν ρυθμίσεις και νομικά πλαίσια/ κανονισμούς, είναι υπεύθυνη για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: άμεσα υπεύθυνη 1: καθόλου υπεύθυνη										
6. Η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να βελτιώνουν την λειτουργία των υφισταμένων οργανισμών, την εκπαίδευση και την αποτελεσματικότητα των στελεχών/ εργαζομένων του δημοσίου, είναι υπεύθυνη για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10: άμεσα υπεύθυνη 1: καθόλου υπεύθυνη										

<p>7. Η ικανότητα των δημόσιων φορέων διοίκησης να διαχειρίζονται και να ελέγχουν τις δημόσιες τοπικές επενδύσεις, είναι υπεύθυνη για την επιτυχία ή την αποτυχία των δημόσιων πολιτικών</p> <p>10: άμεσα υπεύθυνη 1: καθόλου υπεύθυνη</p>	<p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p>
--	-----------------------------

14. Θα επιθυμούσατε να λάβετε μια συνοπτική αναφορά των αποτελεσμάτων της έρευνας;

ΝΑΙ
 ΟΧΙ

Εμπιστευτική Πληροφορία:

Επιχείρηση.....
 Ονοματεπώνυμο του συνεντευξιζόμενου:.....
 Δραστηριότητα/ Θέση
 Ημερομηνία:.....

Θέση σφραγίδας επιχείρησης ή προσωπικής

Κωδικός ερωτηματολογίου.....

Ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σας και την πολύτιμη συνεισφορά σας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000073759

